

ჟან ანუი

სიგნალი

1952

მოქმედი პირნი

ქანა
 კოშონი
 ინკვიზიტორი
 მთხრობელი
 ძმა ლადვენიუ
 გრაფი ვარვიკი
 შარლი
 დედოფალი იოლანდა
 უმცროსი დედოფალი
 აგნესა
 არქიეპისკოპოსი
 ლატრემუი
 ბოდრიკური
 ლაირ
 მამა
 დედა
 ძმა
 ჯალათი
 გუშაგი ბუდუსი
 ინგლისელი ჯარისკაცი
 მეორე ინგლისელი ჯარისკაცი
 მეფის პაეი

ნეიტრალური დეკორაცია. სკამები მოსამართლეებისათვის.
 ტაბურეტი ჟანასათვის, ტახტი, ფიჩხის კონეზი. თავდაპირველად
 სცენა ცარიელია. შემდეგ ჯგუფ-ჯგუფად შემოდის მოქმედი პი-
 რები.

კოსტიუმები, სიერთოდ, შუა საუკუნეებისა, მაგრამ ყოველ-
 გვარ სინატიფეს მოკლებული. ქანას ვაჟურად, სპორტული, სა-
 ვარჯიშო კოსტიუმისმაგვარი ტანსაცმელი აცვია მთელი პიესის გან-
 მავლობაში. სცენაზე შემოსვლისას მოქმედი პირები იღებენ მუზა-
 რადებს, წინა წარმოდგენიდან დარჩენილ სხვა რეკვიზიტს, დგამენ
 სკამებს და სხდებიან. დედა ცალკე ჯდება და ქსოვას იწყებს, ხელ-
 საქმეს იგი მხოლოდ თავისი გამოსვლის დროს წყვეტს ხოლმე.

ყველაზე ბოლოს შემოდის კოშონი და ვარვიკი.

ვარვიკი. (მეტად ახალგაზრდა, მეტად მომზიბვლელი, მეტად მოხდენ-
 ილი, მეტად ჭიშინი) ყველანი აქ არიან? ძალიან კარგი. რაკი ასეა,
 ახლავე შევუდგეთ გასამართლებას, რაც უფრო ჩქარა მიეუსჯით
 და დავწვათ, მით უკეთესი იქნება ყველასათვის.

კოშონი. პო, მაგრამ, თქვენო ბრწყინვალეებო, ჯერ მთელი
 ისტორიის გათამაშება იქნება საჭირო. დომრები, ხმები, ვოკალური,
 შინონი, მეფის კურთხევა...

ვარვიკი. მასკარადია! ეგ ისტორია ბავშვებისთვისაა მო-
 გონილი! კობტა, თეთრი აბჯარი, დროშა, ნაზი, მაგრამ გულმტკიცე
 მეომარი ქალწული, ისეთი, როგორც ძველებში იქნება იგი,
 უფრო გვიან, განსახიერებელი, სულ სხვა პოლიტიკის საჭიროები-
 სათვის. შესაძლოა, რომ ჩვენც დავეუდგათ მას ძველი ლონდონში.
 არ გეგონოთ, რომ მე ვხუმრობ, თქვენო უწმინდესობავ, მაგრამ შე-
 აძლოა, ასეთი იყოს მისი უდიდებულესობის მთავრობის ღრმა
 ინტერესი, რამდენიმე საუკუნის შემდეგ. ახლა კი მე, ბოშან გრაფ
 ვარვიკმა, შევიპყარი ეს პატარა გათხუპნული კუდიანი და რუანის
 ციხეში ჩავსვი, ეს შფოთისთავი, გულისგამწყვალეული მეტიჩარა.
 საკმაოდ ძვირი კი მიზის ეს ჩემს ჭირად გაჩენილი.

(მე რომ მის დამტყვევებელ ქან დე ლინისაგან იგი უშუალოდ

მეყიდა. ასე ძვირი არ დამიკვდებოდა. ის გაჭირვებული კაცია და ფული სჭირდება. მაგრამ მე ჯერ ბურგუნდიის პერცოტთან მომიხდა საქმის დაპერა. მან იცოდა, რომ ამ გოგონას ხელში ჩაგდება ჩვენ გვიწოდებდა. სხვებს დაასწრო და დააბატონრა. პერცოტს ფული დიდად არ უჭირს და ჩვენ ბლომად მოგვიხდებდა სასყიდლის გაღება, მაგრამ ეგ არაფერია, მისი უდიდებულესობის მთავრობა ყოველთვის ხელგაშლილობას იჩენდა, როცა კონტინენტზე საქმის გაჩარხება სურდა.

ეჭ, ძვირად დავგიჯდა საფრანგეთი! ახლა ხომ ჩემს ხელთაა ეს ქალწული. (სტატოთ ეხება თავის კუთხეში მიყუჟულ ფანას) ამისთანასთვის ეს მართლაც გაუგონარი ფასია, მაგრამ იგი ჩემია. მე მას გავასა-მართლებ და კოცონზე დავწვავ.

კოშონი. ახლავე ვერა. ჯერ მან უნდა გაითამაშოს მთელი თავისი ცხოვრება, მთელი თავისი ხანმოკლე სიცოცხლე: იგი თვალისმომკრეულ, მაგრამ ჩქარა ჩამქრალ შუქსა ჰგავს, ამას დიდი დრო არ დასჭირდება, თქვენო ბრწყინვალეებო.

ვარვკი. (უბოდი ყაბულდება, კუთხეში ჯდება) ეგრე იყოს, რაკი თქვენ ასე დაყინებით მოითხოვთ. ინგლისელმა მოთმენა იცის (მეუხუცებელი) იმედი მაქვს ყველა ომს არ გაითამაშებთ. ორდენი, ბატე, ბოყენსი... ეს ჩემთვის უღარესდა უსიამოვნო იქნებოდა.

კოშონი. (ღიმილით) დამშვიდდით, თქვენო ბრწყინვალეებო, ჩვენ მეტრამეტად ცოტანი ვართ, რომ ომები გავითამაშოთ...

ვარვკი. კეთილი.

კოშონი. (მიბრუნდება ფანასკენ) უნა! (ფანა თვალს მიიპყრობს) შეგიძლია დაიწყო.

უანა. საიდანაც მსურს, იქიდან შემიძლია დავიწყო?

კოშონი. ჰო.

უანა. მაშინ მე თავიდან დავიწყებ. დასაწყისი მუდამ ულამაზესია... მამაჩემის სახლი. მე ჯერ კიდევ ბაწია ვარ... შინდორში სადაც ცხოვრებს ემწყემსავ, პირველად მესმის ხმები. (იგი ისევ ერთადგილს მიყუჟული რჩება. მოქმედნი პირნი, რომელთაც ამ სცენასთან დაშორებულია არა აქვთ, ჩრდილში დგებიან. წინ გამოიღიან მხოლოდ მოქმედებები ჩაბნულნი: მამა, დედა და ფანას მამა. დედა განაგრძობს ხელსაქმეს).

ეს-ეს არის მწუხრის ზარი დარეკეს. მე სულ პაწაწინა ვარ, ჯერ კიდევ მხრებზე ნაწნავები მაყრია. არაფრის დარდი არა მაქვს. უფალი კეთილია და მიცავს უმანკოსა და ბედნიერ ბავშვს. დიდ

გამასთან და მძებთან ერთად დომრემის ახლო ვცხოვრობ. ომს ჩვენამდე არ მოუღწევია, მაგრამ წყვეული ინგლისელები ყველგან ძალმომრეობას იჩენენ, ყველაფერს ცეცხლს უკიდებენ, ძარცვავენ. ჩემი ბომბორა ძალი მოვიდა ჩემთან და თავი კალთაში ჩამიდო. ჩემ ირგვლივ ყველა კეთილი და ძლიერია, ისინი მფარველობენ მე.

რა კარგია ბედნიერი ბავშვობა!.. და უცებ, რა მოხდა, თითქოს ვილატ მომეპარა და მხრებზე შემეხრო, თუმცა მე ვიცი, რომ არავინაც არ მომეკარებია; უცერად ხმა მომესმა... (ვილატ სცენის სიღრმიდან კითხულობს: ავინ თამაშებს ხმას?..)

უანა. (ისე აშკარად, თითქოს თავისთავად იგულისხმებოდეს) რა თქმა უნდა, მე შემოვბრუნდი — ჩემ უკან ჩრდილში დამაბრამყვებელი შუქი ბრწყინავდა. ხმა იყო წყნარი და დინჯი, ჩემთვის მანამდე უცნობი. იმ დღეს მან მხოლოდ ეს მითხრა: „იყავ კეთილი და ჰკვიანი, უანა. ხშირად იარე საყდარში“. მე კეთილი და ჰკვიანი ვიყავი და ხშირად დავდიოდი საყდარში. ვერ გავიგე რა მოხდა. ძალზე შემეშინდა და იმ წუთს თავს გაქცევით ვუშველუ. აი, ყველაფერი, რაც პირველად მოხდა. შინ რომ მივედი, არაფერი მითქვამს. (სიხუმრე წუთით ოცნებამ წაილო) ცოტა ხნის მერე ძმასთან ერთად დავბრუნდი მიტოვებულ ცხვრებთან. მზე ჩავიდა და შუქი აღარ ჩანდა... მეორედ კი, ეს მოხდა მაშინ, როცა წირვის დაწყების ზარს რეკავდნენ.

ისევე გაბრწყინდა შუქი. მზის სინათლეზე უფრო ძლიერი შუქი. აი, მაშინ ვიხილე მე იგი!

კოშონი. ვინ?

უანა. კარგად დაუთოებულ ტანსაცმელში გამოწყობილი კაცი. მას ორი დიდი თეთრი ფრთა ჰქონდა. იმ დღეს მან თავისი სახელი არ მითხრა. მაგრამ შემდეგ გავიგე, რომ წმიდა მიქელგაბრიელი იყო.

ვარვკი. (გალიზანებული, კოშონს) ნუთუ აუცილებელია, რომ ისე მოჰყვეს ამ სისულელეს?

კოშონი. აუცილებელი, თქვენო ბრწყინვალეებო. (ვარვკი ზუმად ბრუნდება თავის კუთხეში და ყნოსავს ვარდს, რომელიც ხელთ ეყარა).

უანა. (მთავარანგელოზის ძლიერი ხმით) უანა, სწრაფად გაემურე საფრანგეთის მეფის მისაშველებლად და შენ მას დაუბრუნებ თავის სამეფოს. (მასუბობს).

— ჰო, მაგრამ, ბატონო, მე მხოლოდ ერთი უბირი გოგონა

ვარ. მე ცხენოსნობა და ლაშქრის გაძლივლა არ ვიცი. — შენ
გაემართები ვოკულურისკენ და მიხვალ სარდალ დე ბოლდიკურთან...
(მოღრმურად პერსონაჟთა შორისა). იგი გამოიკიშება და გამოდის პირველ
რიგში, თან ანიშნებს, რომ მისი გამოსვლის დროა. ვიღაც იჭერს, მტყობს,
ხაღრმევად აპირებდა გამოსვლას).

— ... იგი მოგცემს კაცის ტანსაცმელს და მისი ბრძანებით
წარგადგენენ ტახტის მემკვიდრის წინაშე. წმიდა ეკატერინე და
წმიდა მარგარიტა იქნებიან შენი შემწენი. (შეშინებული ტირის, მიმავს
ძირს).

— შემობრალეთ! შემობრალეთ, ჩემო ხელმწიფე! მე ბაწია
გოგო ვარ. ბედნიერი ვარ. ქვეყნად ერთადერთი საზრუნავი მაქვს,
ცნებების მწყვესება... საფრანგეთის სამეფო მეტისმეტად დიდია
ჩემთვის. უნდა ვამიგოთ, რომ მე პატარა ვარ და ჰქუდალუმჯდარი
რომ მე სრულიად უღონო ვარ. საფრანგეთი კი, უფალო ჩემო,
ესოდენ მძიმე ტვირთია. მეფეს დიდი სარდლები ჰყავს, ძლიერი
და გამოცდილი სარდლები... მათ ძილი როდი გაუტყდებათ, თმს
თუ წააგებენ. შეუძლიათ თავი იმართლონ, რომ საარტილერიო მო-
მზადება არ იყო საკმაო, რომ მათ დროზე არ მიეშველნენ, რომ
თოვლი და წვიმა უშლიდათ ხელს, ხოლო ომში დახოცილ ჯარის-
კაცებს აიღებენ და უბრალოდ ჩამოწერენ. მე კი აღამიანი რომ
მოვკლა, ჩემს სიცოცხლეში მოსვენება არ მექნებოდა... შემობრალეთ,
ჩემო ხელმწიფე! (გაიპართება წელში, სხვაგვარი ტონით) საქმე არა
გაქვს! რის შებრალება! მისი ალი-კვალცი აღარსად ჩანს, საფრა-
ნეთი კი მე ამკიდა ტვირთად. (უბრალოდ) არაფრადაც არ ჩააგდო,
რომ ფერმაში სამუშაო მქონდა და მამაჩემს ხუმრობა არ უყვარდა.

მამა. (აქამდე დედის ახლო მიმოდოდა, თავს ველარ იკავებს) სადაა
ამდენ ხანს ის გოგო?

დედა. (ქსოვის შეუწყვეტლად) მინდორშია.

მამა. მეც ვიყავი მინდვრად და დაგბრუნდი. უკვე ექვსი
საათია, სად დაეთრევა?

მამა. (წუთით თავს ანებებს თითო ცხვირის ჩხრეკას) ვინა, უნაა
ფერიების ხესთან ოცნებობს. იქ იდგა, ხარს რომ მოვლენიდი.

მთხოვბელი. (ღანარჩენებს სიღრმეში) ფერიების ხე! გთხოვთ
ბატონებო, ჩაინიშნოთ. ცრუმორწმუნეობა. ჯადოქრობის ჩანასახი
ფერიების ხე!

კოშონი. საფრანგეთში ყველგან არის, ბატონო მთხოვბე
88

ბელო, ფერიის ხე. ჩვენზე ინტერესია, დავტოვოთ ცოტა ფერია
პატარა გოგონებისათვის.

მთხოვბელი. (განაწყენებული) ჩვენ ჩვენი წმინდანები გყვან-
ნან, მათ ეს უნდა იკმარონ.

კოშონი. ცოტა მოგვიანებით ასეც იქნება, მაგრამ ჯერ
ისინი სულ პაწიები არიან... უანა, ჯერ თხუთმეტისაც არ არის.

მთხოვბელი. თხუთმეტი წლის გოგონა უკვე ქალიშვი-
ლია, მან უკვე ყველაფერი იცის.

კოშონი. უანა მაშინ მეტად სპეტაკი და მიაძიტი იყო. თქვენ
იცით, ამ სასამართლოში მე მას არ ვაპატიებ მის ნიერ გამოგონილ
ხმებს, მაგრამ განზრახული მაქვს ფერიები ვაპატიო... (მტკიცედ)
სასამართლოს თავმჯდომარე მე ვარ.

(სიმძულვლით ანთებული მთხოვბელი თავს ხრის და ჩუმდება).

მამა. (ისევ იფთქებს) მაინც რას აკეთებს ფერიების ხესთან?

მამა. წადით და თვითონ ნახეთ. თვალაშტერებული რალაცას-
უტკერის და ოცნებობს, თითქო რალაცას ელოდეს; პირველად რო-
დი მინახავს ასე.

მამა (თავს აქნევს) რატომ აქამდე არ მითხარი ეგ ამბავი, შე
შტერო, ნუთუ შენი ხნის ბიჭს შეიძლება სჯეროდეს, რომ გოგოები
ოცნებობენ? რალაცას კი არა, ვილაცას ელის ის შენი უანა. მე
თქვენ გეუბნებით, უანას კურო ჰყავს, სად არის ჩემი ჯიხი!

დედა. (განაგრძობს ქსოვას. რალად) კი, მაგრამ შენ კარგად იცი,
რომ უანა ბავშვივით უმანკია!

მამა. გოგოები მუდამ უცოდველ ბავშვებს ჰგვანან — სა-
ლამოს შუბლს მოგვიშვრენ საკოცნელად და თვლები ისე წმინდა-
აქვთ, შიგ ყველაფერი ჩანს ფსკერამდე. ეს საღამოს, მეორე დილას
კი სკუპს! და თუმცა ოთხ კედელში გამოკეტილი გყავდა, ვერ გაი-
გებ, რა და როგორ მოხდა. მათ ამღვრეულ თვლებში უკვე აღა-
რაფერი აღარ ჩანს, თვალს გარიღებენ და გაგიჩაიან. ჰოდა, ასე
იქცევა გოგო ეშმაკად!

მთხოვბელი. ბატონებო, სიტყვა „ეშმაკი“ წარმოითქვა,
და მერე ვინ წარმოითქვა? მისმა მამამ.

დედა. შენ საიდან იცი? უანა უბორო იყო ამ დილას, როცა
მინდვრად სამუშაოდ მიდიოდა; მეც უბორო ვიყავი, მამაჩემისგან
რომ წამომიყვანე... აბა, გაიხსენე, მოიგონე, როგორი თვალუბი
მქონდა მეორე დღეს?

მ. მ. ა. (ბელუჩებს) ასეთივე, მაგრამ ეგ აქ რა მოსატანია?
დ. ლ. ა. მასასადამე, შენ სხვა გოგოებიც გამოვიცილია, ვაგბა
ტონო, შენ ეს ჩემთვის არასოდეს გაგიმხელია.

მ. მ. ა. (უხერხულობის დასაფარავად ყვირის) მე შენ გეუბნებ
ლაპარაკი შენზე კი არ არის, არც სხვა გოგოებზე, უნახუა! მომეც
ჩემი გოგონა. მე თეთრით მოვჭებნი და თუ ვინმესთან პავემანზე წა
ვუსწარა, ორივეს ცემით მოვკლავ.

ქ. ა. ნ. (აღვრისადად იღიმება) დიახ, მე პავემანი მქონდა. მაგრამ
ჩემს სატრფოს ორი თეთრი ფრთა ესხა. კარგად დაუთოებულ
ტანსაცმელი ეცვა და ჩამაგონებლად ჩამაძახოდა: — უნა! რა
უცდი, უნა? საფრანგეთის სამეფოს შავი დღე ადგია.

— მეშინია. ჩემო მეუფევე. მე მხოლოდ საწყალი გოგონა ვარ
თქვენ ალბათ შეგეშალოთ.

— განა ღმერთს რაიმე ეშლება, უნა?
(მოხრუნულა მოსამართლეებისაკენ) რა შემქმლო მეპასუხა მისთვის!

მ. თ. ხ. რ. ბ. ე. ლ. ი. (მხრებს იხრავს) პირჯვარი უნდა გადაგეწერა
ქ. ა. ნ. ა. სწორედ აგრე მოვიქცეო, მთავარანგელოზმაც ჩემსა
ვით გადაიწერა პირჯვარი. პირდაპირ თვალებში მიყურებდა
საყდარში კი ამ დროს ზარებს რეკავდნენ.

მ. თ. ხ. რ. ბ. ე. ლ. ი. უნდა გეყვირა მისთვის: Vade retro, Sa-
tana!

ქ. ა. ნ. ა. ლათინური არ ვიცი, ბატონო ჩემო.

მ. თ. ხ. რ. ბ. ე. ლ. ი. თავს ნუ ისულებლებ! ეშმაკს ფრანგულიც
ესმის. უნდა გეყვირა მისთვის: „წაეთრიე აქედან, უწმინდესო,
მყარლო ეშმაკო და არ გაბეღო ჩემი ცთუნება!“

ქ. ა. ნ. ა. ჰო, მაგრამ იგი ხომ წმიდა მიქელგაბრიელი იყო, ბა-
ტონო ჩემო.

მ. თ. ხ. რ. ბ. ე. ლ. ი. (დაცინვით) შენ ეგ ვინ გითხრა? თვითონ
მანვე გითხრა და შენც დაუჯერე, არა? უგუნურო!

ქ. ა. ნ. ა. აბა რა შექნა, არც შეიძლებოდა იგი ეშმაკი ყოფილიყო
ისეთი ლამაზი იყო.

მ. თ. ხ. რ. ბ. ე. ლ. ი. (წამოხტება, გონდაკარგულივით ყვირის) ეგრე
ეშმაკები სწორედ ლამაზები არიან.

ქ. ა. ნ. ა. (შურბახყოფილ) ბატონო ჩემო!..

ქ. ო. შ. ო. ნ. ი. (ხელით ანიშნებს მთხრობელს) საღეთო სკულის
საქითხები, ბატონო მთხრობელო, ღვთისმეტყველთათვისაც

საკამათოა და არა მგონია, ამ საცოდავი გოგონასათვის გასაგები
იყოს. თქვენ ტყუილად აწველებთ მას.

ქ. ა. ნ. ა. (წამოხტება, უყვირის მთხრობელს) ტყუი, კანონიკო! თუმცა
მე შენებზე განსწავლული არა ვარ, მაგრამ ეს კი ვიცი, რომ ეშმაკი
მახინჯია და ყველაფერი, რაც ქვეყნად ლამაზია, ღვთის ხელითაა
შექმნილი.

მ. თ. ხ. რ. ბ. ე. ლ. ი. (ბოროტად იცინის) ეს რომ ასე იყოს, ცხო-
ვრება მეტისმეტად მარტივი იქნებოდა. (დასძენს) და მეტისმეტად
უაზროც. იქნებ გგონია, რომ ეშმაკი სულელია? იგი ათასჯერ
უფრო ჭკვიანია. ვლრე მე და შენა ვართ. ეგებ გგონია, რომ როცა
ეშმაკს სულის შეცთვნა უნდა, იგი გათხუზნული კატის, ან არაბული
აქლემის, ან კიდევ ურჩხულის სახით გვევლინება? აგრე მხოლოდ
საბავშვო ზღაპრებში ხდება. სინამდვილეში კი ეშმაკი წლის ყვე-
ლაზე მძილურ, ყველაზე ნათელ, ყველაზე კეთილსურნელოვან, ყვე-
ლაზე მათუთნებელ ღამეს ირჩევს... იგი ღამაზე, ტანშიშველ, მკერდ-
მალად ქალიშვილად. იქცევა, აუტანელი სილამაზის ქალიშვილად...
ქ. ო. შ. ო. ნ. ი. (მკაცრად აწყვირებს) კანონიკო! ზომა უნდა იყო-
დეთ, მეტისმეტი მოგდით. თქვენ ძალიან შორს წახვედით უნას
ეშმაკისაგან. ყველა ეშმაკს თავისი სახე აქვს და ერთმანეთში არ
უნდა აფურითო.

(მთხრობელი წითლდება, თავს ძლივს იკავებს, ყველას ეღიმება).
მ. თ. ხ. რ. ბ. ე. ლ. ი. გთხოვთ მაპატიოთ, თქვენო უწმინდესობებ,
მაგრამ ეშმაკი ხომ ერთია?

ქ. ო. შ. ო. ნ. ი. ნუ გავიწყდება, რომ სასამართლო ჯერ არ დაწყე-
ბულა: უნას ჩვენ შემდეგ დაკვითხავთ, განაგრჯე, უნა.

ქ. ა. ნ. ა. (ჯერ კიდევ გაკვირებული კოხულობს) თუ ეშმაკი ლამაზია,
როგორღა უნდა იცნო, რომ ის ეშმაკია?

მ. თ. ხ. რ. ბ. ე. ლ. ი. შენს მოძღვარს უნდა ჰკითხო.

ქ. ა. ნ. ა. თვითონ ვერაფერი ვერ გამოვიცნობ?

მ. თ. ხ. რ. ბ. ე. ლ. ი. ვერა. ამიტომ არ არის სსნა წმიდა ეკლესი-
ის გარეშე.

ქ. ა. ნ. ა. მაგრამ მოძღვარი მუდამ თან ხომ არ გეყოლება. მხო-
ლოდ მდიდრებს ჰყავთ თავთავიანთი მღვდლები, ღარიბებს კი
უქირათ.

მ. თ. ხ. რ. ბ. ე. ლ. ი. ჯოჯოხეთის გვერდის ავლა ყველას უჭირს.
ქ. ო. შ. ო. ნ. ი. დაესწინეთ უნას, ბატონო მთხრობელო! მივცეთ

საშუალებად თავისუფლად ელაპარაკოს თავის ხმებს. ეს ხომ მხოლოდ დასაწყისია თავგადასავლისა. მას ჯერ კიდევ ვერაფერს ვერაფერს უსაყვიდურებს.

ჟანა. მეორეჯერ ეს იყო წმიდა მარგარიტა... წმიდა ეკატერინე მოვიდა (მთხრობელისაქენ მობრუნებული, ეშმაკურად, გამოშვებულ) და ისინიც ლამაზები იყვნენ, ისინიც.

მთხრობელი. (წუთით წამოწითლებული თავს ვეღარ იკავებს, რომ არ იფეროს) ისინი ტანშიშველები იყვნენ?

ჟანა. (ღმილით) პოი, უფალო! იქნებ გგონიათ, რომ ღმერთის ფული არ ეშოვება თავისი წმინდანების შესამოსავად? (მასზე ისიც იწვევს, მოხრობელი დარცხვნილი ჯდება).

კოშონი. აი, ხომ ხედავთ, ბატონო მთხრობელი, თქვენი კითხვები ჩვენ ყველას ღმილს გვეგრის. ამიერიდან თავი შეიკავეთ და ნუ ჩაერევით, სანამ საკითხის არსზე არ გადავალთ. მაგრამ, მთავარი, მთელ ამ თავგადასავალში, მაშინაც კი, როცა ჩვენ გავსამართლებთ ჟანას, და განსაკუთრებით მაშინ, როცა მას სასჯელს მივუსჯით, არ დაგაეჩიფდეთ, რომ ჩვენს ზრუნვას მონღობილია ამ სუსტ, თამამ სხეულში მოთავსებული სული... როგორი შეშფოთება შეგძლიათ ჩაუტერგოთ ამ ნორჩ არსებას, თუ მას ჩაავგონებთ, რომ ბოროტისა და კეთილის განმასხვავებელი მხოლოდ ტანსაცმელია? მე გეთანხმებით, ჩვენს წმინდანებს ისე აცვიათ, როგორც მათ ჩვეულებრივ გვიხატავენ. მაგრამ...

ჟანა. (მთხრობელს მიხალს) მაგრამ ჯვარცმული მაცხოვარი ხომ ტანშიშველია!

კოშონი. შენ ისა თქვი, რაც მე უნდა მეთქვა, ჟანა, სიტყვა რომ გააწყვეტინე, მაგრამ შენგან არ ეკუთვნის პატრიცეზულ კანონიკს შესწორება. შენ ვაფრწყდება, თუ ვინ ვართ ჩვენ და ვინ ხარ შენ. ჩვენ შენი მწყემსები, მბრძანებლები და მსაჯულები ვართ. უფროხილი შენს სიამაყეს, ჟანა. თუ ოდესმე დემონი შექმლეს შენს მორევას, იგი შენს სიამაყეს გამოიყენებს ამის მისაღწევად.

ჟანა. (წყნარად) მე ვიცი, რომ ამაყი ვარ... მაგრამ მე ვარ ასული ღვთისა. თუ მას არ სურდა, რომ მე ამაყი ვყოფილიყავი, რად მომიგზავნა თავისი ბრწყინვალე მთავარანგელოზი და ნათელ-მოსილი წმინდანები? რატომ აღმოთქვა. რომ შექმლდებოდა ჩველას დაქვრებას. ვიპტულებდი ჩემი ერწმუნებინათ ისეთსავე ბრძენთა და სწავლულთ, როგორც თქვენ ხართ, რად მომცა ნება მეტარებინა

ჩემი მეფის ნაჩუქარი უღამაზესი თეთრი აბჯარი, სახელგანთქმული ხმალი და ჩემს მერანზე ამხედრებული ისრების თქვენი გაქვლოლოლი მამაც ვაქცალებს. სჯობდა კვლავ ჩემთვის დავეტოვებინე მინდორში ცხვრის სამწყყესავად, ან ჩემსავ სახლში დედის გვერდით ძაფის სართავად და მე არასდროს ამაყი არ გავხდებოდი.

კოშონი. კარგად აწონ-დაწონე სიტყვა და აზრი, ჟანა. შენ ბრალს სდებ უფალს.

ჟანა. (პირჯვარს იწერს) ღმერთმა დამიფაროს! მე მხოლოდ ესა ვთქვი: აღსრულდეს ნება მისი, მაშინაც, თუ მან ისურვა ჩემთვის ამაყი სულის ჩანერგვა და საუკუნო სატანჯელისთვის ჩემი ვანწირვა. ესეც ხომ მისი უფლებაა.

მთხრობელი. (თავს ვეღარ იკავებს) საშინელება! რასაც ეგ ამბობს, საშინელება! როგორ შეიძლება უფალმა სულის დაღუპვა ისურვოს? თქვენ კი, ბატონებო, უღრტვინეულად უსმენთ! მე ამაში ვხედავ საშინელი ერესის ჩანასახს, რომელიც ოდესმე განხეთქილებას შეიტანს ჩვენს ეკლესიაში (წამოღვა ინიკიბიტრი. ეს არის უსახელოვან პეიანი აკტი, ხმელ-ხმელი და სასტიკი, დიწაღ მტუპული).

ინკვიზიტორი. კარგად მოისმინე ჩემი კითხვა, ჟანა. ფიქრობ თუ არა შენ, რომ ამ წუთებში შენზედ არის გარდმოვლენილი მადლი და კურთხევა უფლისა?

ჟანა. (მთლად გაბრწყინებული) რომელ წუთებში, ბატონო ჩემო? განმარტეთ კარგად, თორემ ყველაფერი ამებნა. ყველაფერი აიჩია. დასაწყისში, როცა ხმები მესმის, თუ სასამართლოს ბოლოს, როცა მივხვდი, რომ ჩემმა მეფემ და ჩემმა ამხანაგებმა მიმატოვეს, როცა ეპვებმა გამტეხეს, როცა უარფყავი ყოველივე, რაც ჩამიღენია და შემდეგ უკანვე წავიღე ჩემი უარი?

ინკვიზიტორი. თავს ნუ იძვრენ კითხვისაგან. გრძნობ თუ არა, რომ შენზედ არის გარდმოვლენილი მადლი და კურთხევა უფლისა?

(მაუზა. ხუცეები ხარბად მისჩერებინ ჟანას. როგორც ჩანს, ეს ცბიერი შეათხვა უნდა იყოს).

ლავენიუ. (ღება) ბატონო ინკვიზიტორო, ეს შეკითხვა სასილათო უნდა იყოს უბრალო გოგონასათვის, რომელიც გულწრფელად ფიქრობს, რომ ღვთით კურთხეულია. მე გთხოვთ, რომ პასუხი არ ჩაეთვალოს თავისსავე საწინააღმდეგოდ. იგი ისედაც მეტისმეტად დიდ განსაცდელშია.

ინკვირატორი. ვარუდო, ძნაო ლადვენიუ! მე ვეკითხებო
იმას, რაც საკუროდ მიმანჩნია. გწამს თუ არა, რომ შენგედ არის
გარდმოვლენილი მადლი და კურთხევა ღვთისა, ენა?

ე. ანა. თუ არა. ღმერთმა ინებოს, რომ გარდმომივლინოს,
თუ ჰო. ღმერთმა ინებოს, არ მომაკლოს იგი.

(ხედავს ჩერჩულუმენ, ინკვირატორი ჯდება მკაცრი სახით).

ლადვენიუ. (დაუვალებო წამოიძახებს) კარგი პასუხია, ენა!
მთხოვბელი. (ენას უთხოვობო განაწყენებული, ბუღუნებს)
მერე მაგთ რაო? ეშმაკი რომ მარჯვე არ იყოს, რის ეშმაკი იქნე-
ნოდა? არც ის დაგვიწყდეთ, რომ მას აღრეც აძლევდნენ ამ კი-
თხვას. შე კარგად ვეცნობ ეშმაკს. მას ყველა კითხვაზე მზადა აქვს
პასუხი.

ე. ანა. (სმენ ხან მოწყენილი იქდა. უცებ მიმართავს კოშონს)
ყოველივე ეს ალბათ ძალზე საინტერესოა, თქვენო უწმინდესობა,
თუმცა ამ გოგონასი არ იყოს, ცოტა ვიზნევი მსგავს კითხვებში.
მაგრამ თუ ჩვენ ასე განვაგრძებთ, ვერასოდეს ვერ მივაღოთ სსა-
მართლოს დასასრულამდე და ვერასოდეს ვერ დავწვავთ ენას. დე
მან გეთამაშოს თავისი თავგადასავალი, რაკი ეს აუცილებლად
მიანჩნიათ. ოღონდ სწრაფად და გადავიდეთ უმთავრესზე. მისი
უდიდებულესობის მთავრობას უნდა, რაც შეიძლება სახელი
გაუტყუდეს პატარა გლახაკს — მეფე შარს. ეუწყოს მთელ ქრის-
ტიანულ სამყაროს, რომ მისი მეფედ კურთხევა მხოლოდ მსკა-
რადი იყო, რომ შიროცხება ჩატარდა კუდიანის. სარწმუნოებში-
საგან გამდგარის, ავანტიურისტისა და ჯარისკაცების ნათრევი გოგოს
თოსნობით.

კოშონი. ჩვენ მას ვასამართლებთ, როგორც სარწმუნოებში-
საგან გამდგარს, ბატონო.

ე. ანა. ვიცი. მაგრამ ჩემი ჯარისკაცებისათვის საჭიროა
ფრების გამოქება. ვშიშობ, რომ თქვენი იურიდიული გადაწყვე-
ტილებს სინატიენი მათთვის მეტისმეტად მიუწყედომელია. პრო-
პაგანდა შეჭამება არის, ბატონო ეპისკოპოსო, ეს დაიხსომე, მთავა-
როა, გამოვთქვათ სრულიად უბრალო აზრი და ეს ვიმეორათ, რას
შეიძლება ხშირად, ასე იქმნება ქეშმარიტება. ჩემი აზრი ახალია,
მაგრამ მკერა, მას დიდი მომავალი აქვს. მე სასწრაფოდ მიინდა ამ
გოგოსგან მხოლოდ არარაობა დარჩეს... ვინც არ უნდა იყოს იგი
სინამდვილეში, არსებობდა არაფერს არ ნიშნავს მისი უდიდებუ-

ლესობის თვალში. არ დავმალავ, პირადად მე ამ გოგოს სსამათით
ვესტყერი, მომწონს, როგორ მარჯვედ გჩრით პირში ბურთს ყვე-
ლას. თანაც იგი საუკეთესო ცენოსანია... ეს იშვიათია ქალბუში...
სხვა ვარემოებაში მე მოხარული ვიქნებოდი მასთან ერთად მე-
ლიეზე შენადირა. მაგრამ, საუბედუროდ, მოხდა მეფის თავხედუ-
რი კურთხევა და ეს პირველად ენას მოუვიდა თავში. თვითონ
განსაჯეთ. რა თავის აგდება, თქვენო უწმინდესობა! ჩვენს ცხვირ-
წინ ვილაც ვალუა საფრანგეთის მეფედ ეკურთხა! და ისიც ჩვენს
ქალაქ რეიმსში! ბედავენ პირიდან გამოგვკვიფონ საფრანგეთი, და-
უსჯელად დაიტაცონ ინგლისის ქონება. საბედნიეროდ ღმერთი
ინგლისის უფლებათა მხარეზეა. ეს მან აზნეკურში დაამტკიცა.
ღმერთი და ჩვენი უფლება — ახლა ეს ორი ცნება გაერთიანდა.
მასთან ეს სიტყვები ჩვენს ღერბზე წერია. ისე რომ, დააჩქარეთ
ენა, დეე მოჰყვეს თავის მოკლე თავგადასავალს, დასწვით იგი და
ლანარაკი ამით გათავდება. მე ამასწინათ ვიხუტრე, ათი წლის
შეძვედ ეს ამბავი აღარავის გაახსენდება-მეთქი.

კოშონი. (ოხვით) ღმერთმა აგრე ინებოს, თქვენო ბრწყინვა-
ლება!

ე. ანა. რაზე შეეჩრდიო?
მ. ა. ა. (ფოხით გამოდის წინ) ჩვენ შეეჩრდიოთ იმაზე, რომ ამ
გომბიოს თავს წავადექი ფერიის ხესთან, სადაც ღმერთმა უწყის
რაზე ოცნებობდა. გარწმუნებთ, ამ საქმეს ასე არ დავტოვებ!
დეე ენას, უხეზად ჩაავლებს ხელს, აიძულებს წამოდგეს! აქ რას აკეთებ?
თქვი, თქვი, აქ რა გინდა, როცა შინ ვახშამი გელის და დედას
ლოდინით გული ელევა?

ე. ანა. (რცხენია, რომ თავს მოულოდნელად წამოდგენ, საბუე
ხელს რფარებს და პატარა გოგონსავით ბუტბუტებს) ასე გვიან თუ იყო,
არ მეგონა... დროის წარმოდგენა დეკარტე.

მ. ა. ა. (ანჯრევს და უყვრის) აჰ, არ გეგონა, რომ ასე გვიან
არის, არა?! შე სალახანა, შენა! დროის წარმოდგენა დეკარტე, არა?
ღმერთმა დაგვიფაროს და ისეთი რამეც ხომ არ დეკარტე, რის
თქმასაც ვერ ბედავ!.. (ვაშაგებით ანჯრევს) ვინ დეკარტეგინა, ვინ,
შე კახხა, ვინ დეკარტეა წარმოდგენა? მე რომ მოგიხსლოვდი, ვი-
ლაცას უყვიროდი, ნახვამდისო. მე იმ ვილაცას ვერ მოვახულებ ამ-
ჭერად. არ ვიცი სად გაქრა ის ეკუბატონი. მაგრამ იცოდეს იმ

მუტრუქმა, რომ არ შევარჩენს ვისთან იყავი? მიპასუხე! მითხარო, თორემ ისე დაგებევავ, სიკვდილს ნატრობდე.

ჟანა. წმიდა მიქელგაბრიელთან ვიყავი.

მამა. (თხლიშავს სახეში) ეს შენ! ეს შენ, მამის დაციენვისათვის მიქელგაბრიელთან გქონდა პეიმანი, შე კახა, არა? მთელი ოჯახი უცდის, ლელავს, ეს კი საღამოს ხისქვეშ ლაუბობს. საზიზღარს შენ რა, შენც სხვა გომბიობებით მოინდომე თავის აწყვეტა, იმის მაგივრად, რომ მამას და დედას მოეხმარო, იმის მაგივრად, რომ მათ გამოარჩეულ წესიერ კაცს გაჰყვე ცოლად. თუ ასეა, იცოდე, მაგ შენს მიქელგაბრიელს ფიწალზე წამოვაგებ და შენ ჩემივე ხელით კატასავით წყალში დაგახრჩობ. ატეხილ ძუ კატასავით დაგახრჩობ!..

ჟანა. (დამშვიდებული უპასუხებს აძლენ შეურაცხყოფაზე) ცუდი არაფერი ჩამიღენია, მამა, ნამდვილად მიქელგაბრიელი მელაპარაკებოდა.

მამა. მეუცილი რომ გამოგებერება, მამას რომ საქვეყნოდ თავს მოჭრი, დედას ჯაფრით მოკლავ და ძმებს აიძულებ ჯარში წავიდნენ, რათა სირცხვილს გაერიდონ, მაშინ ვის დავაბრალთო, სულიწმინდას? წანწალსა და თრევას არ ჯერდები და ღმერთსაც სკოდავ! მე ვეტყვი ჩვენს კიურეს სადმე მიყრუებულ მონასტერში გამოგაქეტოს და ცარიელა პურისა და წყლის მეტი არაფერი გაღირსონ.

ჟანა. (მუხლს იყრის მამის წინაშე) ნუ მიყვირი, მამა! თქვენ მე ვერ გამოგებთ. მაღალ ღმერთს ვფიცავ, რომ სიმართლეს გეუბნებით, უკვე კარგა ხანია, ისინი მეცხადებიან და მელაპარაკებიან. ეს იმ დროს ხდება ხოლმე, როცა ზარები დილის წირვის დაწყებას გვაუწყებენ ან მწუხრისას რეკავენ, ღვთისმშობლის ღოცის დაწყებისას. ეს მუდამ მაშინ ხდება, როცა მე ვლოცულობ, როცა თვითონ მე წმიდა ვარ და ყველაზე ახლო ვარ ღმერთთან. და არც შეიძლება ეს სიმართლე არ იყოს. მე მეცხადება წმიდა მიქელგაბრიელი. წმიდა მარგარიტა და აგრეთვე წმიდა ეკატერინეც. ისინი მელაპარაკებიან, ჩემს კოხებზე პასუხს მაძლევენ და სამივე ერთსა და იმავეს მიმეორებს.

მამა. (ანგრევს) რატომ უნდა გელაპარაკოს წმიდა მიქელგაბრიელი შენ, შე ბრძიყო?! აი, მე მამა ვარ შენი, მაგრამ როდის მელაპარაკება. იმას რომ ჩემთვის რამე სათქმელი ჰქონდეს, მე

მომმართავდა, როგორც ოჯახის უფროსს. განა იგი ჩვენს მღვდელს ელაპარაკება?

ჟანა. მამა, მამა, იმის მაგივრად, რომ მეჩხუბებით და მიყვირით, ერთხელ მაინც სცადეთ გამიგოთ. მე ასე მარტომდარტო ვარ, ასე პატარა და ტვირთი კი ასე მძიმე ამკიდეს. აი, უკვე სამი წელიწადია არ ვეთანხმები და ამ სამი წლის განმავლობაში სულ ერთსა და იმავეს ჩამჩიჩინებენ. აღარ შემიძლია მარტო ბრძოლა იმ ხმების წინააღმდეგ, რომლებიც ჩამძახიან. ეტყობა სხვა გზა აღარა მაქვს, უნდა დავეთანხმო.

მამა. (იფთქებს) მაშ, შენ ახლაც გესმის ხმები? ეს კი მართლაც აუტანელი სიგიჟეა! ჩემს ქალიშვილს ხმები ესმის! ორმოცი წელი თავაუღებლად ვმუშაობ, წელეებზე ფეხს ვიდგამ, რომ შვილები ქრისტიანულად აღვზარდო და ჩემს ქალიშვილს თურმე რაღაც ხმები ესმის!

ჟანა. ახლა მე უკვე სხვა გზა აღარა მაქვს, უნდა დავეთანხმო. ისინი მეუბნებიან, რომ მეტი ლოღინი აღარ შეიძლება.

მამა. რისი ლოღინი, ბრძიყო? რის გაკეთებას გავალებენ ის შერი ხმები?

ჟანა. ისინი მავალებენ წავიდე საფრანგეთის სამეფოს გადასარჩენად. საფრანგეთი საფრთხეშია და შესაძლოა დაემხო, მართალია ესა?

მამა. როგორ არა! საფრანგეთის სამეფო მართლაც დიდ საფრთხეშია. ჩვენ ეს კარგად ვიცით, განსაკუთრებით ამ მხარეებში, ინგლისელებით რომ აივსო. მაგრამ საფრანგეთს დამხობა პირველად არ ემუქრება, ალბათ არც უქანასკნელად და იგი ყოველთვის შეულის თავს. საფრანგეთის ბედი ღმერთს უნდა მიანდო. შენ რა შეგიძლია, ჩემო გოგონა, შენ კი არა, მამაკაცსაც არაფერი შეუძლია, თუ თავიდანვე ომი არა აქვს არჩეული ხელობად.

ჟანა. მე შემწევს ამის ძალა. მე ეს ხმებმა მიიხრეს.

მამა. (ბოროტად ითინის) შენ! შენ შეგწევს ძალა? ეგებ შენ იმ სახელგანთქმულ სარდლებზე უფრო ჰქვიანი ხარ, რომელთაც მტრებმა კუდილთქა ასროლინეს?

ჟანა. დიახ, მამა!

მამა. (აჯერებს) „დიახ, მამა!“ შენ, მგონი, კახა კი არა, უარესი ხარ. შენ გივი ხარი მიინც რას იზამ, შე საცოდავო ბრძიყო?

ჟანა. იმას, რასაც ჩემი ხმები მიბრძანებენ. წავალ და მზედ-
7 თან ანუი

რობას გამოთხოვს სახელოვან ბატონს დე ბოდრიკურს. (თავის სახელს ვერცხვავს) ბოდრიკური ეპიგრაფიკული წამოიძახებს „ა“ და უნდა გამოხსნას... მას ჩურჩულით ეუბნებიან: „ჭერ არა, ჯერ კიდევ ადრია“ და თითქმის უკანვე დაბრუნდეს). ...ხოლო, როცა მხედრობას მომცემენ, ჩემი ხმები მავალეებენ შინისკენ გავემართო და ტახტის შემოღობვას ვუთხრა, რომ იგი ნამდვილი მეფეა, ის ჯარის წინამძღოლად უნდა დავაყენო და ორლეანი გავათავისუფლო. ისე უნდა მოვიყვანო, რომ იგი მეფედ აკურთხოს მისმა უწმინდესობამ რეიმისის ეპისკოპოსმა, მერე კი პიროვნებებს რომ მოვრჩები, ინგლისელები ზღვაში უნდა ვადაცყაროთ.

მამა. (ყველფერი გაიგო) ძლივს არ ამოშაქრა გულისნაღებამ საზიზღარმა! ესე იგი, უკანასკნელი მაწინაწალასავით ჯარისკაცებთან ვღებავ ვდომია!

ქანა. (იღუპულ ილიმბა) არა, მამა! მე უნდა ვიყო პირველი მებრძოლი, ისრების წვიმამში სულ წინ უნდა მივდროდე და უკან არ ეხიხებოდე. ეს დამავალეს ჩემმა ხმებმა — ასე უნდა მოვიქცევი, ვიდრე საფრანგეთს არ გავათავისუფლებ. (უცებ მოიწყინა) მერე კი, როგორც ღმერთს ენებოს.

მამა. (სათო პერსპექტივით გახელებული) საფრანგეთი უნდა იხსნა, შენ უნდა იხსნა საფრანგეთი? მერე ცხვარს ვინ მომწყვდის? თუ გგონია, იმისთვის გაგზარდე, თან გადაგყევი და ამდენი ქონება გადაგაგე, რომ ჯარისკაცებთან დრო ატარო! მაშინ მითუნდა საფრანგეთის გადარჩენა, როცა, როგორც იქნა, გაგზარდე და მუშაობაში მოხმარება შეუძლია. მე შენ გაჩვენებ, როგორ უნდა იხსნას საფრანგეთი. (გაფითრებული მიეჩრდება, სილას სტიკიავს და ფეხებზე სცემს).

ქანა. (ყვირის) შეჩერდო, მამა! შეჩერდი!

(მამა იხსნის ქაშარს და ურტყამს, თან სულს ძლივს ითქვამს).

ლაღვენიუ. (წამოხტება გაფითრებული) გააჩერეთ! სტიკიუ საბრალოს!

კოშონი. (ბოლად) ჩვენ არაფერი არ შეგვიძლია, ძმად ვიწოდებენ! ჩვენ ექნას არ ეცნობდით სასამართლომდე. ჩვენ მხოლოდ ჩვენი როლების შესრულება შეგვიძლია, თითოეულ ჩვენგანს თავისი ცული ან კარგი როლის შესრულება ისე, როგორც ის არის დაწერილი და თითოეულს თავისი რიგის მიხედვით. (და დასვენდა) ამასთან, თქვენ იცით, რომ შემდეგ ჩვენ მას უფრო მეტ ტკივილს

მივაყენებთ. (მობრუნდება ვარჯისაკენ) მეტად უსიამოვნო ოქახური სტენაა, არა?

ვარჯიკი. სრულიადაც არა. ჩვენ, ინგლისელები, მომხრე ვართ ბავშვის ცემით დასჯისა, ეს ხასიათის კარგი წრთობაა. მე თვითონაც იმდენს მცემდნენ ხოლმე, სიკვდილის პირას მიმიყვანდნენ. და ამან მხოლოდ მარგო.

მამა. (ღონეგამოღებული ბოლის და ბოლის შეჩერდება. შუბლიდან ოფლს იწმენდს და უყვირის მის ფეხებთან უგრძობლად დაღვებულ ექანს) ესეც შენ, საძაგელო! კიდევ არ გაგიარა საფრანგეთის გადარჩენის სურვილმა? (ცოტა დარცხენილი მოიხედავს დანარჩენებისაკენ) აბა, თქვენ რას იზამდით, ბატონებო, ჩემს ადგილას, თქვენს ქალიშვილს რომ ასეთი რამ ეთქვა?

ვარჯიკი. (ზურგს შეაქცევს ამ გაუთულ გულს, განაგრძობს ღლაშმატურად) მე ერთი მაშფოთებებს და მწყნის, ჩვენი დაზვერვის უმოქმედობა ამ საქმეში. თავიდანვე უნდა მოვლაპარაკებოდით ამ კაცს.

კოშონი. (ლიბილით) ჰო, მაგრამ ვის შეეძლო წინასწარ ცოდნოდა.

ვარჯიკი. კარგმა დაზვერვამ ყველაფერი წინასწარ უნდა იცოდეს, რომელიადაც სოფელში აღზნებული გოგონა საფრანგეთის ხსნაზე ყბედობს. ეს დაუყოვნებლივ უნდა შევეცყო. მამის დახმარებით უნდა დავემწყვდილა და საქმე ჩანასახშივე მოგვესპო. მანამ როდით უნდა გვეცადა, სანამ იგი თავისას შესრულებდა... დაგვიანება ყოველთვის ძვირი ჯდება (ისევ ყნოსავს ვარს).

დედა. (გამოდის წინ) მოკალი?

მამა. ამჯერად არა. მაგრამ თუ ერთხელ კიდევ წამოცდება, რომ ჯარისკაცებთან წანწალი უნდა, მე შენს ქალიშვილს, გესმის? საკუთარი ხელით დავახრჩობ მასში. და თუ მე აქ არ ვიქნები, მისმა ძმებმა დაახრჩონ... (განზე გადის დიდი ნაბიჯებით).

დედა. (დაიხრება, ექანს სახეს უწმენდს) ექანა, ჩემო პაწია ექანა... ეანეტა!... ძალიან გატკინა?

ქანა. (ჭერ შეშინებულია. მერე დედას იხსნობს და სახეზე ოფლს ვაშლივით სუსტი ღიმილი). ჰო, ძალიან მაგრად მირტყამდა...

დედა. უნდა მოითმინო, შენი მამაა.

ქანა. (ბავშვურად) აკი ვითმენდი, დედა. მთელი იმ დროის

განმავლობაში, როცა მცემდა, ღმერთს ვევედრებოდი, რომ მისთვის
ეპატებინა.

დ ე ლ ა. (მინც ნაწყენი) მამა რომ შვილს სცემს, უფალ ღმერთს
მისთვის საბატეხელი არაფერი აქვს, ეს მამის უფლებაა.

ქ ა ნ ა. (პროფერებს ფრანსს) ვევედრებოდი, რომ მან გამიგოს...

დ ე ლ ა. (უაღრსება) რა უნდა გაგიგოს, ჩემო კრავო? რად უნდა
გებოდი მამას ამ სისულელებს?

ქ ა ნ ა. (ყვირის აფორიაქებული) ვინმემ უნდა გამიგოს, დედა, თორემ
მარტო ვერ შევძლებ.

დ ე ლ ა. (უნანაევს) დამშვიდდი, დამშვიდდი, საყვარელო! თუ
ჩამდე კალთაში, ისე როგორც პატარაობისას იცოდი... როგორ
გაიზარდი! ხელში აყვანა აღარ შემიძლია შენი! მაგრამ შენ მაინც
ჩემი პაწაწინა ხარ, ისევე ისეთი, ფეხდაფეხ რომ დამდევი სამზარეულოში,
ჩემს კალთას ჩაფრენილი. მე შენ ყოველთვის რამეს
გაკეთებინებდი, ან სტაფილოს გაძლევი გასახეზად, ან თუფშებს
გარეცხინებდი, მინდოდა ჩემსავით შეჩვეოდი საქმეს... შენი ძმები
სულ სხვანაირები იყვნენ, ისინი მამაშენივით კაცები არიან. მამა-
ცებს ხომ ვერაფერს გააგებინებ... იმათ ყველაფერზე „პო“ უნდა
უთხრა... ისინი სულ მინდორსა და ყანაში არიან. შენ კი შინა ხარ —
დასახლსი. მე შენ ამას არ უნდა გეუბნებოდე, მაგრამ ახლა შენ
უკვე ქალი ხარ... დიდი ხარ... მამაშენი კეთილი და სამართლიანი
კაცია, მაგრამ მე რომ ის ზოგჯერ არ მოვატყუო, განა თავს გავ-
ტანდი? (ყვრში) ხან ამაზე დავზოგავ, ხან იმაზე: აქედან ერთ სულს
გაპოვრჩები, იქიდან — მეორე სუს. გინდა მომავალ ბაზრობაზე
მოქარგული მანდილი გიყიდო? ძალიან დაგშვენდება.

ქ ა ნ ა. მე სილამაზე როდი მინდა, დედა.

დ ე ლ ა. მეც ავრე ვგოუდებოდი, ერთი ბიჭი მიყვარდა მამა-
შენამდე. ოჰ, რა კარგი ბიჭი იყო, მაგრამ შეუძლებელი იყო მას
გავყლოდი. მერე ჯარში წავიდა და ყველაფერი ჩაიშალა. ხომ ხე-
დავ, მე მინც ბედს ვეწე, ვინ არის შენი... დედას ნუ დაუფარავ-
დავ, ისეთი ვინმე ხომ არ არის, სახელის გამხელა არ შეიძლებოდა?
ეს მინც მითხარი, ჩვენს სოფელივით იქნებ მამა დაგეთანხმოს, ის
კარგი სასიძოს წინააღმდეგი როდია. შე სულელო, იმას შეიძლება
ჩავაგონოთ, რომ სასიძო თვითონ მან აირჩია. მამაკაცებს, ხომ
იცო, ყვირაო, ჩხუბი, მბრძანებლობა უყვართ, მაგრამ ბოლოს
მინც ჩვენს ნებაზე დადიან.

ქ ა ნ ა. მე გათხოვება არ მინდა, დედა, წმიდა მიქელგაბრი-
ელმა მითხრა, დავტოვო სოფელი, ვაქურად გამოვეწყო და ტახტის
მემკვიდრისაკენ გავეშურო, საფრანგეთის სამეფოს გადასარჩენად.

დ ე ლ ა. (შეატრალ) ქანა, მე შენ წესიერად გელაპარაკები, შენ
კი სისულელეს რომავ. ჯერ ერთი, არასოდეს არ დაგრთავ ვაქურად
ჩაქმის ნებას, ჩემი ქალიშვილი კაცივით გამოვეწყოს? კაი სანახავი
არ იქნება?

ქ ა ნ ა. აბა, რა ექნა, დედა, ცხენზე უნდა ვიჯდე და ჯარისკა-
ცებთან ერთად ვაქენო. ასე მიბრძანა ჩემმა უფალმა, წმინდა
მიქელგაბრიელმა.

დ ე ლ ა. წმიდა მიქელგაბრიელმა გიბრძანა, თუ არ გიბრძანა,
მე ვგ არ ვიცი, მაგრამ ცხენზე შეჭდომას შენ ვერ ეღირსები. ქანა
დარეცხ ცხენზე ამხედრებული, არაფერი აჯობებს! რას იტყვის სო-
ფელი?

ქ ა ნ ა. კი მაგრამ, როცა მადემუაზელ დე ვოკულები მიმი-
ნოთი ნადირობს, ის ხომ ყოველთვის ცხენზე ზის?

დ ე ლ ა. სად შენ და სად ცხენზე ჯდომას ეს ჩენისთანა გლე-
ხების საქმე არ არის. თავში როგორ მოგივიდა! ეს ღიღებულების
ჩვეულებაა.

ქ ა ნ ა. მაგრამ თუ ცხენზე არ შევჯექი, ისე ჯარს როგორ გა-
ვუძღვები?

დ ე ლ ა. არავითარი ჯარი! გირჩენია მკვდარი იყო, ვიდრე ჯა-
რისკაცებთან განხო. აი, ხომ ხედავ, ახლა მეც მამაშენივით გელაპა-
რაკები. ზოგიერთ რამეზე ჩვენ ერთი აზრისა ვართ. გოგოს საქმეა
ქსოვა, რთვა, რეცხვა და შინ ჯდომა. ბებიაშენს თავის დღეში ში-
ნიდან ფეხი არ გაუდგამს, არც მე, შენც შინ უნდა იჯდე და როცა
ქალიშვილი გეყოლება, იმასაც შინ ჯდომა უნდა ასწავლო. (უცებ
ხამალაი ტირილი აუვარდა) ჯარისკაცებთან წაუვლო! რა დავუშავე
ღმერთს, რომ ასეთი შვილი მომცა! ნუთუ შენ ჩემი სიკვდილი
გინდა?

ქ ა ნ ა. (სიცოცხლისადა და ღრიალით ჩამოვიდება დედას კისრზე)
არა, დედა! (წელიწადი გასწორდება, მაგრამ ისევ თვალტრემლიანი, როცა დედა
შორდება, ხამალა) ხომ ხედავთ, წმიდაო მიქელგაბრიელ! ეს შეუძლე-
ბელია, ესენი ვერასოდეს გამიგებენ. ვერაფერს ვერასოდეს გამიგებს,
სჯობს, ახლავე უარი გითხრათ. უფალი ჩვენ გვაასწავლის, რომ მა-
ისა და დედის მორჩილი ვიყუეთ (უბასუხებს მთავარანგელოზის ხმით).

ქ ა ნ ა. (სიცოცხლისადა და ღრიალით ჩამოვიდება დედას კისრზე)
არა, დედა! (წელიწადი გასწორდება, მაგრამ ისევ თვალტრემლიანი, როცა დედა
შორდება, ხამალა) ხომ ხედავთ, წმიდაო მიქელგაბრიელ! ეს შეუძლე-
ბელია, ესენი ვერასოდეს გამიგებენ. ვერაფერს ვერასოდეს გამიგებს,
სჯობს, ახლავე უარი გითხრათ. უფალი ჩვენ გვაასწავლის, რომ მა-
ისა და დედის მორჩილი ვიყუეთ (უბასუხებს მთავარანგელოზის ხმით).

ქ ა ნ ა. (სიცოცხლისადა და ღრიალით ჩამოვიდება დედას კისრზე)
არა, დედა! (წელიწადი გასწორდება, მაგრამ ისევ თვალტრემლიანი, როცა დედა
შორდება, ხამალა) ხომ ხედავთ, წმიდაო მიქელგაბრიელ! ეს შეუძლე-
ბელია, ესენი ვერასოდეს გამიგებენ. ვერაფერს ვერასოდეს გამიგებს,
სჯობს, ახლავე უარი გითხრათ. უფალი ჩვენ გვაასწავლის, რომ მა-
ისა და დედის მორჩილი ვიყუეთ (უბასუხებს მთავარანგელოზის ხმით).

ქ ა ნ ა. (სიცოცხლისადა და ღრიალით ჩამოვიდება დედას კისრზე)
არა, დედა! (წელიწადი გასწორდება, მაგრამ ისევ თვალტრემლიანი, როცა დედა
შორდება, ხამალა) ხომ ხედავთ, წმიდაო მიქელგაბრიელ! ეს შეუძლე-
ბელია, ესენი ვერასოდეს გამიგებენ. ვერაფერს ვერასოდეს გამიგებს,
სჯობს, ახლავე უარი გითხრათ. უფალი ჩვენ გვაასწავლის, რომ მა-
ისა და დედის მორჩილი ვიყუეთ (უბასუხებს მთავარანგელოზის ხმით).

ქ ა ნ ა. (სიცოცხლისადა და ღრიალით ჩამოვიდება დედას კისრზე)
არა, დედა! (წელიწადი გასწორდება, მაგრამ ისევ თვალტრემლიანი, როცა დედა
შორდება, ხამალა) ხომ ხედავთ, წმიდაო მიქელგაბრიელ! ეს შეუძლე-
ბელია, ესენი ვერასოდეს გამიგებენ. ვერაფერს ვერასოდეს გამიგებს,
სჯობს, ახლავე უარი გითხრათ. უფალი ჩვენ გვაასწავლის, რომ მა-
ისა და დედის მორჩილი ვიყუეთ (უბასუხებს მთავარანგელოზის ხმით).

ქ ა ნ ა. (სიცოცხლისადა და ღრიალით ჩამოვიდება დედას კისრზე)
არა, დედა! (წელიწადი გასწორდება, მაგრამ ისევ თვალტრემლიანი, როცა დედა
შორდება, ხამალა) ხომ ხედავთ, წმიდაო მიქელგაბრიელ! ეს შეუძლე-
ბელია, ესენი ვერასოდეს გამიგებენ. ვერაფერს ვერასოდეს გამიგებს,
სჯობს, ახლავე უარი გითხრათ. უფალი ჩვენ გვაასწავლის, რომ მა-
ისა და დედის მორჩილი ვიყუეთ (უბასუხებს მთავარანგელოზის ხმით).

ქ ა ნ ა. (სიცოცხლისადა და ღრიალით ჩამოვიდება დედას კისრზე)
არა, დედა! (წელიწადი გასწორდება, მაგრამ ისევ თვალტრემლიანი, როცა დედა
შორდება, ხამალა) ხომ ხედავთ, წმიდაო მიქელგაბრიელ! ეს შეუძლე-
ბელია, ესენი ვერასოდეს გამიგებენ. ვერაფერს ვერასოდეს გამიგებს,
სჯობს, ახლავე უარი გითხრათ. უფალი ჩვენ გვაასწავლის, რომ მა-
ისა და დედის მორჩილი ვიყუეთ (უბასუხებს მთავარანგელოზის ხმით).

ქ ა ნ ა. (სიცოცხლისადა და ღრიალით ჩამოვიდება დედას კისრზე)
არა, დედა! (წელიწადი გასწორდება, მაგრამ ისევ თვალტრემლიანი, როცა დედა
შორდება, ხამალა) ხომ ხედავთ, წმიდაო მიქელგაბრიელ! ეს შეუძლე-
ბელია, ესენი ვერასოდეს გამიგებენ. ვერაფერს ვერასოდეს გამიგებს,
სჯობს, ახლავე უარი გითხრათ. უფალი ჩვენ გვაასწავლის, რომ მა-
ისა და დედის მორჩილი ვიყუეთ (უბასუხებს მთავარანგელოზის ხმით).

„ჟანა, უწინარეს ყოვლისა ღვთის მორჩილი უნდა იყო!“ მამინაც
თუ ღმერთი შეუძლებელს გავალებს? „მამინ უნდა ეცადო, შეუძ-
ლებელი შეძლო. დაიწყე, ჟანა, ღმერთი ჭერ მეტს არაფერს
გახოვს. მერე კი თვითონ იზრუნებს ყველაფერზე. და თუ მოვეჩვენებ
ნება, რომ მან მიგატოვა და გზაზე გადაულახავი დაბრკოლება
შეიქმნა. ეს მხოლოდ იმას ნიშნავს, რომ იგი გენდობა შენ და შენ
შეწყენა სურს. ღმერთი ასე იფიქრებს: „რაკი აქ ჟანაა, შეიძლება
მის გზაზე დაეტოვო ეს მთა. მე არა მცალია, მაგრამ მას ვიცნობ,
იგი ხელ-ფეხს დაიბოტნის, მუხლებს დაისისხლიანებს და გზას
გაიკვლევს“. ყოველთვის, როცა იგი შენს გზაზე მთას აღმართავს,
უნდა ეს საამაყოდ გქონდეს, ჟანა, ეს ნიშნავს, რომ უფალი
გენდობა...“

(ხანმოკლე პაუზა, ხელახლა კითხულობს) ჩემო მეუფე, ნუთუ მამისა
და დედის ცრემლები ღმერთს ეამება; მე რომ ისინი მივატოვო,
ხომ ჭაჭერისაგან დაიხოცებიან? როგორ გვეერკვე ამაში?

ხოლო მან თქვა: „არა შვეიძობითა მოვედ, არამედ მახვილითა...
მოვედ, რათა ძმა აღდგეს ძმაზე და შეილი მამაზე...“ უფალი
იმისთვის მოვიდა, ჟანა, რომ ომი მოეტანა, ღმერთი იმისთვის კი
არ მოსულა, ყველაფერი რიგზე და იოლად იყოს, არამედ იმისთვის,
რომ ყველაფერი უფრო გაძნელდეს, იგი ყველასაგან როდი თხო-
ვლობს შეუძლებელს, მაგრამ შენგან კი სწორედ ამას მოითხოვს.
მას მიაჩნია, რომ შენთვის შეუძლებელი არაფერია. ეს არის და
ესა. (ჯანა გაიმართება და ლაპარაკობს უბრალოდ) კარგი, მე წავალ.

(ღვალის წამოძახილი სცენის ბნელი სიღრმეიდან) — „მედიდური“

ჟანა. (გამოიკვირება, აფორიკებული) ვინა თქვა, მედიდური?
(ხანმოკლე პაუზა. თვითონვე უბახუბებს მთავარანგელოზის ხმით) „შენ თვი-
თონ, ჟანა. როგორც კი შეუდგები ღვთის ბრძანების შესრულებას,
მთელი ქვეყანა ამას იტყვის. შენ მეტად მორჩილი უნდა იყო
უფლისა, რათა მიიღო ეს სამოსელი მედიდურებისა“.

— ეს ძნელი იქნება, ჩემო მეუფე!

„ჰო, ეს ძნელი იქნება, მაგრამ უფალმა იცის, რომ შენ ძლიერი
ხარ“. (პაუზა. პირდაპირ იქიჩება. უცებ ისევ პატარა გოგოდ იქცევა და
მხიარული, გაბედულებით აღსავსე, ყვირის, ხელებს კანკებზე ირტყამს) რა კეთილი
გადაწყვეთა, ყველაფერი ნათელია. ბიძაჩემ დიურანთან წავალ. მას
როგორც მინდა ისე ვატრიალებ. გავასულელებ, ორივე ლოყას

დაუეყოცნი, მუხლებზე ჩამოუვყდები. ახალ ლამაზ მანდილს მიყი-
დის და ვოკულერში წამოიყვანს!

ძმ.ა. (უახლოვდება, ისევ ცხვირს იხსრკას) ბრიყუო!.. საბრალო
ბრიყუო!.. რა გრჯიდა, რომ ყველაფერი უამებ მშობლებს. (უფრო
ახლო მივლი) თუ ერთ სუს მომცემ, კევის საყიდლად, სხვა დროს
აღარ ვეტყვი, რომ სატრფოსთან განხებ.

ჟანა. (გახარებული ვეშა) მაშ, ეს შენ დამამინე, საზიზარო?
შენ დამამინე, შე გოჭო, აი, ჩემი სუ, დაიჭი, შე თავიკობალა! ა,
შენი კევი, საძაგელო პირუტყვი! მე შენ გაჩვენებ, როგორ უნდა
დასმენა!.. (ჩხუბი. ჟანა მისდევს ძმას დანარჩენი პერსონაჟების ქვეშ.
მისდევს, შირბის და თვით მუცელში ეჯახება ბოლიკურს, რომელიც სცენის
შუაგულში დგას. აქეთ იგი დანარჩენმა პერსონაჟებმა გამოავლეს, თორემ თვი-
თონ დაიფრულა, რომ მისი გამოვლდა).

ბოღრიკური. (გამოდის წინ ხმაილალა) რაო? რა მინდაო?
რა უნდა? ეს რა სულელური ამბავია?

(სწორედ ამ დროს ეჯახება ჟანა მუცელში. ტკივილისაგან წამოაყვირებს,
წავლებს ხელს, მაღლა ასწევს, გულმოსული სულს ძლავს ოქქამს)
რა გინდა, კაცმა რომ გკითხოს, შე მლილო, სამი დღეა მიიშურბ
ჩემს ციხეციხეებთან და გუშაგებს რაღაც სულელურ ზღაპრებს
უყვები.

ჟანა. (სირბილისაგან გულამოვარდნილი, ფეხისწერებზე დგება და
ზემბერაზს გაშვირო ხელზე ჩამოეიდება) მე მინდა ცხენი, მესირო, კაცის
ტანსაცმელი და ამაღა დოფინთან, ტახტის მემკვიდრესთან შინონს
წასასვლელად.

ბოღრიკური. (გაოგნებული) პანლური არ გინდა?

ჟანა. (ლიბლით) ეგეტ შეიძლება, ბატონო, და თუ გინდათ,
ორიოდ მავარი სილაც ზედ მიაყოლეთ. დაჩვეული ვარ მამაჩემი-
საგან. ოლონდ იმ პირობით, თუ ამის მერე ცხენს მომცემთ.

ბოღრიკური. (არ უშვებს) შენ იცი, მე ვინც ვარ და რაც
მინდა. შენი სოვლის გოგობმა აღბათ აგისნეს, რომ როცა რო-
მელიმ მათგანს ჩემთან რაიმე სათხოვნელი აქვს, ჩვეულებრივად
კი ისინი სიცოცხლის შენარჩუნებას მხოლოდ ძმისათვის ან გა-
თახსირებული მოხუცი მამისათვის, თუ გოგონა ლამაზია, ვუბრძა-
ნებ, დამნაშავეს კისერზე თოკი შესხანა, მე კეთილი გული მაქვს.
მაგრამ თუ გოგო უშნოა, ბოროტმოქმედს სახარობელაზე ვკიდებ,
სკვების დასამინებლად. ჩვეულებრივად ლამაზები მოდიან. ოჯახში

ერთ ლამაზს ყოველთვის მოძებნიან. ასე გამოვიარდა ამ მხარეში გულკეთილი კაცის სახელი. ისე რომ საფასური შენთვის ცნობა-
ლან?

უ ა ნ ა. (უბრალოდ) მე არ ვიცი, რისი თქმა გინდათ, ბატონო, მე თქვენთან წმინდა მიქელგაბრიელმა გამომგზავნა.

ბ ო ლ რ ი კ უ რ ი. (შემკრთალი პირველის იწერს თავისუფალი ხელით) ამ საქმეებში ზეციურ წმინდანებს ნუ ჩარევი!.. წმიდა მიქელგაბრიელზე შენ შეგიძლია უამბო გუშაგებს, რომ ამით ჩემს ციხე-დარბაზში შემოძვრე. მაგრამ ახლა ჩემთან ხარ შემოსული, მე შენ ცხენზე უარს არ გეუბნები. ბებერი ჯაგლაგი სრულიად ნორს გონაში — პირიანი გარიგებაა. შენ ქალწული ხარ?

უ ა ნ ა. დიახ, ბატონო.

ბ ო ლ რ ი კ უ რ ი. (თვალს არ აშორებს, ავირდება) ღირს ცხენად შენ კარგი თვალები გაქვს.

უ ა ნ ა. (რბილად) მაგრამ მე მართო ცხენი როდი მინდა...

ბ ო ლ რ ი კ უ რ ი. (ღიმილით) იფ, მალა გაეხსნა განაგრძე, კარგი თავშესაქცევარი ხარ... მხოლოდ ბრიყვებს ენანებათ გოგობთან ხელგაშლილობა. მე არ ვნანობ, როცა სიამოვნება ძვირი მიჭდება. ჩემს თავს ვაჭერებ ხოლმე, რომ მე ძალიან მინდოდა გულუხვობა. შენ გესმის, რისი თქმა მინდა?

უ ა ნ ა. (თვალ უმანჯობა) არა, ბატონო.

ბ ო ლ რ ი კ უ რ ი. მით უკეთესი. ლოგინში ჰქვიანებს ვერ ვიტან. ცხენს გარდა კიდევ რა გინდა? ამ შემოდგომაზე რაღა ბლომად შემოდის და მეც უხვად გაცემის გუნებაზე ვარ.

უ ა ნ ა. ჯარისკაცების ამაღა, ბატონო. იგი უნდა გამყვეს შინონში.

ბ ო ლ რ ი კ უ რ ი. (გაუშვებს, გამოცეცილი ტონით) გამიგონე, ლამაზო. მე გულკეთილი ვარ, მაგრამ, არ მიყვარს, როცა დამტყონიან, მე აქაურობის ბატონ-პატრონი ვარ. ჩემს მოთმინებას საზღვარი აქვს. ავდგები და ვუბრძანებ, რომ აქედან გაგაგდონ, როგორც უნებართვოდ შემოპარული. შენსავე სახლში მიგაბრძანებ და პანდურის მეტს ჭილდოდ არაფერს გაგატან. მე შენ ვითხარბი, რომ სიამოვნებისთვის ბლომად გადახდა არ მენანება. მაგრამ თუ ეს მეტისმეტად ძვირი დამიჭდა, პირიქით მოხდება, სულ გომიგლის შენი სურვილი. შინონში რისთვის მიღიხარ?

უ ა ნ ა. მის უღიდებულესობას, ლოფინს უნდა შეეგზოდ.

ბ ო ლ რ ი კ უ რ ი. არა უშავს, სოფლის გოგოს პირობაზე ცული მალა როდი გქონია! მაგრამ რატომ ბურგუნდიის ჰერცოგთან არ მიდიხარ, რაკი ასე შორს უშიზნებ? იქ შენ მეტი გასავალი გექნებოდა; ჰერცოგი ყოჩადი ბიჭია... ლოფინი კი, იცი რას გეტყვი, ომისა და ქალწულის საქმეში ვერაფერი გმირია... მაგრამ ერთი ეს მითხარი, რა გინდა ლოფინთან?

უ ა ნ ა. ლაშქარი უნდა მომცეს, ბატონო, ლაშქარი, რომელსაც მე წაუძღვები ორლეანის გამოსახსნელად.

ბ ო ლ რ ი კ უ რ ი. (უცებ დაფრთხა, გავირგებული) თუ გიყი ხარ, მომწყდი თავიდან, მე არ მინდა ამ ბინძურ ამბავში ჩარევა (მდის სვენი სიღრმეში). ეი, ბუდუს! (შემოდის გუშაგი) ცივი წყალი გადაახსი და ციხეში ჩასვი, ხეალ საღამოს მამამისთან გაგზავნი, ოლონდ-არ ცემო, უსიამოვნებას არ გადაწყარო: ეს გოგო გიყია.

უ ა ნ ა. (რომელსაც გუშაგი იპერს, მშვილდ) მე იმის წინააღმდეგი არა ვარ, ბატონო, რომ ციხეში ჩამსებან. მაგრამ როგორც კი გამომიშვებენ, ხეალ საღამოს ხელახლა გამოგეტხადებით. გირჩეენით, ახლავე ბოლომდე მომისმინოთ.

ბ ო ლ რ ი კ უ რ ი. (მისკენ იწევს, უყვირის და გორილასავით გულზე ხელუხ იტყამს) ესე იგი, შენ ჩემი არ გეშინია.

უ ა ნ ა. (თვალს თვალში უყრის; არხინად იღიმება) არა, ბატონო, სრულუბითაც არა!

ბ ო ლ რ ი კ უ რ ი. (გაოგნებული, უყვირის გუშაგს) აბა, მოუსვი აქედან, შენ ამის მოსასმენად არავის დაუძახიხარ! (გუშაგი გაქრება, გავა თუ არა, შეწუხებული რატომ არ გეშინია ჩემი? ჩემი ხომ ყველას ეშინია.

უ ა ნ ა. (წინარად) იმიტომ, რომ თქვენ ძალიან კეთილი ბრძანდებით.

ბ ო ლ რ ი კ უ რ ი. (ბუზღუნებს) კეთილი! კეთილი! გააჩნია, როდის და როგორ. მე შენ ვითხარბი ჩემი ფასი.

უ ა ნ ა. (ვანაგრობს) და რაც მთავარია, ძალიან ჰქვიანი ბრძანდებით. (დასძინს) მე ბევრი აღამიანი უნდა დავარწმუნო, რათა აღმასრულო ყველაფერი, რისი გაკეთებაც ხმებმა მიბრძანეს. კარგია, რომ პირველი კაცი, ვისთანაც საქმე მაქვს და რომელზედაც არსებობდა ყველაფერია დამოკიდებული, ყველაზე ჰქვიანი აღმოჩნდა.

ბ ო ლ რ ი კ უ რ ი. (ცოტა დაბნული) შენ მართლაც სასაცილო.

გოგონა ხარ. (აღღებულ ტონით. ჰიქში ღვინოს ისხამს) რატომ უნდა
რომ მე ძალიან ჰქვიანი ვარ?

უ ა ნ ა. იმიტომ რომ თქვენ ძალიან ღამაზი ბრძანდებით.
ბ ო ღ რ ი კ უ რ ი. (ქერდულად იხედება ლიონის საცემს)
ოცი წლის წინათ, გყვარდეს, ქალებს მოეწონდა... ამ ხნის განმავლობაში ვცდილობდი, რომ ძალიან არ დავბერებულაო... არის და ეს... და მაინც სასაცილოა ასეთ საგანზე საუბარი... მწყუნე გოგონასთან, რომელიც ერთ მშვენიერ დღეს ცოდნის უღონოდ დაგვცა თავზე. (ობრავე) საერთოდ, რომ თქვენს ყოფნისაგან ობი მდებდა, ჩემი ხელქვეითები პირუტყვები მაინც მაინტერესებს ავიხსნა, შენი აზრით, რა კავშირია ჰქვასა და ღამაზებს შორის? ცნობილია, რომ ჩვეულებრივ ბირჟით ამბობენ, ღამაზები ყოველთვის სულელები არიანო.

უ ა ნ ა. მაგას კუზიანები ამბობენ, ან ისინი, ვისაც ცხელი მეტრებტად გრძელი აქვთ. ნუთუ მათ ჰგონიათ, რომ თუ ღმერთს უნაყოლო რაიმეს შექმნა მოესურვება, იგი ამას ვერ შეძლებს?

ბ ო ღ რ ი კ უ რ ი. (ივინის ნაამები) რა თქმა უნდა, თუ ამ თვალსაზრისით შევხედავთ... მაგრამ ჩემი მაგალითი აიღე, მე უნდა არა ვარ. დროდადრო ჩემს თავს ვეკითხები, ნამდვილად ვარ თუ არა ძალიან ჰქვიანი? არა, არა, დამაცა. მე შენ ამას იმიტომ გეუბნები, რომ ჩემთვის არააობა ხარ... მაგრამ ჩემს ხელქვეითებს თუ შემადაარებ, რასაკვირველია, იმათზე გაცილებით ჰქვიანი ვარ. ტყუილად კი არა ვარ მათი უფროსი. ეს წესი რომ საყოველთაოდ მიღებული არ იყოს, არავითარი არმია არ იქნებოდა, და მისინე... მე უარს ვამბობ, ისე დავიმდაბლო თავი, რომ შენთან ამ თემაზე ვიბაასო: გარემოების უჩვეულობა, რომელშიაც ჩვენ ვართ, უნდა მაინც ზარი საზოგადოებრივი მანძილი, რომელიც ჩვენ გვაშორებს ერთმანეთს, ჩვენს ამ გულწრფელ საუბარს უწყინარს ხდიან და მაინც ზოგჯერ წამოიჭრება ხოლმე ამოცანა, რომელსაც ვერ ვერვით მიხდება ხოლმე რაიმე ტაქტიკური ან ომინისტრაციული საკითხი გადაჭრა და უცებ რატომღაც ვფლავდები. უცებ ბურუსი ღვინო ვეღარ ვაზროვნებ. გამოგიტყდები, ამ დროს თავს უხერხულად ვგრძნობ. ვინმეს უნდა ეუყვირო და მერე ეღებულობ გადაწყვეტილებას, პირველად იზნევი, მაგრამ მერე და მერე, როცა გადაწყვეტილება მომწიფდება, აღმოჩნდება, რომ საერთოდ სულ ერთი ვარ.

ფილა, რა გადაწყვეტილებასაც მიიღებდი. შენ ხომ იცი, ვოკალური სულ პატარა დაბა არის. მე კი მინდა რაიმე ისეთი დიდი გადაწყვეტილება მივიღო, რაც მთელ ქვეყანას შეეხება... ეს გადაწყვეტილება ბეგარასა და რაღაც ექვსოდე ღმერთის ჩამოხრჩობას კი არ უნდა ეხებოდეს, არამედ რაიმე არაჩვეულებრივ საქმეს, რომ ზემოთ შემამჩნიონ (თავს ანებებს ოდნებას, აცქერდება ჟანას), თითონ არ მესმის, რისთვის გეუბნები ამას, ამ საქმეში შენ ვერა-ფერის დამეხმარები და თანაც, მგონი, აზრენ კიდევაც... მეუბნები,

უ ა ნ ა. (აღესიანი ღმილით) მე კი ვიცი, რატომაც მეუბნები, მე გამაფრთხილეს. მისმინე, რობერ...
ბ ო ღ რ ი კ უ რ ი. (შებტება) რატომ მეძახი სახელს?
უ ა ნ ა. იმიტომ რომ სახელი უფალმა ღმერთმა მოგცა. იმიტომ რომ ეს შენი სახელია. შენი გვარი კი შენს ძმასაც ეკუთვნის და მამასაც. მომისმინე. ძვირფასო რობერ, და ნუ ასტეხავ ყვირილს, ეს საჭირო არ არის... მე ვარ ის გადაწყვეტილება, რომელიც შენ საქვეყნოდ გამოაჩენს.

ბ ო ღ რ ი კ უ რ ი. შენ აქ რას მიაჩვენებ?
უ ა ნ ა. (უახლოვდება) გამოვირე, რობერ, უპირველეს ყოვლისა, დავიწყებ, რომ მე ქალიშვილი ვარ. ეს გარემოება ცოტა თავგზას გიბნევს. ღვთის წყალობით მე მახინჯი არა ვარ და როგორც ყოველი მამაკაცი, არც შენ იტყობი უარს... შენივე თავის შევრცხვეზოდ, ასე რომ არ მოქცეულიყავი, მაგრამ არა უშავს, რაკი აუცილებლად გინდა შესცოდო, შესცოდე, სხვა გოგოები სად წაიგდენ, საძაგლო ტახო, ისინი მეტ სიამოვნებასაც მოგანიჭებენ და ნაკლებსაც მოგთხოვენ... მე ხომ არც იმდენად მოგწონვარ... (ბოლრეკური ყოყმანობს, ეწინა პირში ჩაღა არ გამოავლენს. გაბრაზებულ) რობერ, თუ გინდა, რომ დავეხმარო, ხელი შენც უნდა გამომიწოდო. სიმაართლეს რომ გეუბნები, დამეთანხმე და ყოველ სიტყვაზე კვერი დამიკარი, სხენაირად ვერ მოვრიგდებით.

ბ ო ღ რ ი კ უ რ ი. (თვალს ხრის უხერხულად, ბუზღუნებს) ჰო, საერთოდ, ვერა...
უ ა ნ ა. (მკაცრად) ესე იგი, როგორ ვერა?
ბ ო ღ რ ი კ უ რ ი. მე მინდა ვითხრა, ჰო... მართალია, მე შენი სურვილი სულაც არა მაქვს, (თავზანთხისათვის დასძენს) მაგრამ ამის მიუხედავად, შენ ძალიან ღამაზი გოგო ხარ.
უ ა ნ ა. (ღმილით) კარგი, კარგი. ძალიან ნუ იღებ თავს,

ძვირფასო რობერ. მე შენი გულგრილობა არა მწყინს, პირიქით ახლა რაკი ეს გაირკვა, წარმოიდგინე, რომ უკვე მომეცი კაცის ტანსაცმელი და რომ ჩვენ ერთად ვმსჯელობთ ჩვენი საქმეებზე — მშვიდად და გონიერულად, როგორც ეს მამაკაცებს შეუძლებოთ.

ბოღრიკუ რი. (მიანც უნდობლად) განავრძე, ილაპარაკე...

ქანა. (ჩამოვდება მაგიდის კიდეზე და მისი პიქით ლინის სკამზე) გეთავყა, რობერ, შენ თითქოს უკვე მიიღე გადაწყვეტილება. შენ ახლავე უნდა გადადგა ნაბიჯი, რომელიც მეფის კარის ყურადღებას მიიპყრობს. დაფიქრდი, რა ცუდად არის მათი საქმე ბურჟუაზიარ იციან, რა გზას დაადგენ. ყველგან ინგლისელები არიან. ბრეტანი და ანკუ უცდიან, ანგარიშობენ, ვინ მეტს გადაუხდის ბურჟუაზიის ჰერცოგმა ახალთახალი „ოქროს საწმისი“ მიიღოს თავის თავს უშიშარ რაინდად სახავს, ფრანგებს სარმას უღებს და ნელ-ნელა შლის ხელშეკრულებებში მისთვის არახელსაყრელ მუხლებს, კარზე იმიედი ჰქონდათ, რომ ნეიტრალიტეტს მიანც დაიცავდნენ. ეს იმედიც ძვირი დაგვიკარგა. უქანასწენლი ცნობებით ჰერცოგი აპირებს თავის შვილს ინგლისელი პრინცესა შერთოს ხელად, რა ხდება! საფრანგეთის არმია კი, შენ კარგად იცი რაე არის! ვეუკაცებს არა უშავთ, გარღვევაც კარგად იციან და გარღვეულს დაკერებაც, მაგრამ ბოლოს სულ მოეშენენ. თავში ჩაიჭედეს რომ ვერაფერს გახლებიან, რადგან ინგლისელები მათზე ძლიერები არიან. ნაბიჯიკარი დიუნუა კარგი სარდალია, ასეთ კეთილკოლომს იშვიათად შეხედები არმიაში, მაგრამ მას აღარავინ ეჭობს იტობა და თავდაც ყველაფერი მობეზრდა. მის ბანაკში გარყენილებაა (მე მე დაუმაყრებ წესრიგს. იმას ვაჩვენებ სეირს), ამასთან, როგორც ყველა უქანონო შვილი, ის თავის თავს მეტისმეტად წარჩინებულ დიდებულად თვლის... ბოლოს და ბოლოს საფრანგეთის საქმეებში მას ფეხებზე უკიდია. რაკი ტახტის მემკვიდრე პატივმოყვარე შროლია, თვითონვე გამოძიერს განსაცუდელიდან. ლა ირი და ქსენტიკველურ ხარებს ჰგვანან, ისინი მუდამ მზად არიან თავს დებსან მტერს, მწყვეე პრილობა მიაყენონ ხმლით და საგმირო საქმენ ჩაიდინონ სახელის მოსახვეჭად და მატიაინებში ჩასაწერად. ცალკე ისინი ფალავნები არიან ომში, მაგრამ ზარბაზნების გამოყენება არ იციან, მტრის ყუმბარებს თავს უშვერენ, როგორც აზნაქურთან. ყველა ხალისით კვდება. მაგრამ რისთვის, ვის სჭირდება უაზრო თავდადება! ხომ იცი, ძამიკო, ომი არც ფეხბურთითა და არც

ტურნირი. კარგი თამაში მარტო მონდომება და ღირსების კანონების დაცვა როდია. მთავარია, მოიგო. ამისათვის საჭიროა ეშმაკობა, (ტრტყამს შუბლში) ამისათვის ეს უნდა მუშაობდეს. შენ კვიანი ხარ და ეს ჩემზე უკეთ იცი.

ბოღრიკუ რი. მე მუდამ ვამბობდი, რომ ჩვენს ღროში ნაკლებ აზროვნებენ. აიღე თუნდაც ჩემი ლეიტენანტები: მხეცე-ბივით მუდამ მზად არიან საჩხუბრად, ეს არი და ეს. ხოლო ვინც აზროვნებს, იმას არავინ არაფერს ეკითხება.

ქანა. თავში არავის არაფერი მოსდის. აი, ამაზედაც უნდა დაფიქრდნენ. და ამ ღროს, სწორედ შენ, გონიერ კაცს, გებადება აზრი, გენიალური აზრი, რომელსაც შეუძლია ყველაფერი იხსნას. ბოღრიკუ რი. (შეწუხებული) მე, აზრი?

ქანა. დააცალე მომწიფება. შენ გებადება აზრი. შენს გამკრიახ თავში ყველაფერი ლავდება. შენ ახლა აჯამებ ნაზარეკს. მაგრამ მთავარი ისაა, რომ არც გეტყობა, როგორ აჯამებ ნაზარეკს. ახლა შენ უფრო ნათლად იწყებ ხედვას, სამწუხაროა, მაგრამ დღესდღეობით მთელ საფრანგეთში მხოლოდ შენ ხედავ ნათლად.

ბოღრიკუ რი. შენ ასე გგონია?

ქანა. ასეა-მეთქი.

ბოღრიკუ რი. მიანც რას ხედავ?

ქანა. შენ ხედავ, რომ ადამიანებს უნდათ სულის ჩადგმა, რქმენა, მარტივი რალაც, სრულიად მარტივი, მაგრამ დამაჭერებელი. შენს საღროშოში არის პატარა გოგონა, რომელსაც გა-მოცხება მიქელაბარიელი, წმიდა ეკატერინე და წმინდა მარგარიტა... მე შენ დავასწრებ... მე ვიცი, მეტყვი, რომ არ გჭერა ეს. მაგრამ ღროებით დავუშვით, რომ ეს ასეა. შენ არაჩვეულებრივი კაცი ხარ და შენთვის ფიქრობ: ეს უბირო მწყემსია. მეტი რა, თუკი ღმერთი მის მხარეზეა. ვერავინ შეძლებს მის შეჩერებას. თუმცა ღმერთი მის მხარეზეა, თუ არა, ბოლოს და ბოლოს ეს არავინ იცის. ამის დამტიციება არავის შეუძლია, მაგრამ საწინააღმდეგოს დამტიციებაც შეუძლებელია. მან ჩემამდე მოაღწია, ისე რომ თუკი ვიცილი. და აი; უკვე ნახევარი საათია, რაც მე მას ვუსმენ... და აქ შენ უეცრად გონება გინათდება. შენ ფიქრობ, თუკი მან ჩემი დარწმუნება შეძლო, რატომ ღოფინს, დიუნუასა და არკი-ეპისკოპოსს ვერ დაარწმუნებდა? ბოლოს და ბოლოს ისინიც ისე-

თვე აღამიანები არიან, როგორც მე და, ჩვენ შორის რომ ვთქვათ, ჩემზე ნაკლებ ჰქვიანებიც. რატომ ვერ დააჯერებს იგი ჩვენს რისკაცებსაც! კარგად რომ დავაკვირდეთ, ინგლისელებიც ხომ იმეც კომისიდან არიან მოზელილინი, რომლისგანაც ჩვენ ვართ: სანამდე როდ სიმამაცისა და სანახევროდ ტყავის გადაჩენის სურვილი სავან. საქმით იქნება დრო შეუვრჩიოთ და ერთი მაგრად დაეცხოთ. რომ ორღეანებთან მოუსყან! რა აკლიათ ჩვენს ბიჭებს ბოლოს და ბოლოს? ეს ფიქრები ირევა შენს თავში, რომელიც სხვების თავებზე უფრო ნათელია. მათ მხოლოდ დროზე უნდათ, ისეთი ვინა, ვინც შთავაგონებს, ვინც დაუმტკიცებს, რომ ღმერთი მათთანაა. ის სწორედ იქ მოახდენ შენს სასწაულს.

ბო დ რ ი კ უ რ ი. (საცოდავად) შენა გგონია?

უ ა ნ ა. სასწაულს! მე შენ გეუბნები, რობერ, მაგრამ მარტო მე კი არ გეტყვი ამას, მალე ნახავ, რომ ყველა ასე იფიქრებს. როგორც ყველა დიდი პოლიტიკოსი, შენ რეალისტია ხარ. შენ მსჯელობ: „მე არც იმდენად მჯერა, რომ იგი ღვთის გამოგზავნილია, მაგრამ თავს ისე მოეჩვენებ, თითქოს მჯერა და გეუბნავს სამეფო კარს ამ ღვთის მოცაქულს. ხოლო ისინი თუ ამას ირწმუნებენ, რაც მოხდება, მოხდეს. სწორედ ხეალ დღლას მიდის ბურჯისკენ ჩემი შიკრიკი...“

ბო დ რ ი კ უ რ ი. (გაცვიფრებული) შენ საიდან იცი, ეს ხომ საიდუმლოა.

უ ა ნ ა. მე ეს შევიტყვე. (განაგრძობს) მე ექვს ზორბა ვეყავი გამოუვრჩევ ამაღისათვის. მიცემ ცხენს და გოგონას შიკრიკთან ერთად გავგზავნი. კარგად ვიცნობ უანას, შინონში ის არ დიდობრავება. (აღტყავით შესცქეროს) იცი რა, რობერ?

ბო დ რ ი კ უ რ ი. რა?

უ ა ნ ა. ჰქუის კოლოფი ხარ, ეს რომ მოიფიქრე.

ბო დ რ ი კ უ რ ი. (ღონეწარმოებული, შუბლს იწმუნს) კი.

უ ა ნ ა. (აფუკავებით დასძენს) მხოლოდ თვინიერი ცხენი მომეცე მე ჭერ კიდევ არ ვიცი ცხენზე გლომა.

ბო დ რ ი კ უ რ ი. (ხარხარით) თავიბრის დაიმტკრე, შეილო...

უ ა ნ ა. სულაც არა! წმინდა მიქელგაბრიელი მიშველის. სანამ ძლეოს ვღებ, რობერ, თუ ცხვირიც არ გავიკარე. კაცის ტანსაცმელი უნდა მომეცე, რასაც ჭერ კიდევ არ დამპირებხარ. გამოვიყვანინე ეზოში ორი ცხენი, გავაქენოთ. თუ მე გადმოვკარდები, მაშინ

წელარაფერს დამიჭერბ. დანაძლევედთ თუ არა?! (უწვლის ხელს) ლარტი ხელი. ვინც პირობას ვადავიდეს, ღორი იყოს! ბო დ რ ი კ უ რ ი. (ღებდა) დანაძლევედთ. ცოტა კუნთების ვაშლა ისეც მინდოდა. კაცი არ დავიჭერბებს, მაგრამ ფიქრისგან, ცოტა არ იყოს, დავიღალე. (ცხახის) ბუღუს!

(გამოჩნდება გეშაგი).

გე შ ა გ ი. (უთითებს უანაზე) წაიყვანო ცხენში?

ბო დ რ ი კ უ რ ი. არა, შე ბრიყვო! მოუტანე შარვალი და მოგვგვარე ორი ცხენი. მე და ამ ქალიშვილმა ცოტა უნდა ვაქენოთ.

გე შ ა გ ი. საბჭოს სხდომას გადადებთ? უკვე ოთხი საათია.

ბო დ რ ი კ უ რ ი. ხეალისთვის, დღეს საქმოდ ვიფიქრე (გაღის განზე).

(უანა წინ გაუვლის დაბნეულ გეშაგს, ენას გამოუყოფს. იკარგებიან სცენის სიღრმეში სხვა პერსონაჟებს შორის).

ე ა რ ვ ი კ ი. (ღმილით ადვენება თვალს მთელ სცენას, კომონს) ამ გოგონას ნამდვილად რაღაც არაჩვეულებრივი ჰქონდა. მე ძალიან მომეწონა როგორ ჩაავონა თავისი აზრები და როგორ გააბრიყვა ეს შტერი.

კ ო შ ო ნ ი. ჩემი გემოვნების მიხედვით, სცენა ცოტა ტლანქია. შარლისათვის მას უფრო ფაქიზი რამის მოფიქრება დასჭირდება.

ე ა რ ვ ი კ ი. ბატონო ეპისკოპოსო, თქვენსა და ჩემს საქმიანობაში არცთუ ამაზე ფაქიზ ხერხებს ვიყენებთ. კეტისა თუ ხუციკის კვერთხის დახმარებით ქვეყნის მართვა სხვა არა არის რა, თუ არა სულელებისთვის იმის ჩავონება, რომ მათთვის ნაკარნახევი აზრები მათ თვითონვე მოსდით. ეს სცენა მით უფრო მომწონს, რომ აქ საჭირო არ გახდა უფლის არაეითარი ჩარევა. (თავაზიანად უცრავს თავს ეპისკოპოსს) გარდა ისეთი შემთხვევებისა, როცა ეს პროფესიული მოსაზრებით იყო აუცილებელი. (უცხაბ) თქვენ ხომ გწამთ ღმერთი, ბატონო ეპისკოპოსო? მამატიეთ პირდაპირობა, მაგრამ აქ უცხო არავინ არის.

კ ო შ ო ნ ი. (უბრალოდ) წმინდა, როგორც ბაღს. თქვენო უდიდებულესობავ. აი, ამიტომაც მოგაყენებთ ამ პროცესის დროს ბევრ უსიამოვნებას. მე და ჩემი მსაჯულები ბოლომდე შეცდებით უანას გადარჩენას. თუმცა ჩვენ პატიოსნად ვთანამშრომლობდით ინგლისის რეგიონთან, რომელიც არსებულ ქაოსში ერთადერთ გონივრულ

მოვისმინოთ. მე ძალზე მეზიზღება მხდელი შარლი, მაგრამ იგი კო-
ველთვის მხიარულ გუნებაზე მაყენებს.

(გამოდის შარლი ორივე დედოფლისა და აგნესა სორელის თანხლებით ქა-
ლებს მდიდრული ქუდები მის ირგვლივ ირხევიან).

აგნესა. მაგრამ ეს ხომ დაუშვებელია, შარლ! შენ ამის ნებას
როგორ მომცემ, რომ მეჭლისზე ასე უშნოდ მოკაზმული გა-
გვისმის, რომ ეს სიყინადლი იქნებოდეს!

უ მ ც რ ო ს ი დ ე დ ო ფ ა ლ ი. (შარლს თავისკენ მიატრიალებს)
შენი დედოფალი, შარლ! საფრანგეთის დედოფალი! რას იტყვიან
შარლი. (ტახტზე გაბღვარებული თამაშობს ბილბოუსს) იტყვიან,
საფრანგეთის მეფეს ერთი სუც აღარ აქვსო და ეს მართალი იქნება.

დ ე დ ო ფ ა ლ ი. მაგვარი სიტყვებით ალბათ ინგლისის მეფის
კარზე გვილაყენ ბედფორდის და გლოსტერის ცოლები, უინჩესტერ-
ელი კარდინალის ცოლზე რომ აღარაფერი ვთქვა. აი, ვინ იცავს
დიდებულად!

აგნესა. შენ მხოლოდ წარმოიდგინე, შარლ, რომ მათ ეს
ქუდები ჩვენზე ადრე ექნებათ. აქამდე ცნობილი იყო, რომ კარგად
მხოლოდ ბურჟუი იცვამდნენ. ნახავდნენ, როგორც ჩაიცივამდნენ
ინგლისში, ჩვენს უკანასკნელ მოდელებს რომ არ ყიდულობდნენ
რაც უნდა იყოს, შენ საფრანგეთის მეფე ხარ! როგორ ითმენ ამას!

შარლი. ჭერ ერთი, მე საფრანგეთის მეფე არ ვარ. მე მხო-
ლოდ ხმას ვავრცელებ, რომ მეფე ვარ. ეს სხვადასხვას ნაშნავს
მოდების გარდა სხვა რა შემოიძლია მიეყიდო ინგლისელებს? ბურ-
ჟის მოდეები და ფრანგული საქმელებიღა გვინარჩუნებენ ცო-
ტაოდენ პრესტიჟს საზღვარგარეთ!

დ ე დ ო ფ ა ლ ი ო ლ ა ნ დ ა. პრესტიჟის მეტი აღარა-
ფერი შეგერჩა. ქალიშვილები მართალს ამბობენ, შარლ, პრესტიჟი
უნდა დავიცვათ. ამ დღესასწაულზე აუცილებლად უნდა აღიარო
რომ საფრანგეთის კარზე ქალები მსოფლიოში ყველაზე კარგად
იცვამენ. იცოდე, არავის არსად გარკვევით არ უთქვამს, თუ სხ
იწყება ფუქსავატობა... აგნესა არა ტყუის ამ საკითხში, ახალ
ქუდი, რომელიც მათ ჭერ კიდევ არა აქვთ, შესაძლოა გამარჯვებულ
იქცეს.

შარლი. (ბოროტად იცინის) გამარჯვებად, რომელიც ხელს აძლ

შეუშლის მტერს წაგვართვას ორლენი, belle maman, თუმცა რა,
ორლენი მე არც მეკუთვინის, იგი ჩემი კუზენის მამულებში შედის.
მე კი, პირადად დამწვიდებელი ვარ, რადგან წასართმევი აღარა-
ფერი მაქვს. ბურჟს გარდა, მაგრამ როგორც არ უნდა იყოს სამეფო, მას
არაფერი მმბაღია, მაგრამ როგორც არ უნდა იყოს სამეფო, მას
მინც სამეფო ჰქვია! ჰოდა, უკანასკნელი ცნობებით მტერმა ორ-
ლენი აიღო. ჰოი, რა კონტრიერის მივიტან თქვენი ქუდებით!..

აგნესა. შენ არ გვისმის, შარლ, რა დარტყმას მიაყენებს
ქლის გულს ახალი ქუდი!.. მე შენ გარწმუნებ, ბრაზით ავად
გახდებიან ბედფორდის და გლოსტერის ცოლები და, რაც მთავა-
რია, კარდინალის საყვარელი, რომელიც თავისი მდგომარეობის
გამო ყველაზე მოხდენილად უნდა გამოიყურებოდეს! შენ თვითონ
დაფიქრდი, ჩვენ მოდად შემოგვაქვს რქებიანი ქუდი, რომელიც
თავს ამალგებს თორმეტი გოჯით! ესე იგი, ახლანდელ ქუდებს
სრულიად აღარა ჰგავს. შენ მხოლოდ წარმოიდგინე, გენაცვალე, რა
აურზაურს გამოიწვევს ეს რქები ევროპის მეფეთა კარზე. ნამდვი-
ლი რევოლუცია იქნება.

დ ე დ ო ფ ა ლ ი. (წამოიძახებს) უკანა ნაკეცები?!

აგნესა. ნაკეცები სწორედ შედეგია! თქმა არ უნდა, იმით
ძილი გაუტყდებათ. ხოლო კარდინალს, ბედფორდსა და გლოსტერს
ისეთ კონტრადარტყმას აგემებენ, გარწმუნებთ, ორლენის დარდი
აღარ ექნებათ. (საზეიმოდ, გონივრულად დასძენს) თუ შენ გამარჯვების
მომოთვება გასურს, შარლ, აი გამარჯვება, რომელსაც მუქთად მოი-
პოვებ!

შარლი. (ბუზღუნით) „მუქთად“, „მუქთად“... ნუ მაიცინებ
ერთი! რა თქვი, რა ღირს ეს ქუდებიო?

აგნესა. თითოეული ექვსი ათასი ფრანკი, ძვირფასო. ეს
მუქთად არის, თუ იანგარიშებ, რომ მთლიანად პატროსანი თვლები
აქვს ირგვლივ. პატროსანი თვლები კი კაპიტალია... ქუდი რომ
მოდლიდან გამოვა, როცა მოისურვებ, მაშინ მიჰყიდი მეგახშვს და
საქამო ფულს მიიღებ ჯარის შესანახად.

შარლი. (წამოხტება) ექვსი ათასი ფრანკი! საიდან გინდა, რომ
მოეტიანო ექვსი ათასი ფრანკი, შე სულელო, შენა?..

დ ე დ ო ფ ა ლ ი. (წყნარად) თორმეტი ათასი, შარლ, ნუ გავი-
წოდებ, რომ ჩვენ ორნი ვართ. განა თქვენ ინებებთ, რომ თქვენ
ცოლი თქვენს საყვარელზე ცუდად იყოს მორთული.

შარლი. (ცისკან ხელაყრობილი) თორმეტი ათასი ფრანკი
ნამდგვალად გიყვები არიანი!

აგნესა. იცოდე, არის უფრო სადა მოდელიც, მაგრამ
იმას არ გირჩევ. სადას იმოდენა ფსიქოლოგიური ეფექტი არ
ნება. შენ ხომ იმ რეგენი ინგლისელების განცვიფრება გინდა. შენ
სწორედ ეს გინდა!

შარლი. თორმეტი ათასი ფრანკი! თქვენ გაბოდებთ, ჩემო
ესტენიებო! ამ თანხის მარტო ნახევარი დღენუას ბიჭებს უნდა გადა-
ვუხადოთ, უკვე ნახევარი წელია ქირა არ გადამიხდია. არ მესმის,
belle maman, თქვენ, ასეთი გონიერი ქალი რატომ უპერო მხარს
ამათ?

დედოფალი იოლანდა. სწორედ იმიტომ ვუჭერ მხარს,
რომ გონიერი ვარ. შარლ, ცყოფილვარ ოდესმე თქვენი წინააღ-
მდეგი, როცა საქმე თქვენს სიყვითესა და დიდებულებას ეხებოდა?
არ გამომიჩენია ოდესმე შორსმჭვრეტელობა? მე თქვენი დედო-
ფლის დედა ვარ, მაგრამ სწორედ მე მოგიყვანე აგნესა, როცა შე-
ვივინე, რომ მას შენთვის სიყვითის მოტანა შეეძლო.

დედოფალი იოლანდა. (ცოტა არ იყო ნაწყენი) დედა, გთხოვთ, ამით
თავს ნუ იჭებთ.

დედოფალი იოლანდა. შეილო ჩემო, აგნესა მშვე-
ნიერი გოგოა და კარგად იცის თავისი ადგილი. ჩვენთვის კი, ორი-
ვესათვის აუცილებელი იყო, რათა შარლი საჩქაროდ დაწმუნებუ-
ლიყო, რომ ის მამაკაცია. სამეფოს ეს გაცილებით უფრო სჭ-
როდა, ვიდრე მე და შენ. მაღლა უნდა დადგე, ჩემო შეილო, შენ კი
მღაბისათვის მსჯელობ. შარლი რომ მამაკაცი გამხდარიყო, მისთვის
ქალი იყო საჭირო...

უმიტო იოლი დედოფალი. (ღვარძლიანად) მე გვინდა, მე
ქალი ვიყავი და ისიც მისი ცოლი!

დედოფალი იოლანდა. მე შენი წყენინება სულ არ
მინდა, ჩემო კარგო, მაგრამ შენ ძალიან ნაკლებად იყავი ქალი.
შენთან ამაზე ლაპარაკი შემოიძლია, იმიტომ რომ თვითონაც
მოცუდად მსგავსი რამ. ჭკუით და ხასიათით მე უფრო მეტად ვი-
ცი ქალი, ვიდრე შენა ხარ. მაგრამ ეს არ კმარა. ამატომ მე უ-
ველთვის ვურჩევდები იმას, რომ მამაშენს — მეფეს, მუდამ
ჰყავდა საყვარლები. იყავ დედოფალი, მოუარე მეფის სხლს, ვ-
უჩინე მეგვიდრე. ხოლო სხვა ყველაფერი სხვებს მიანდე.

აღმინი ყველაფერს ვერ აუვა და ესეც იცოდე, რომ ტრფობა...
ტიონისი ქალის საქმე არ არის. ჩვენ ამ საქმეს ცუდად ვაკეთებთ...
დრო გავა და შენ დამიმადლებ... როცა მარტო წევხარ, უკეთ
გქანავს. აბა, დააკვირდი, როგორ დაუაქაცადა შარლი მას შემდეგ,
რაც აგნესასთან არის. ხომ სწორია, შარლ, თქვენ უფრო დავაუა-
ცდით.

შარლი. გუშინ არქივისკომპოსს უარი ვუთხარი ერთ საქმეზე.
ჩემი შეშინება მოინდომა და ლა ტრემუი მომიგზავნა. მე მუჭრებოდა,
ექვსისისაგან მოკვეთო. საიდან არ მომიარა, მაგრამ ვერაფერს
ვახდა.

აგნესა. მერე ვისი წყალობით?
შარლი. (ცემარის მის თქობეს) აგნესას წყალობით! მთელი
სცენის რეპეტიცია ლოგინში გავიარეთ.

დედოფალი იოლანდა. (უხალცილად) მაინც რა უნდა
არქივისკომპოსს? თქვენ ჩემთვის არაფერი ვითქვამთ?!

შარლი. (ღაბნული ისევ მის ვერობით მდგარ აგნესას უსვამს თქობზე
ხელს) კარგად აღარ მახსოვს. მგონი უნდოდა პარიზი მიმეცა ბურ-
გუნდის პერცოვისათვის; თუ კიდევ სხვა რაღაც, ერთი წლის ზავის
საფასურად. კაცმა რომ თქვას, ამას ფაქტიური მნიშვნელობა არც
ჭკონდა. პერცოვი უამისოდაც პარიზშია. მაგრამ ხომ უნდა იყოს
რალე პრინციპები; პარიზი ეს საფრანგეთია, ხოლო საფრანგეთი
მე მეკუთვინის. ყოველ შემთხვევაში მე ვცდილობ ეს დავიჭერო.
ერთი სიტყვით, უარი ვუთხარი. არქივისკომპოსს სახე დაუმიყვავდა.
მტყობა, პერცოვი ბევრს დაჰპირდა.

აგნესა. აბა, წარმოიდგინე, რა მოხდებოდა შენ რომ ჩემთ-
ვის არ გეკითხა, ჩემო პაწიავ, და პირდაპირ გეთქვა „კარგიო“?

შარლი. მაშინ, შე საძაგელო გოგო, შაკიკი შემოგიტყვდა,
ძალიან რომ გაჭირდეს, მე უპარიზოდ გავძლებ, მაგრამ უშენოდ კი
ვერა...

აგნესა. ხომ ხედავ, ძვირფასო, რაკი მე შენ პარიზის გა-
ღარჩენაში დაგებმარე, შენ შეგიძლია ერთი ქული ჩემთვის იყილო,
ისეთი ცული რამეები უთხარი შენ მას, შე საძაგელო ბიჭუნავ,
შენ ხომ არ ისურვებ, რომ მთელი კვირა ავად ვიყო? ვიცო, შენ
ძლიერ მოგწყინდებოდა...

შარლი. (გაბეზობა) კარგი, შეუკვეთეთ ქულები. რაკი არქი-
ველთის ერთი და იგივე კომედიაა. მაგრამ გაფრთხილებ, არ ვიცი,
ქულების ფასს რით გადავიხდი.

აგნესა. ხანინის თამაშუქზე მოუწერ ხელს, ჩემო პაწია
შარლო, დანარჩენი მერე ენახოთ. წამობრძანდი, ჩემო პატარა დე-
ლოფალო. ჩვენ ახლავე მოვიზმანებთ ქულებს. თქვენ რომელი უფ-
რო მოგწონთ, ვარდისფერი თუ მწვანე? მე მგონია, ვარდისფერი
უფრო მოგიხდებათ.

შარლი. (შეპრთალი) როგორ, ქულები უკვე მოტანილია?
აგნესა. შენ ამ საქმისა არაფერი გაგეგება, ჩემო კარგო
იმისათვის, რომ ქული დღესასწაულზე დაგვეხურა, შეკვეთა ერთი
თვით აღრე უნდა მიგვეცა. ჩვენ გვჯეროდა, რომ შენ დაგვეთანხმე-
ბოდე, ხომ ასეა, ჩემო მბრძანებლო? შენ ნახავ, როგორ მოექცე-
ვათ სახეები ლონდონში. იცოდე, შარლ, ეს საფრანგეთის დიდი გა-
მარჯვებაა!

(გარბის, კოცნას უგზავნის).

შარლი. (ისევ ტახტზე ჯდება სტვენით) სწორედ სასაცილონი
არიან თავიანთი გამარჯვებებით. ლა ტრემუი, დიუნუა — ყველა
ერთნაირები არიან, ყველანი დიდ გამარჯვებას აღმოთქვამენ. თუმცა
ჩვენს დროში ყველაფერი ნაყლია, მათ შორის დიდი გამარჯვებაც.
მაგრამ თუ ფული არა მაქვს დიდი გამარჯვების საყიდლად? თუ
საფრანგებს ვერ ვიყიდის? (შუბლური იღებს საწერ-კალამს). ენახოთ, რა
მოსდება, ჯერ კი ქულის თამაშუქზე მოვაწერ ხელს, იმედი ვიქო-
ნით, რომ ეაქვარს თამაშუქი დააკმაყოფილებს. საკუთრულ გამო-
ცარიელებულია. მაგრამ ეს ქალაღზე არა ჩანს. (შეობრძანდება
დელიფალო იოლანდასკენ) თქვენ კი არ გინდათ ქული? ნუ მომერიდებით
სულ ერთია, ჩემი ხელისმოწერა არაფერს ნიშნავს.

დელოფალო იოლანდა. (მიუახლოვდება) ჩემს ასაქმე
შარლ, მე უარს ვთქვი თავის სამკაულებზე. მე სხვა რამ მინდა.

შარლი. (მოღლილი) ვიცი, თქვენ გინდათ დიდ ხელმწიფედ
გამხადოთ. ბოლოს და ბოლოს ესეც მოსაბეზრებელია... ყველა
უნდა დიდ ხელმწიფედ გამხადოს. თვით აგნესაც! თვით საწერ-
შიაც კი! წარმოიდგინეთ რა სასაცილოა!.. როდის გაიგებთ, რომ
დიდი-დიდი ერთი პატარა ვალუა ვარ, არაფრად არ ვღირვარ.

შხოლოდ სასწაული თუ მაქცევს დიდ ხელმწიფედ. პაპაჩემი შარლი
დღე ხელმწიფე იყო, მაგრამ იგი ომამდე ცხოვრობდა, როცა
სიიფე იყო, ამასთან იგი მდიდარიც ვახლდათ. ჩემმა მოზლებმა
ყველაფერი შეკამეს. საფრანგეთში, ვინ იცის, რამდენჯერ გა-
მოიცვალა ფული და აღარაფერი გამაჩნია იმისთვის, რომ დიდი
ხელმწიფე ვიყო. ყველაფერს ვაკეთებ, რაც კი შემიძლია, რომ
ვასამოგნო ამ პატარა აგნესას, ურამლისოდაც ცხოვრება არ შე-
მიძლია, მაგრამ ჩვენ შორის რომ ვთქვათ, მე მარტო ქონება კი
არა, გამბედაობაც მაკლია. გამბედაობა მეტისმეტად სახიფათო და
მძიმე ტვირთია პირუტყვთა იმ სამყაროში, რომელშიც ჩვენ
ვცხოვრობთ. იცით თუ არა თქვენ, რომ იმ გაბღენძილმა ღორმა
ლა ტრემუიმ ჩემზე ხმალი იშოშლა? ჩვენ მარტონი ვიყავით, კაცო
არ იყო, რომ დავეცაო... იმ ხებრეს ადვილად შეეძლო ხმალზე წა-
მოგვეკი. კიდევ კარგი, რომ ტახტს ამოფარება მოვასწარი. გესმით,
სადამდე მივდიოთ? მეფის წინაშე ხმლის ამოღებას ბედავენს მე
კონტაბლი უნდა გამომეძახა და დაპატიმრების ბრძანება გამეცა,
მაგრამ, საუბედუროდ, კონტაბლი თვითონვე არის დამნაშავე. ხო-
ლო მე კარგად არც მჯერა, ვარ თუ არა მეფე... ამიტომაც მომექცა
ასე. მან იცის, რომ შესაძლოა, მე კანონიერი შვილიც არ ვიყო.

დელოფალო იოლანდა. (დაეფეხებით) მარტო შენ მოგდის
თავში ეგ, შარლ.

შარლი. როცა კანონიერი შვილების სიფათებს ვუცქერ
ხოლმე, ვერ წარმოიდგენთ, რამდენად უკანონო შვილად ვგრძნობ
თავს! ეს რა დრო დადგა! იმისათვის, რომ კაცად გთვლიდნენ,
გინასტიკაში პირველი ჯილდო უნდა გქონდეს, უნდა შეგეძლოს
სამოყიანი ხმლის მოქნევა და ეშმაკმა იცის, რამისიმძიმე აბჯრის
თრევა! რეინის პერანგს რომ ჩამომაცვავენ ხოლმე, განძრევა აღარ
შემიძლია, რა ოხრად მინდა იარაღი! არც ის მიყვარს, მე რომ მცე-
მენ ხმლით და არც მე მიყვარს სხვისი ცემა (ბავშვითი აბაყუნებს
ფეხებს). მერე კიდევაც მეშინია, მაშ! (მობრუნდება გაბრაზებული დელი-
ფოსკენ) თქვენ მაინც მოითხოვთ ჩემგან იმის გაკეთებას, რისი,
ძალაც არ შემწევს?

დელოფალო იოლანდა. უნდა მიიღო ვოკულებრიდან
მოსული ქალწული, შარლ. იგი ირწმუნება, რომ უფლის მიერაა
გამოგზავნილი, რომ ორლეანის! გასათავისუფლებლადაა მოსული.

ხალხი მარტო მაგ გოგონზე ლაპარაკობს და დიდი სასიხარულოდ ეტყვის, რომ თქვენ მიიღოთ.

შარლი. კმარა! ნუთუ ფიქრობთ, რომ უამისოდაც სასიხარულოდ არ ვარ აღდებული? აუღენცია მივცე პატარა სოფელი მეოცნებებს? ვეყოფი, თქვენ ესოდენ გონიერ ქალად გთვლით და რა შენსა ნუ გამოცხადებთ...

დედოფალი იოლანდა. მე თქვენ ავნესა გამოგიბეზნეთ, შარლ, თქვენივე სიკეთისათვის, ჩემი დედობრივი ინტერესების საზიანოდ. ახლა მე ვირჩევთ მიიღოთ ის ქალწული... იმ გოგონს აქვს რაღაც არაჩვეულებრივი, ყოველ შემთხვევაში, ყველას ასე სწამს და მთავარი სწორედ ესაა.

შარლი. (ეშაფიფილოდ) მე არ მიყვარს ქალწულები... თქვენ ისევ იმას იტყვი, სრულფასოვანი მამაკაცი არ ხარო... შიშს მგეროან... ესეც არ იყო, ავნესა შევას, ჭერ ისევ მომწონს ავნესა... არ მინდა რამე გისაყუადუროთ, მაგრამ თქვენ დედოფლისათვის ცოტა შეუფერებელი მოწოდება გაქვთ — მაჰანკობა...

დედოფალი იოლანდა. (ღმილით) თქვენ მე ან ვერ გამოგივთ, შარლ, ან თავს ისე იკატუნებთ, ვითომ ვერ გამოგივთ. იმ გოგონს მე თქვენ მრჩევლად ვთავაზობთ და არა საყვარლად.

შარლი. ახლა კი თქვენდამი მთელი ჩემი პატივისცემის მიუხედავად ვეტყვი, რომ თქვენ ჰკუპზე აღარა ხართ, თქვენ გინდათ ეს გლეხის გოგო სახელმწიფო საბჭოში გვერდით ამოუჯდეს არქიპისკოპოსს და ლა ტრემუსი, რომელიც თავისთავს იუბიტერის შთამომავლად თვლის? თქვენ რა, გინდათ თვალები ამომკორტონო?

დედოფალი იოლანდა. (მშვილდ) მე ვფიქრობ, თქვენს საბჭოს სწორედ გლეხის გოგონა ავლია. სამეფოებს აღდებულნი მართავენ და ეს სამართლიანია, რადგან უფალმა მათ მიანდო ეს საქმი... მე არა მსურს ჩავერიო ან ვიდავო განგების განაჩენა, მაგრამ ზოგჯერ მიეკირს, რომ უფალმა ისინი ისევე უხვად არ დააქლდოვა საჭირო უბრალოებითა და სადი აზროვნებით, როგორც თავისი ყველაზე მოყვარულნი კმნილებანი...

შარლი. (იბონით) და არც სიმამაცე მისცა იმდენი...

დედოფალი იოლანდა. (მშვილდ) არც სიმამაცე, შარლ, შარლი. მოკლედ რომ ვთქვათ, belle maman. თუ კარგად გაგივთ, თქვენ იმის მომხრე ხართ, რომ სამეფოს მართვა ხალხს მივხდეთ? ყოველგვარი სათნოებით შემკულ ხალხს? მაგრამ თქვენ

იცი, რას სჩადის ხალხი, როცა ვარგებობა ხელთ აძლევს ძალაუფლებას? თქვენ წაგიკითხავთ ტირანების ისტორია?

დედოფალი იოლანდა. მე ისტორიისა არაფერი გამეგება, შარლ. ჩემს დროში მეფის ასულებს, როგორც ყველა დანარჩენ ქალიშვილებს, მხოლოდ ქსოვას ასწავლიდნენ.

შარლი. ჩემთვის კი ცნობილია ყველა საშინელება და ჭორი და ზოგჯერ, როცა თქვენ გგონიათ, რომ მე ბილბოკეს თამაშით ვიქცევი თავს, მაშინ მოვლენათა მომავალ განვითარებაზე ფიქრით ვარ გართული... ისიც ვეადოთ, რასაც თქვენ გვიჩვენებთ. ყველაფერი ესინჯოთ. რამდენიმე საუკუნის განმავლობაში ხალხის წილდოდან გამოსული აღამიანები სამეფოების მმართველები გახდებიან და ეს ემგავნება ცაში მეტეორის გავლას. ეს იქნება დრო ხოცვა-ჟლეტისა და ყველაზე საშინელი უბედურებისა. და განკითხვის აღებს, როცა შედეგებს შეაჯამებენ, აღმოჩნდება, რომ ყველაზე შფოთიანი, ყველაზე თავნება მეფე საბოლოოდ ქვეყანას გაცილებით ნაყლები დაჯდომია, ვიდრე ერთი ხალხიდან გამოსული მეთაური. მიეცი თ ხალხს მათივე წრიდან გამოსული მკაცრი მმართველი, დე მართოს ისინი, მათი სურვილის საწინააღმდეგოდ იზრუნოს მათივე ბედნიერებისათვის და თქვენ ნახავთ, რომ მათ სანატრელი გაუხდება ბილბოკეს მოთამაშე, უქნარა, პატარა შარლი. სხვას რომ თავი დაეანებოთ, მე კაცობრიობის გარდაქმნის დიდი იდეები მაინც არა მაქვს. მათ ჭერ კიდევ არ იციან ამ თვისების ფასი.

დედოფალი იოლანდა. თქვენ მოვალე ხართ, შარლ, თავი ანებოთ ბილბოკეს თამაშს და ტახტზე დაბრძანდეთ, როგორც წესია, თორემ ისე გამოიყურებით, ხელმწიფეს რომ არ ეკადრება.

შარლი. თავი დამანებეთ. ახლა, ბილბოკეს თამაშისა, როცა ავადდენ ხოლმე, ბურთი ცხვირში ან თითებზე მხვდება და მარტო მე მტკივა. მაგრამ ერთ ხელში რომ ჯოხი დავიჭირო, ხოლო მეორეში ბურთი, როგორც წესია ტახტზე დავჯდე და მეფობას სერობულად შევუდგე, მაშინ ყოველ სისულელეზე ბურთი თქვენ მოგხვდებათ ცხვირში. თქვენ, ყველას. (გაბოლიან არქიპისკოპოსი და ლატრეუი).

შარლი. (ტახტზე იმ პოზით ზის, რომელზედაც ახლა ამბობდა, უყვირის) არქიპისკოპოსო, კონტაბლო, თქვენ სწორედ კარგ დროს

მოხედით, მე ახლა სწორედ ქვეყანას ვმართავ! როგორც ხედავთ, ხელს სკოპტრა და სფერო მიპყრია.

ა რ ქ ი ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. (აქმრდება ლორნეტით) პო, მაგრამ ეს ხომ მხოლოდ ბილბოკეს ბურთი და ჯოხია.

შ ა რ ლ ი. მაგას არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს, თქვენო უწმინდესობავე: ყველაფერი სიმბოლოურია. ეკლესიის მთავარს ჩემგან ეს არ ესწავლება. განა თქვენ მე აუღენცია მთხოვეთ, რომ აქ გაჩნდეთ?

ა რ ქ ი ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. ხუმრობის დრო არ არის, ბატონო. ჩემთვის ცნობილია, რომ საზოგადოების იმ ნაწილს, რომელიც ჩვეულებრივად წყალს ამღვრევს და ინტრიგებს აწყობს, სურს ჩავაგონოთ, რომ მიიღოთ ქალიშვილი, რომელზედაც უკანასკნელ ხანს აქდენი მითქმა-მოთქმაა, კონეტაბლი და მე, თქვენო უდიდებულესობავე. მოვედით იმის გამოსაცხადებლად, რომ ჩვენ ამას არ დავუშვებთ!

შ ა რ ლ ი. (დღოჯალ იოლანდას) რას გეუბნებოდით? ბატონებო, მე ცნობად ვიღებ თქვენს კეთილ რჩევას და მადლობას გწირავთ. მე მოვისაზრებ, როგორ გადაუწყვიტო ეს საკითხი. თქვენ თავისუფალნი ხართ. აუღენცია დამთავრებულია.

ა რ ქ ი ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. გიმეორებთ, თქვენო უდიდებულესობავე. ჩვენ ხუმრობისათვის როდი გვცალია.

შ ა რ ლ ი. ხომ ხედავთ? ჩემს სიცოცხლეში ერთხელ დავილაპარაკე მეფურად და ყველას ხუმრობა ჰგონია (ისევ გაიბლარაბე ტახტზე ბილბოკეთი), მაშინ ნუ მიშლით, ჩემთვის არხეინად გავერთო...

ა რ ქ ი ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. იმ გოგოზე ადრე აქ მისმა სასწულეებრივმა სახელმა მოაღწია, მონსინიორ. მთელი ქვეყანა აწყვეა ალყაშემორტყმულ ორღეანში თურმე მის ამბებს ჰყვებიან და მის მოსვლას ელიან. ამბობენ, ვითომ ღვთის ხელი წარმართავს, ვითომ უხალს გადაუწყვეტია მისი ხელით გაათავისუფლოს საფრანგეთი, ზღვის ვაღმა გადაჰყაროს ინგლისელები და კიდევ სხვა ზღაპრები... იმასაც ამბობენ, ვითომ ღვთის ნება იყოს, რომ იგი პირადად მიიღოთ... და რომ მისი შეჩერება არაფერს არ შეუძლია... არ ვიცო, რატომ არიან ასე მონდომებულნი, რომ მათ საქმეებში უფალი ჩაერიოს. და, რა თქმა უნდა, ეს პატარა, მაწანწალა სასწულეებს ასდენს. მე უფრო ის გამოიკვირდებოდა, სასწაულებს რომ არ ას-

დენდეს. შინონში რომ მოსულა, რომელიღაც ჯარისკაცს სალანძღა-ვი სიტყვებით მიუმართავს. მას პასუხად უთქვამს: ტყუილად ილა-ნაჯები, შენ სულ მალე წარსდგები შენი უფლის წინაშე. ერთი საათის შემდეგ ის რეგვენი თავისი დაუდევრობის გამო ჭაში ჩა-საათის შემდეგ ის რეგვენი თავისი დაუდევრობის გამო ჭაში ჩა-ვარდნილა და დამხრჩვლა. იმ ლოთის ჭაში ჩავარდნამ მეტად გა-ვიარდნილა და დამხრჩვლა. იმ ლოთის ჭაში ჩავარდნამ მეტად გა-უთქვა სახელი გოგონას, ვიდრე დიდმა გამარჯვებებმა სარდალ-ლიუწუას. ყველას, უკანასკნელი მელიორიდან დაწყებული და თქვე-ნი კარის ყველაზე წარჩინებული ბანოვანით გათავებული, ერთი სწამთ, რომ მხოლოდ მას შეუძლია ჩვენი ხსნა. აი, სისულელე! (შარლო ისევ ჯდება ტახტზე ზურგშეკეცილი და თამაშობს ბილბოკეს). (შარლო ისევ ჯდება ტახტზე ზურგშეკეცილი და თამაშობს ბილბოკეს). ხელმწიფევე, მე თქვენ გელაპარაკებით სამეფოს ყველაზე მნიშვნე-ლოვან საქმეებზე, თქვენ კი ბილბოკეს თამაშობთ!

შ ა რ ლ ი. მოდი, შევთანხმდეთ. თქვენო უწმინდესობავე, რა გინდათ? ბილბოკე ვითამაშო თუ ქვეყანა ვმართო? (გაიძარბება) გინდათ, ქვეყანა ვმართო?

ა რ ქ ი ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. (შემკრალი) თქვენგან მაგდენს არ მოგიტოხოვთ. ჩვენ მხოლოდ ის გვინდოდა, ღირსეული მოგვზლოთ ჩვენი გულმოდგინებისათვის...

შ ა რ ლ ი. ღირსეულად მოგიზღავეთ თქვენი შრომისათვის და მას ვთელი სრულიად უსარგებლოდ. ყველას სწავლია, ის გოგონა მივიღო, ასე არ არის?

ა რ ქ ი ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. მე ეს არ მითქვამს თქვენო უდი-დებულესობავე!

შ ა რ ლ ი. თქვენ კარგად იცით, რომ ცნობისმოყვარე სრუ-ლიადაც არა ვარ. ახალ-ახალ აღაშენებთან სწრაფად მწყინდება. ჩემ ირგვლივ ისედაც ბევრი ხალხია, ხოლო ღვთის მოციქულებ-თან იშვიათად შევიქცევა თავს. მაგრამ მე მინდა კარგი მეფე ვიყო და ჩემი ხალხის სურვილი დავაკმაყოფილო. მე მივიღებ იმ ზეშთა-გონებულ გოგოს, თუნდაც იმისთვის, რომ ქვეყანას გავაგებინო, ვინც არის იგი სინამდვილეში. თქვენ მას ესაუბრეთ, არქიეპისკო-პოსო?

ა რ ქ ი ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. (მხრების აჩქავით) მე, თქვენო უდი-დებულესობავე, სხვა საქმეც ბევრი მაქვს. სახელმწიფოს მთელი სიძიბე მხრებზე მაწევს.

შ ა რ ლ ი. მართალია. მე კი ბილბოკეს თამაშის გარდა საქმე არაფერი მაქვს. ამიტომ მე მივიღებ მას და თქვენ ამ საზრუნავი-

საგან გავათავისუფლებთ. სიტყვას გაძღვეთ, მულახდილად გიამბობთ ჩემს შთაბეჭდილებას. შეგიძლიათ მენდოთ, მოწინდებით, მე გულწრფელად გტულებართ, არაფერად მაგდებთ, მაგრამ თქვენ მაინც იცით, რომ მე თავქარიანი კაცი ვარ. ამ შემთხვევაში ჩემი ნაკლი თქვენთვის დიდად დასაფასებელია. ყველაფერი, რაც თქვენთან მოხდება, ძალიან ჩქარა მწყინდება. მე მივიღებ იმდენ სერკოზულს, ძალიან ჩქარა ვიყვინდება. მე მივიღებ იმდენ გოგონას. თუ იგი შეძლებს მომამყინოს მისი ზღაპრები საფრანგეთის ხსნაზე, რაც დღემდე ისე არავის მოუხერხებია, რომ მთქმარება არ დამაწყებინოს, მაშინ დავიჭერბე, რომ მას მართლაც შეუძლია სასწაულის მოხდენა.

არქივივისკოპოსი. (ბუზუნით) გლახის გოგო შეფის წინაშე!

შარლი. (უბრალოდ) იცი რა? მე ხომ ისედაც ყველას ვღებულობ, ვინც უნდა იყოს... არ მინდა ვაწყენინო ლა ტრემუსი, რომელიც იუბიტიერის პირდაპირი შთამომავალია... მაგრამ, მაგალითად, თქვენ, თქვენო უწყინდესობავ, რამდენადაც მასსოვს, მეღვინის შეიღმევილი ხართ... მე შორს ვარ იმ აზრისაგან, რომ ამის გამო გისაყვედურთ! რა არის ამაზე ბუნებრივი? თქვენ მიაღწიეთ ამ მაღალ სასულიერო წოდებას ზედამით სავსე დოქის წყალობით, ეს არის და ეს. რაც შემეხება მე, თქვენ თვითონ სავსაობად ხშირად ვაგიმეორებიათ, რომ კაცმა არ იცის, მეფის კანონიერი შვილი ვარ თუ არა. ისე რომ, ჩვენი წარმოშობით მინცდამინც თავს ნუ მოვიწონებთ, თორემ ყოველი ჩვენგანი შეიძლება სისაცილო მღვრიანობაში აღმოჩნდეს. წავიდეთ, მე მინდა იმ გოგოსთან ერთი ფარსი გავითამაშო!.. ერთ-ერთ პაეს ნაკლებად შელანძღულ ჩემს სამეფო სამოსელს ჩავაცემე, ტახტზე დავსვამ და მე ხალხში დავიმალები! მჯერა, რომ პაეს ჩემზე უკეთესი გამოემეტყველება ექნება... ღვთის მოციქულმა პაეს მიმართოს სიტყვით... სიტყვით დავიხოცებოთ...

(დედოფალი იოლანდა და შარლი ვადიან).

არქივივისკოპოსი. (ლა ტრემუსი) რა ექნათ, მივცეთ ამის ნება? როგორც ყველა, ისიც ამ ამბავს თამაშად თვლის, ან კი უნდა იყოს აქ საშიში. თუ მეფე იმ გოგონას მიიღებს, ხალხი დაწყენდება, ორი კვირის შემდეგ ამას დავიწყებებს და ღვთის ახალ მოციქულს აპყვება.

ლა ტრემუსი. არქივივისკოპოსო, მე არმიის სარდალი ვარ. უნდა გითხრათ, რომ ოფიციალურმა მედიცინამ უკვე თქვა თავისი უკანასკნელი სიტყვა. ჩვენ დავედით ექიმბაშებამდე, შარლატანულად. ერთი სიტყვით, იმ ადამიანებამდე, რომელთაც თქვენ ღვთის მოციქულებს ეძახით. მე გგონია, ჩვენ არაფერს არ ვკარგავთ. არქივივისკოპოსო. (შეზნებულად) როცა საქმეში ღმერთია გარეული, კონეტაბლ, მაშინ შეიძლება ძალიან ბევრი დაკარგო. თუ მან მართლა გამოგვიგზავნა ეს გოგონა, თუ მართლა მოკიდა თუ მან მართლა გამოგვიგზავნა არ ავცდებია. ჩვენ ამოგვაგდებელი ჩვენს საქმეებს, უსიამოვნება არ ავცდებია. ჩვენ ამოგვაგდებენ ჩვენი კალაოტიდან, ოთხ თუ ხუთ გამარჯვებას მოვიპოვებთ და მერე დაიწყება კონტრადარტყემები და გართულებები. ეკლესიის მთავრისა და მეთაურის ხანგრძლივმა გამოცდილებამ მასწავლა, არასოდეს არ მივიტყო ღმერთის ყურადღება. უნდა ეცადო, სულ პატარა, სულ შეუმჩნეველი იყო, კონეტაბლ.

(კარისკაცები იკავებენ თავთავიანთ ადგილებს დედოფლების გვერდით. შარლი ხალხში დაიშლება. არქივივისკოპოსი ამოთვრებს. სულ ხმადაბლა) და ყველაზე საშიში კი ისაა, როცა საქმე ღმერთთანა გვაქვს და არ იცი, ეშაყისაგან ხომ არ არი ეს მოწყობილი... მაგრამ ასეა თუ ისე, წილი ნაყარია!.. ავერ, ისიც!

(ყველანი შემოხვივნენ ტახტს, რომელზედაც პაეი ზის. შარლი ხალხში იშლება. შემოდის ენა მარტოლმარტო, პატარა, ბრწყინვალე აბჯრებისა და ლამაზი ქუდივან ფიწვე თავისი უბრალო ტანსაცმელით უფერული ჩანს. ყველა უკან იხებს და ენას უმოთხს ტახტისაკენ. იგი მზად იყო მუხლი მოეყარა, მაგრამ წითლდება, უძვირის პაეს).

დედოფალი იოლანდა. (ყურში უჩურჩულებს) მეფის წინაშე პირველ უნდა დაემხო, გოგონავ.

(ენა დახეულია. მოტრიალდება მისკენ თითქმის მოწყმებრივი სახის გამოეტყველებით, მერე ავირდება ყველა იქ მყოფთ, რომლებიც უხმოდ ადევნებენ თვალს. სიტყვის უთქმელად შიარლევებს ხალხს და მიდის შარლისაკენ: ეს უკანასკნელი ხედავს, რომ მას უახლოვდება. ცდილობს თავი აარიდოს, თითქმის გარბის, უნდა სხვებს ამოუფაროს, მაგრამ ენა უკან მისდევს, ისიც თითქმის სირბილით, კუთხეში დამეწევა და იჩოქებს მის წინაშე).

შარლი (შეშოთხებული, უცებ ჩამოვარდნილ სიჩუმეში) რა გინდათ ჩემგან, მღვთაზელ?

ენა. კეთილი დოფინო. მე ქალწული ენა ვარ. ზეციერმა მეუფემ ინება ჩემი პირით ეთქვა თქვენთვის, რომ თქვენ

გვირგვინს დაგადამენ და მიროსნ გცხებენ ქალაქ რემისში და
დაჯდებთ უფლის მოადგილედ, როგორც ეს საფრანგეთის მეფეს
შეჰყვების.

შ ა რ ი. (აფორიკებულა) კმ... ძალიან კარგი, მადლმუზელ
მაგრამ რამდენად მე ვიცი, რემისი ინგლისელების ხელთ არის.
როგორ უნდა შევალწიოთ იქ?

ქ ა ნ ა. (ისევ დაჩოქილ) უნდა დავმარცხოთ ინგლისელები, ამ-
თილო დოფინო! ჩვენ ჭერ ორღანიდან დაიწყებთ და მერე
რემისამდე მივალთ...

ლ ა ტ რ ე მ უ ი. (უახლოვდება) ჰო, მაგრამ განა ყველა ჩვენს
საუეთესო სარდალს ეგ არა სურს, სულელი? მე ხომ ვიცი ეს, მე
მათი უფროსი ვარ, სურთ, მაგრამ არაფერი გამოდის.

ქ ა ნ ა. (წამოღება) მე გამომივა.
ლ ა ტ რ ე მ უ ი. ეგებ გვიხბრა, როგორ?

ქ ა ნ ა. შეწევნითა ღვთისათა, რომელიც არს ცათა შინა და
რომელმაც მე გამომგზავნა.

ლ ა ტ რ ე მ უ ი. მამსადაამე, უქანასკნელი ცნობების მიხედ-
ვით, ღმერთმა გადაწყვიტა დაგვრთოს ნება ავიღოთ ორღანი?
ქ ა ნ ა. დიახ, ბატონო, ავიღოთ და გავრეკოთ ინგლისელები.

ლ ა ტ რ ე მ უ ი. (სიცილით) აი, საუცხოო აზრი! მაგრამ განა
მას თვითონ არ შეეძლო ეცნობებინა ეს ჩვენთვის? ნუთუ შენი
მოციქულობა დასჭირდა?

ქ ა ნ ა. დიახ, ბატონო.
ა რ ქ ი ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. (მივიდა ენასთან) ქალიშვილო... (ყანა
მის დანახვზე პირველ ეცემა და მანტის კალთას ემთხვევა. არქიეპისკოპოსი
საკონელად უწვდის ბეჭდთან ხელს და წამოაყენებს) თქვენ ამბობთ,
უფალს ნებაეს საფრანგეთის სამეფოს განთავისუფლებით. თუ
უფალს ასე ნებაეს, მას ჭარი არ დასჭირდება...

ქ ა ნ ა. (თვალს გაუსწორებს) ო, თქვენო უწმინდესობავ, უფალს
როდი უყვარს ზარმაცები, ბრძოლა მეომრებმა უნდა დაიწყონ, ხო-
ლო გამარჯვებას უფალი ანიჭებს.

შ ა რ ლ ი. (მისჩერება შემოთვბუქი, უცრად ეკითხება) როგორ
მიცანიტ? მე ხომ თავს გვირგვინი არ მეღვა.

ქ ა ნ ა. კეთილო დოფინ! ეს არარაობა თქვენს ტახტზე თქვენი
მოკაზმულობით, თქვენი გვირგვინით მართლაც კარგი ხუმრობაა.
მაგრამ ზედმე ეტყობა, რომ იგი არარაობაა და მეტი არაფერა.

შ ა რ ლ ი. თქვენ ცდებით, მადლმუზელ, ეს ძალიან წარჩი-
ნებული დიდებულის შვილია...

ქ ა ნ ა. მე დიდებულთა წარჩინებაში ვერ ვერკვევი... მაგრამ
მაინც ვიტყვი, რომ თქვენთან, ჩვენს ხელმწიფესთან შედარებით
ის არარაობაა.

შ ა რ ლ ი. (დაბნული) ვინ ვითხრა. რომ მე ხელმწიფე ვარ?
ჩემს სახესაც არ ეტყობა რაიმე განსაკუთრებული...

ქ ა ნ ა. უფალმა მოიხრა, კეთილო დოფინ, უფალმა, რომელმაც
გამოგარჩია მამითა და პაპით და მეფეთა მთელი წყებით, რამეთუ
ყოფილიყავით მისი სამეფოს მფლობელი. (არქიეპისკოპოსი და ლ
ტრემუი გაღვიანებული შეხედავენ ერთმანეთს).

ა რ ქ ი ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. (გამოღის წინ) თქვენი უდიდებულე-
სობავ, ამ გოგონას პასუხები მართლაც საინტერესოა და მის გო-
ნიერულობას აღასტურებენ. ასე სათუთ საქმეში დიდი სიფრთხილე
და წინდახედულებაა საჭირო. ბრძენთა და სწავლულთა საბჭომ
აუჩქარებლად უნდა დაკითხოს და გამოცადოს იგი. შემდეგ მათი
მოსხენების საფუძველზე, ჩვენ მივიღებთ გადაწყვეტილებას და
გავარკვევთ, დროულია თუ არა ჭერჯვრობით ამ გოგონას დაშვება
უფრო ხანგრძლივ აუღენციახე, დღესღლეობით კი არ არის აუცი-
ლებელი, რომ მან თავი შეგაწყვიტოს. მე თვითონ ვიყისრებ მის პირ-
ველ დაკითხვას. მომყვეი, შვილო ჩემო.

შ ა რ ლ ი. არა, არა! (შეაჩრებს ენას) შეჩერდით, (მოუბრუნდება
არქიეპისკოპოსს, თან ენას ხელს არ უშვებს, რომ მეტი გაბედულება ჰქონდეს)
მან მე გამომიცნო, გამომელაპარაკა. მე მსურს მასთან მარტო
დამტოვოთ.

ა რ ქ ი ე პ ი ს კ ო პ ო ს ი. კი, მაგრამ, თქვენო უდიდებულე-
სობავ, უხერხულია ასე ხელდახელ... თქვენი უშიშროებისათვის
ზრუნვა.

შ ა რ ლ ი. (ამ სიტყვებმა ცოტა შეაერთო, მაგრამ ენას რომ შეხედა,
ისევ გამსწვდა) ჩემი უშიშროება მხოლოდ ჩემი საზარუნაია (იმეორებს
დაკეთილოვ) მამითა და პაპით და მეფეთა მთელი წყებით. (თვალს
ჩაუკრავს ენას) სწორად ვამბობ? (მოუბრუნდება სხვებს, შვილად)
მიბრძანდით, მოწყალე ხელმწიფე, მეფე ბრძანებს. (უვლანი თავს
ხრია და გაღიხს. შარლი წამიერად ინარჩუნებს დიდებულ პოზას, შემდეგ
იწყებს სიცილს) წვიღენ? გადასარევი გოგო ხარ! ღმერთმანი, პირ-
ველად დაუბატანე თავს ძალა, რომ ვინმესთვის ყური დამეგდო...

შეცვლის განას, უცარად შეწუხებულ) მაგრამ მისი ნათქვამი ჩემს უშიშროებაზე, ხომ სიტყუება? ჩემს ხომ არა ხარ მოსული? კანამი დანას ხომ არ მალავ? ვლემბი არა, შენ კარგი სიფათი გაქვს. ირგვლივ სულ ყინაღები მარტყო და დამეფიყდა კიდევ, თულა არის კარგი სიფათი. ბეგრნი არიან შენებრ პირმშენიერები ჩემს სამეფოში?

ქ ა ნ ა. (იღებება ისევ ჩაფიქრებულ) კმარა, თქვენო უდიდებუ-
ლესობა!

შ ა რ ლ ი. მაგრამ მე თქვენისთანებს იშვითად ვხედავ. ხემა-
რები, ხუცესები და კახბები, აი, ვინ ტრიალებს ჩემ ირგვლივ.
(ასწორებს) მართალია. ჩემი პატარა დედოფალი ლამაზია, მაგრამ
სულელია.

(ისევ შეხტება ტახტზე, ფეხებს გადაადებს სახელურებზე, ოხრავს) აჰა!
ახლა შენც დამეფიყებ თავის მობზერებას იმის ჩიჩინით, რომ მე
უნდა გავხლე დიდი ხელმწიფე.

ქ ა ნ ა. (დაყვავებით) დიხხ, შარლ.

შ ა რ ლ ი. (ღვება, რაღაც აზრი მოუვიდა) მისმინე. ჩვენ აქ ჩაეკტი-
ლებმა ერთ საათს მაინც უნდა დავყოთ, რომ იმათზე შთაბეჭდი-
ლება მოვახდინოთ, თითქოს ჩვენ... მაგრამ მთელი საათის განმავლო-
ბაში თუ შენ მარტო ღმერთზე და საფრანგეთის სამეფოზე მიჩი-
ჩინე, ვერგახვით ვერ გავიძლებ... მე წინადადება მაქვს, ამ ხნის
განმავლობაში სულ სხვა რამეზე ვილაპარაკოთ, (მოულოდნელ)
ბანქოს თამაში იცი?

ქ ა ნ ა. (ფართოდ ახვს თვალებს) ეგ რა არის?

შ ა რ ლ ი. ეს ძალიან თავშესაქცევი თამაშია. მამაჩემის გა-
სართობად მოიგონეს, როცა ავად იყო. აი, ნახავ, მე შენ გასწავლი.
მე ესეც მომწყინდა ბოლოს და ბოლოს, როგორც ყველა სხვა
თამაში, რაღვან, რაც გავჩნდი, თამაშის მეტს არაფერს ვაკეთებ, ეს
შენ ძალიან მოგეწონება. (ქაჩავს ზანდუკს) იმედია, ამას მაინც არ
მომპარავდნენ. ყველაფერს მპარავენ. ბანქო კი, რომ იცოდე, რა
ძვირია! იგი მხოლოდ ყველაზე დიდ მეფეებს აქვთ. მე მამამ დამი-
ტოვა. თორემ იმდენი ფული არასოდეს შექნებოდა, რომ ბანქო
მეყიდო... თუ იმ ღორებმა მომპარეს... აჰ, არა, აგერ არის. (ბრუნდება
ბანქოთ) შენ იცი, რომ მამაჩემი გოჭი იყო? ზოგჯერ მინდა ვიგრძნო,
რომ მისი შვილი ვარ. მამის უფრო დავიჭერებდი, რომ მეფე ვარ.
მაგრამ ხანდახან ვფიქრობ, სჯობს უკანონო შვილი ვიყო, ოღონდ

იმის შიში არ მქონდეს, რომ ოცდაათიოდე წლისა მსავით კეჟაზე
შევიშლები.

ქ ა ნ ა. (აბოლად) შენ რომელი გირჩევნია, შარლ?
შ ა რ ლ ი. (ვაოცებული მობრუნდება მისკენ) „შენო“, მე მითხარი,
თუ მომეჩვენა? რა საოცარი დღეა, რა მხიარული ამბები ხდება!
მე მგონია, რომ დღეს არ მომწყინდება, შესანიშნავია!

ქ ა ნ ა. ამიერიდან შენ არასოდეს აღარ მოგწყინდება, შარლ.
შ ა რ ლ ი. შენ აგრე ფიქრობ? შეკითხვები, რომელი გირჩევ-
ნაო? იმ დღეებში, როცა ვაქცატურად ვარ, მირჩევნია ერთხელ გავ-
გოყდე, რომ შემდეგ ნამდვილი მეფე ვიყო. ხოლო იმ დღეებში,
როცა ვაქცატობა მალატობს, ყველაფერს მინდა ზურგი შევაქციო,
ჩემი ორი გროშით მოვუსვა სადმე უცხოეთისაკენ და იქ მოსვენე-
ბით ვიცხოვრო. შენ ავნესას იცნობ?

ქ ა ნ ა. არა.

შ ა რ ლ ი. (ბანქოს ურევს) ლამაზი გოგოა. არც იმასთან მწყინ-
დება იმდენად. მაგრამ მას უნდა, რომ სულ რაღაცას ცვილულობდე
მისთვის.

ქ ა ნ ა. (უეცარი სერიოზულობით) დღეს, შარლ, დღეს ვაქცატურად
ხარ?

შ ა რ ლ ი. დღეს? (ფიქრობს) ჰო, მე მგონია, რომ დღეს კი ვარ
ცოტა ვაქცატურად: ძალიან არა, მაგრამ ცოტა კი, ხომ თვითონ
ნახე. რა დღე დავაყენე არქიეპისკოპოსს?!

ქ ა ნ ა. ამიერიდან შენ ყოველდღე ვაქცატურად იქნები, შარლ.

შ ა რ ლ ი. (დახრება მისკენ ინტერესით) შენ რა, რაიმე ხერხი
იცი?

ქ ა ნ ა. ჰო.

შ ა რ ლ ი. შენ ალბათ ჯაღო გაქვს. თუ გამანდობ, არაფერი
მოგივა. ხელსაც ვერავე გახლებს, გეფიცები, კაციშვილს არ ვებტ-
ყვი. დამიანის წამებას ვერ ვიტან. ერთხელ მრეტეკოსი ქალის
დწევა მაყურებინეს. მთელი დამე გული მერეოდა.

ქ ა ნ ა. (ღმილთ) არა, შარლ, მე ჯაღოქარი არა ვარ, მაგრამ
ხერხი ვიცი.

შ ა რ ლ ი. მაგ ხერხს ისე ვერ მასწავლი, რომ სხვამ არავინ
იცოდეს? მდიდარი არა ვარ, მაგრამ თუ მომყიდი, ხაზინაზე მიგი-
წერ თამასუქს.

ქ ა ნ ა. გასწავლი, შარლ.

შ ა ნ ა. ანუ

შარლი. (დაეკვიპებით) უსასყიდლოდ?

ქანა. კო.

შარლი. (უცხოხავეთ) მაშინ არ მინდა. ეგ ან ვერაფერი ხერხია, ან ძალიან ძვირი დამიჯდება. უნაგარო ადამიანი ყოფილთვის ძალზე ძვირი გვიჯდება. (ურავს ბანქოს) იცი, რა? მე თავს ვისულვლებ, მაგრამ მე ყველაფერი ვიცი. ჩემი გაცურება არც ისე იოლია.

ქანა. (აბილად) შენ მეტად ბევრი იცი, შარლ.

შარლი. მეტად ბევრი? მეტად ბევრი არასოდეს არ შეიძლება იცოდე.

ქანა. ზოგჯერ ხდება.

შარლი. არ დაიჯერო. ერთი შენ იყო ჩემს ადგილზე ჩემ ირგვლივ მხოლოდ პირუტყვები არიან, რომლებიც სულ იმას ფიქრობენ, როგორ ჩამცენ ხანჯალი ზურგში, შენ რომ ბუნებობთა ჩემსავით უსუსური იყო, მაშინ მიხვდებოდი, რომ ამ მდგომარეობიდან ერთადერთი გამოსავალია: სხვებზე გაცილებით უკვიანი იყო და ეს ასეც არის, მე სხვებზე გაცილებით უკვიანი ვარ. მხოლოდ ამის წყალობითღა ვძლებ ბურჯში ჩემს პატარა ტახტზე.

ქანა. (ხელზე ხელს დაადებს) ამიერიდან მე შენთან ვიქნები და დაეკვიც.

შარლი. ვითომ?

ქანა. კი, აი, მე ძლიერი ვარ, არაფრის არ მეშინია.

შარლი. (ამოიხრბეს) რა ბედნიერი ხარ!.. (ფაშის ბანქოს) დაეჭვი ბალნეზე. ბანქოს თამაშს გასწავლი.

ქანა. (იღიმება, ქდება ტახტის ვერდიო) კეთილი, რაკი შენ ასე გსურს, მერე მეც გასწავლი რალატებს.

შარლი. რასა?

ქანა. იმას, როგორ არ უნდა გქონდეს არაფრის შიში და როგორ არ უნდა იყო ხედმეტად უკვიანი.

შარლი. კარგი, მოვრიგდეთ. ხელად კარტებს? მათ ფიგურები აბატი. აქ ყველაფერი ისეა, როგორც ცხოვრებაში: მსახურები, დედოფლები, მეფეები, ზოგან კიდევ პაწია გულები, შუბები აბატი. ესენი ჭარისკაცებია. ჭარისკაცები ბევრნი არიან. რამდენსაც ვინდა, იმდენს დაარიგებ და დახოცავ. კარტი ისე უნდა დაარიგო, რომ არ უნდა ხედავდე. კარტის მოსვლა ბედზეა. ბედი ბევრ კარგსაც შეგაბეწვრებს და ბევრ ცუდსაც. იწყება ბრძოლა. კარტები

ერთიმეორეს იმის მიხედვით იყვანენ, რომელს რა ძალა და ფასი აქვს. შენი ფიქრით, რომელია ყველაზე ძლიერი?

ქანა. ხელმწიფე.

შარლი. კი, ეს ერთი უძლიერესთაგანია, მაგრამ ბანქოს თაგ. შუი, შვილო ჩემო, არის მეფეზე ძლიერიც. მაგალითად, აი ეს კარტი. ხელად ამ ობოლ გულს? იცი, ამას რა უკვია?

ქანა. ღმერთო, რაღა თქმა უნდა. ხელმწიფეების მბრძანებელი მხოლოდ ღმერთია.

შარლი. (აღიზიანებული) არა, შე კერპო! ღმერთი მოასვენე. ჩვენ ახლა ბანქოს ვთამაშობთ. ეს ტუზია. ციკოა.

ქანა. რაო, ციკოა? სისულელეა ეს შენი ბანქოს თამაში. ხელმწიფეზე ძლიერი ღმერთის გარდა ვინღა უნდა იყოს?

შარლი. ციკო. სწორედ ტუზი. ტუზი კარტების ღმერთია. ოღონდ ყველა ბანაკს თავისი ღმერთი ჰყავს. აი, ხომ ხელად ჭვრის ტუზი, გულის ტუზი, ყვავის ტუზი, ავურის ტუზი. ყოველ ბანაკს თითო ტუზი ჰყავს. ეტყობა, შენს სოფელში ბევრი არაფერი იციანი შენ რა, ხომ არ გგონია, რომ ინგლისელები ჩვენზე ნაკლები გულმოდგინებით ლოცულობენ? შენ გგონია, მათ არა ჰყავთ ღმერთი, რომელიც მათ იფარავს და გამარჯვებას აძლევს? ან ჩემი კუზენი, ბურგუნდიის პერცოვი! მასაც თავისი საკუთარი პატარა ღმერთი ჰყავს ბურგუნდიისათვის, სულ ჩვენნაირი, ძალიან ყოჩაღი და ეშმაკი ღმერთი და ის ღმერთი ყოველთვის ახერხებს გასაჭირიდან ჰერცოვის გამოყვანას. ღმერთი, შვილო ჩემო, ყველასთან არი. იგი მსაჯია, ქულებს ითვლის. ხოლო საბოლოოდ ის მუდამ მათთან არი, ვისაც მეტი ფული აქვს და მეტი ჭარი ჰყავს. რატომ და რის იმედით მოისურვე, რომ ღმერთი საფრანგეთის მხარეზე იყოს, საფრანგეთს რა გააჩნია?

ქანა. (ხმადაბლა) იქნებ სწორედ იმიტომ, რომ არაფერი გააჩნია, შარლ.

შარლი. (მხრებს აიწეხავს) შენ, აბა, ღმერთი არ გცოდნია!

ქანა. ვიცი, შარლ, და შენზე უკეთეს ვიცი. ღმერთი მამაცთან არი და არა ძლიერთან, იგი მათთან არის, ვინც სხვაზე ბულადია, ამაშია აზრი. ღმერთს ლაჩრები არ უყვარს.

შარლი. მაშინ არც მე მკვარებივარ. და თუ მე არ ვუყვარვარ, მე რატომღა უნდა მიყვარდეს? მას ხომ სულ ადვილად შეუძლია მამაცად მაქციოს, მე ამის საწინააღმდეგო არაფერი მექნებოდა

ქანა. (მკარალ) შენ რა, ღმერთი შენი ძიძა ხომ არ გვინა?
ღმს შენ ვარდა საზრუნავი არავინ ჰყავს? შენ თვითონ არ შეგიძლია
საკვირდებლისმებრ მოიხმარო ის, რაც ღმერთს შენთვის მოუცია?
მართალია. შენ ისეთი ღონიერი ხელებით არ დაგაჭილდოვია, როგო-
რაც ბატონ ლა ტრემუის აქვს და მეტისმეტად გრძელი და გამხდა-
რი ფეხები გამოვება...

შ არ ლ ი. შემამჩნიე? კი, შექმლო ღმერთს ჩემთვის ცოტა
უქალესი ხელ-ფეხი შეეხვედრებინა. ამას განსაკუთრებით ახლანდელ-
ლი მოდის გამო ვგრძნობ. რომ იცოდე, ამ ფეხების პატრონს აგ-
ნესა არასოდეს არ შემეყავრებს. ღმერთს რომ თვალით ვარგად
ვახლოა, წვრილ ფეხებზე ვეება ბარძაყებს მაინც არ დამადგამდა...

ქანა. ამაში მართალი ხარ. ბარძაყებზე ვულუხვობა გამო-
უჩნდება. მაგრამ უფალმა შენ სხვა რამეც მოგცა: შენს საძაგელ პა-
ტრია თავში პაწაწინა ღვთაებრივი ნაპერწკალი ჩაავლო და ის
ნაპერწკალი გამსგავსებს უფალს. შენ შეგიძლია კარგადაც გამო-
იყენო ის ნაპერწკალი და ცუდადაც, შარლ, ამაში უფალი სრულ-
თავისუფლებას გაძლევს. შენ შეგიძლია იგი ბანქოს თამაშისათვის
საც გამოიყენო და წვრილმანებში არქივბისკოპოსის გასაბამულუბ-
სადაც. მაგრამ შენ შეგიძლია იგი იმისთვისაც გამოიყენო, რომ
აღმაღლო სახლი შენი და გააძლიერო სამეფო შენი გაპარტახებულ-

ლ. შენ უმცროსი ღვთაებისაგან ვაუი გყავს. რას დაუტოვე
ვაუიშვილს შენი სიკვდილის შემდეგ? ინგლისელების გამობრუნ-
საუბრეების ნაგლეხს? ნუთუ არ გრცხვენია? როცა შენი შვილი
გაზრდება, შენსავით იტყვის, ღმერთმა ჩემთვის არ მოიცილაო
სინამდვილეში კი შენ არ მოიცილე მისთვის. შენი შეილისთვის
ხომ შენა ხარ ღმერთი. შენი ვაჟის გამო პასუხს შენ აგებ. უფალმა
მოგცა მეფობა, დიდი ტვირთი განდო. საწუწუნო არაფერი გაქვს
ეს უდიდესი მოწყალებაა, რისი მოღვატეც უფალს შექმლო.

შ არ ლ ი. (ღენისის) მაგრამ რა ექნა, ხომ გითხარი, რომ ყველ-
ღრისა მეშინია!

ქანა. (უახლოვდება) მე შენ გასწავლი, შარლ, გაგიმხელ, რა
ხერხიც ვიცი, ოღონდ იცოდე, არავის უთხრა. მეც ყველაფერსა
მეშინია. შენ იცი, ბატონ ლა ტრემუის რატომ არ ეშინია არაფერს?

შ არ ლ ი. იმიტომ რომ ღონიერი.

ქანა. არა, იმიტომ რომ ბრაცივია. იმიტომ რომ ჰქვია არა აქვს
ამიტომ არ იციან შიში არც გარეულმა ტახებმა, არც ხარებმა. ჩემ-

თვის აქ მოსვლა უფრო საძნელო იყო, ვიდრე შენთვის შენი სამე-
ფოს აღდგენა. მე იძულებული ვიყავი ყოველივე ამეხსნა მამა-
ჩემისათვის, რომელსაც ეგონა, რომ ჭარისკაცების კახა ვხდებო-
დი. მან მცემე, იცოცხლე მამაჩემმა ცემა იცის! ყველაფერი შედა-
რებითა და მამაჩემის დარტყმა ინგლისელების დარტყმებზე მტკი-
ვნელად. დედაჩემის ტირილსაც გავუძელი. შეუძლებლად მეჩვენ-
ებოდა ბღენძი ბოდრიკურის დაყოლიება: გონდაკარგულივით რომ
ჰყრიდა და თავი ბოროტი აზრებით ჰქონდა გამოტენილი... შენა
გვინა, არ მეშინოდა? შიშისაგან გული მიმდიოდა.

შ არ ლ ი. მერე რა გზას დააფიქრე?

ქანა. მე წარმოვიდგინე, თითქოს არ მეშინოდა. ეს იყო და
ეს, შარლ, შენ მხოლოდ ერთხელ სინჯე. უთხარი შენს თავს: „მარ-
თალია მეშინია, მაგრამ ეს ჩემი პირადი საქმეა და სხვას არავის
ვეკითხები. ჰოდა, დაიწყე მოქმედება“ და შენ იწყებ მოქმედებას.
ხოლო თუ შენ წინაშე რამე დაუძლეველს ხედავ...

შ არ ლ ი. მაგალითად, აღრიკლებულ ლა ტრემუის...

ქანა. თუნდაც მაგას, თუნდ ორლენანის სიმამრებში მაგრად
ჩამჭდარ ინგლისელებს, ასე უნდა იმსჯელო: „რა ვუყოთ, რომ
ისინი ჩვენზე მეტნი არიან, გარს სქელი კედლებიც არტყაოთ, ზარ-
ბაზნებიც ჩვენზე მეტი აქეთ და მშვილდ-ისარიც. დე ასე იყოს.
მეშინია, შინში ერთხელ მაგრად ავცახტადები, აი, ასე და მორჩა.
მერე კი შიში რომ გამივლის, მე თვითონ დავცხებ“. მოპირდაპირე
გხედავს, რომ შენ არ გეშინია, მაშინ მას თვითონ აიტანს შიში,
შენ უშიშრად მათ რიგებს გაარღვევ და გაიმარჯვებ, იმიტომ რომ
მათზე ჰკვიანი ხარ, მათზე გონიერი და იცი, რომ შენი წილი შიში
ერთხელ უკვე ჰამე და გაათავე. ეს არის და ეს მთელი საიდუმლო.

შ არ ლ ი. მაგრამ მტერი თუ მაინც უფრო ძლიერია.

ქანა. ეგ არაფერს არ ნიშნავს, რომ სხვაზე ძლიერი იყო. მე
ერთხელ ჩემს სოფელში ბრაკონიერი ბიჭი ვნახე. ბატონის მა-
მულში გარბოდა და ორი უშველებელი ძალდი მისდევდა. ბიჭი
უცბე შეჩერდა, დაელოდა, ეცა ყელში და ორივე წაახრჩო, ჯერ
ერთი, მერე მეორე.

შ არ ლ ი. მერე არ დაკბინეს?

ქანა. როგორ არა. სასწაული არ ხდება, დაკბინეს და მერე
როგორ. მაგრამ მან მაინც თავისი გააკეთა. ძალები მაინც დაახ-
რჩო. ღმერთმა კი ამ ძალებს პატარა ბრაკონიერზე გაცილებით

მეტო ძალა მისცა, მაგრამ უფალმა ადამიანს მისცა ის, რაც მას ცხოველზე ძლიერს ხდის. ამიტომაც პატარა ბრაკონიერი შეჩერდა, შიში დაძლია და თავისთავს უთხრა: „მეყოფა, შიში გვათავაშე. უფს არ მოვიცილო. სანამ ორივეს არ გავვუღაღავ“.

შ არ ლ ი. სულ ეს არის?

ქ ა ნ ა. ჰო, სულ ეს არის.

შ არ ლ ი. (გულგატეხილი) ეს რა ჯაღოა!

ქ ა ნ ა. (ღმობლით) არა, ეს ჯაღო არ არის. მაგრამ ადამიანისთვის ესეც საკმარისია. უფალი ადამიანებისაგან არაჩვეულებრივს არაფერს მოითხოვს. ოღონდ ადამიანი მასშივე მოთავსებულ იმ პაწაწა ნაპერწკალს უნდა მიენდოს, რომელიც თვითონ არის ღმერთი. საგნებს ცოტა ზევიდან უნდა უყურო. მერე კი ყველაფერი თავისთავად გავეთლება.

შ არ ლ ი. (ჩაუჩივრებული) შენ გგონია, ეს ხერხი ყოველთვის გასჭირს?

ქ ა ნ ა. ყოველთვის. რასაკვირველია, ამასთან ერთად ჰკვირანც უნდა იყო. მაგრამ ამ მხრივ შენ ყველაფერი რიგზე გაქვს. ჩემმა ბრაკონიერმა ბიჭმა ის დრო შეურჩია, როცა ძაღლებმა კურდღელი დინახეს და ერთმანეთი მიატოვეს. მაშინ იხელთა და ორივე რიგრიგობით დაახრჩო. მაგრამ მთავარი აი, რა არი: როცა შიშისაგან თავისუფლდები, გაქცევას თავს ანებებ და მტრისაკენ შემობრუნდები, ე, მაშინ მოდის ღმერთი შენთან. (დასძინს) მაგრამ შენ ხომ იცი, რა ხასიათიც აქვს ღმერთს. მას ყოველთვის ის სურს, რომ პირველი ნახიჯი შენ გადადგა.

შ არ ლ ი. (ბაუზის შემდეგ) მაშ, შენ საჭიროდ თვლი, რომ შენი ხერხი ვცადო?

ქ ა ნ ა. რა თქმა უნდა. ცდა ბედის მონახეგრეა.

შ არ ლ ი. (უცერად დააფრთხობს თავისივე გაბუღულება) ხვალ იყოს. მომეცი დრო მოვემზადო...

ქ ა ნ ა. არა, ახლავე, შენ მზადა ხარ.

შ არ ლ ი. მაშინ დავუძახნო არქიეპისკოპოსსა და ლა ტრეშე მუის, ვეტყვი, რომ მე შენ განდობ არმიის სარდლობას და ვნახთ, როგორ დაეკლანებათ ცხვირ-პირი.

ქ ა ნ ა. დავუძახნო.

შ არ ლ ი. მეშინია, შიშით ვიგულები.

ქ ა ნ ა. რაჟი ეგრეა, ყველაზე დიდი სიძინელე გადალახულია.

ახლა მთავარია, მათი გამოჩენისას აღარ გქონდეს შიში. მართლა ძალიან გეშინია?

შ არ ლ ი. (მუცელზე ხელს იჭერს) მეშინია და მერე როგორ!.. ქ ა ნ ა. მაშინ საქმე კარგად არის. შენ იმათ დაასწარი. იმათ რომ შიშის ზარი დაატყდებოდა, შენ შიში გავლილი გექნება. მთავარია, სხვაზე უწინ გაიარო შიში და ისიც ბრძოლის წინ. აი. ნახავ, ვეძახი. (მიღის სცენის სიღრმეში. ეძახის) ბატონო არქიეპისკოპოსო, ბატონო დე ლა ტრეშე! მის უდიდებულესობას, ბატონ ღოფინს სურს თქვენთან ლაპარაკი.

შ არ ლ ი. (ბანიკურად ყვირის, ფეხებს აბრახუნებს) ვაი, რა მეშინია! უი, რა მეშინია!

ქ ა ნ ა. მიდი, მიდი, შარლ, უფრო მეტად, რაც ძალი და ღონე გაქვს!

შ არ ლ ი. (ცბოლბის რაჟინით) ამაზე მეტად აღარ შემიძლია! ქ ა ნ ა. მაშინ ყველაფერი რიგზეა. ღმერთი შენ გიტყვარის, ელიმება და ამბობს: „შარლს ეშინია, მაგრამ მინც ეძახის“, ერთ კვირაში ორლუანი ჩვენი იქნება, ჩემო ბიჭო! (გამოდინა გაოცებული არქიეპისკოპოსი და ლა ტრეშე).

არქიეპისკოპოსი. ჩვენ გვეძახით, თქვენო უდიდებულესობავ?

შ არ ლ ი. (უკანასკნელად შეაგლებს თვალს ენას, სულმოუთქმელად) დიახ, მე გადაწყვეტილება მივიღე, თქვენო უწმინდესობავ, გადაწყვეტილება, რომელიც თქვენც გეხებათ, ბატონო ლა ტრეშე. მეფის არმიის სარდლობას ვავალბე აქ მყოფ ასულს. (გადადის ყვირლზე) ხოლო თუ თქვენ ამ გადაწყვეტილებას არ ეთანხმებით, ბატონო ლა ტრეშე, ვთხოვთ მიბოძოთ თქვენი ხმალი. თქვენ დაპატიმრებული ხართ!

(ლა ტრეშე და არქიეპისკოპოსი ადგილზე გაქვავდნენ)

ქ ა ნ ა. (ტაშს შემოჰკრავს) ყოჩაღ, პატარა შარლ. ხომ ნახე, რა იოლი ყოფილა! შენ მაგათ სიფათებს შეხედე!.. არა, შენ მხოლოდ შეხედე მაგათ სიფათებს! შიშისაგან კედებიან! (ხარხარებს. შარლიც ხარხარს იწყებს. ორივე ხელბას ირტყამენ შარბაყებზე, გაშეშებულ არქიეპისკოპოსსა და ლა ტრეშეს უქაქრან და ვერ იოჯებენ სიცილს). (ენა იჩოქებს) მადლობა შენდა, უფალო!

შ არ ლ ი. (ისიც იჩოქებს და უყვირის) დაიჩოქე, ბატონო ლა ტრეშე! დავკლოცე, არქიეპისკოპოსო, ოღონდ ჩქარა. ჩვენ არ

შეგვიძლია წუთის დაკარგვა!.. ახლა, როცა ყველამ საკმაო შიშით
გაეიარეთ, წინ, ორლენისკენ!..

(თავხარდაცემისაგან ვაოგნებულ ლა ტრემში მუხლებზე ეშვება, დახეულ
არქივისკოპოსი დაუფიქრებლად იწყებს დალოცვას).

ვარეიკი. (სუენის სიღრმეში დაიწყო სიცილი და კოშონისკენ მიდის
წინ) სინამდვილეში მთლად ასე როდი იყო, საფრანგეთის მეფის
კარზე საბჭო თათბირობდა, დიდხანს წონიდნენ და მსჯელობდნენ
რას ბოძებენ უნდა ვადეიდგათ და ბოლოს ვითომ ხალხის ხმას დაუქმ-
რეს, ვადაწყვიტეს ენა დროშად გამოეყენებინათ. ერთი სიტყვით,
ენა ერთგვარ თილისმად იქცა იმისათვის, რომ უბრალო ხალხი
გაებრუნებინათ და სასიკვდილოდ წაერეკათ. ხოლო ჩვენ, ინგლისე-
ლები, ჩვენს ბიჭებს იერიშის წინ ჭინის სამმაგ ულუფას ვაძლევ-
დით. მაგრამ მაინც არ სჭირდა. იმ დღიდან სტრატეგიის ყველა
კანონის საწინააღმდეგოდ დაგვეტეს და შემოგვეტიეს. ამბობდნენ,
თითქოს არავითარი ენას სასწაული არ ყოფილიყოს, რომ ორ-
ლენთან ჩვენი პოზიციები უნიკოდ იყო გამაგრებული და საჭირო
ყო მხოლოდ იერიშის დაწყება, რაშიც ადვილად დაარწმუნეს არ-
მანოელების ჯარის შტაბი. ეს ტყუილია. სერ ჯონ ტელბოტი ბრიყვი
არ იყო და თავისი ხელობა კარგად იცოდა. ეს მან დაამტკიცა ორ-
ლებანზე შეტევის წინაც და შემდეგაც. თეორიულად მისი სიმაგრე-
ების ქსელი აუღლებელი იყო. ამის გარდა სამართლიანაც უნდა ვი-
ყოთ და ვაღიაროთ, რომ ბრძოლებში რაღაც უჩინარი ძალაც ვიჩა-
დავ. ეს ღმერთი იყოს, თუ თქვენ ასე გსურთ, თქვენო უწმინდე-
სობავ, შტატები ღმერთს ანგარიშში არასოდეს არ ითვალისწი-
ნებენ... თუ გნებავთ, ეს იყო ტოროლა, რომელიც ჯარისკაცებს
თავს დამღეროდა საფრანგეთის კიდან. პირადად მე, თქვენო
უწმინდესობავ, ძალიან მიყვარს საფრანგეთი. ამიტომ ჭავრი თომ-
კლავს, ის რომ დავკარგო. საფრანგეთი განსახიერებულია ამ
წმიდა წკრიალში, პაწაწა ტოროლას ამ მზიარულ და უაზრო
სიმღერაში, როცა ფრთოსანი ცაზე, მზის სხივებში წამით ჩერდება
და გულში სასიკვდილო ისარი ხედება (დასძენს), ეს არის ყველაზე
ძვირფასი, რაც საფრანგეთს ახადია. განა საფრანგეთს ცოტა ჰყავს
ბრიყვები, უნიკოები და არამზადები? მაგრამ დროდადრო მის ცაზე
გაიჩინდება ხოლმე ტოროლა და მათ არსებობას გვაეიწყებს. მე
ძალიან მიყვარს საფრანგეთი.

კოშონი. (ხმადალა) ჰო, მაგრამ თქვენ ხომ მას კლავთ.
ვარეიკი. აღამიანი წინააღმდეგობათაგან არის შექმნილი,
ბატონო ეპისკოპოსო. ჩვენ ხშირად ვკლავთ მას, რაც გვეყვარს. მე,
ბაგლითად, ცხოველებზე ვეიყვები და ამავე დროს ნადირობისთვის
პუტის გვარგავ. (უძებ მაკრი ხედავ: წამოვდგება, ფეხსამელებზე სტებს
ირტყამს, ორ ჯარისკაცს ანიშნებს) ტოროლა გეება, კომპიენის მახეში
მოხვდა. ისტორიის უბრწყინვალესი ფურცელი გათამაშებულია.
შარლსა და მის კარს ენასკენ არც მიუხედავს, ისე მიატოვეს თი-
ლისმა, რომელსაც თითქოს ბედნიერება აღარ მოაქვს მათთვის და
ძველ ნადავლს პოლიტიკას უბრუნდებიან.

(მართლაც, შარლი, ლა ტრემში და არქივისკოპოსი წამოვდნენ, თვალ
აარიდეს და გაეცაღნენ ენას, რომელიც დაწოლილ განაგრძობს დალოცვას, შემ-
დეგ წელში გაიმართება, გაოცებულია იმით, რომ მარტოდმარტო დარჩა და
შარლი დასწავის სახით მიდის. წამოვდგება, გულზეს გაჰყავს ენა).

კოშონი. (უყვირის, ხაზს უსვამს მომხდარ ამბავს). შენი მეფე
გტოვებს, ენა, რატომ ჯიუტობ, რატომ იცავ მას? შენ გუშინ
წაგვიტხეს ყველა ქალაქში დაგზავნილი მისი წერილი. ამ წერილით
მან გილაღა და გავცა.

ენა. (პაუზის შემდეგ, წყნარად) მაგრამ ის მეფეა ჩემი.
შარლი. (ჩუმად არქივისკოპოსს) ისევ ამ წერილს გვაყვედრიან.
არქივისკოპოსი. (ჩუმად) წერილი აუცილებელი იყო,
სირ, ახლანდელ გარემოებაში საფრანგეთის საქმე არავითარ შე-
მთხვევით არ უნდა იყოს დაკავშირებული ენას სახელთან.

კოშონი. მომისმინე კარგად, ენა, და ეცადე გაიგო. შენი
მეფე ჩვენი მეფე როდია. ყველა წესის მიხედვით შედგენილი ხელ-
შეკრულების ძალით ჩვენი მეფე გახდა ჰენრი მეექვსე ლანკასტერ-
ელი — მეფე საფრანგეთისა და ინგლისისა. აქ ჩვენ პოლიტიკური
ბროციე არა გვაქვს. ამ წუთას ჩვენ გვინდა, ჩვენი სინდისის
კარნახს დავემორჩილოთ და რაც არ უნდა მოხდეს, დავუბრუნოთ
გზაბანეული ცხვარი წმინდა ეკლესიის წაღს. მაგრამ ჩვენ მაინც
ადაშიანები ვართ, ენა. ჩვენ ჩვენს თავს ვთვლით მისი უდიდებუ-
ლესობის ჰენრი მეექვსის ერთგულ ქვეშევრდომებად. საფრანგეთი-
საღმრთო ჩვენმა სიყვარულმა, ისეთივე დიდმა და ისეთივე გულ-
წარფულმა, როგორც შენი სიყვარულია, გვაიძულა ცნოთ ჰენრი
მეექვსე ჩვენს უმაღლეს მმართველად, რათა საფრანგეთმა აღადგი-
ნოს დანგრეული, მოიშუშოს კრილობები და ბოლოს და ბოლოს

თავი დააწიოს ამ საშინელსა და დაუსრულებელ ომს, რომელსაც სისხლისაგან დაცალა იგი. არმინიელების ამო წინააღმდეგობა, ვისაც შენს მეფეს უწოდებ, მისი სასაცილო პრეტენზია ტახტის მიმართ, რომელიც მას არ ეკუთვნის, ამბოხი და ყაჩაღური მოქმედება ჩვენ მიერ თითქმის მიღწეული მშვიდობიანობის წინააღმდეგ ბოლოს და ბოლოს გაიგე, რომ ტიკინა, რომელსაც შენ ემსახურებოდი, ჩვენი მბრძანებელი არ არის.

ქანა. რამდენიც უნდა ილაპარაკოთ, მინც ვერაფერს გახდებით. ღმერთმა ეს მეფე მოგვცა. რა ეუყუოთ, რომ გამხდარი, გრძელი ფეხები აქვს და ვეება ბარძაყები...

ქოშონი. (არქიპისკოპოსს ჩუმად) ბოლოს და ბოლოს ამის მოსმენა ჩემთვის უსიამოვნოა.

არქიეპისკოპოსი. (მიჰყავს იგი, ჩუმად ეუბნება) მოთმენება, სირ, ესენი სწრაფად ჩაათავებენ პროცესს, კოცონზე დასწრევენ ქანას და ამის შემდეგ მოვისვენებთ. დამეთანხმეთ, რომ ინგლისელებმა სამსახური გავეციეს, როცა თვითონ იკისრეს ზრუნვა მის შეპყრობასა და დასჯაზე. ისინი რომ არა, ალრე თუ გვიან, ჩვენ მოკვებდებოდა ამის გაკეთება. იგი აუტანელი ხდებოდა. (ცალკე ცალკე გინ ისევ დაბრუნდებიან და ხალხს შეუშინებულად შეგებვიან).

ქოშონი. (განავრძობს) შენ ხომ უფრო არა ხარ, ქანა. შენ ეს დავერტყევი ბევრი კანდიერი პასუხით. წუთით შენი თავი ჩვენს აღვილს წარმოიდგინე. როგორ გინდა ამდენმა ხალხმა აღმოჩენილი გაგვებს მთელი სიღრმით აღიაროს, რომ შენ გამოგვხაგვს ღმერთმა იმ საქმის წინააღმდეგ საბრძოლველად, რომელსაც ჩვენ ვიცავთ. როგორ გინდა დავეჭვოთ შენი ნათქვამი, რომ ხმით ველაპარაკებოდნენ და რომ ღმერთი ჩვენს წინააღმდეგ არის?

ქანა. თქვენ ამას ნახავთ, როცა საბოლოოდ დაგამარტებთ. ქოშონი. (მხივს ნიჭიანს) შენ პატარა კერა გოგოსათვის მიმასუხებ. ჩვენ, როგორც წინადასყდრის დამცველთ, რა კემპარტის საბუთები გაგვაჩნია შენი სიტყვების დამადასტურებლად? იქნება გგონია, რომ შენ პირველმა გაიგონე ხმები?

ქანა. (წყნარად) არა, უთუოდ არა!

ქოშონი. შენ არც პირველი ხარ და არც უკანასკნელი ნუთუ გგონია, რომ ჩვენი მკლასია კიდევ იარსებებდა, თუ სოფლის საყდარში რომელიმე გოგოს ყოველ განცხადებას: „მე წინა დანი ან ქალწული მარიაში ვიხილე, ხმებს ეუსმინე, რომელიმე“

დამავალეს ამისა და ამის გაკეთება“, კიურე დაიჭერებდა და ნებას დართავდა, რაც სურდა ის ეკეთებინა?

ქანა. არ ვიცი.

ქოშონი. რასაკვირველია, არ იცი, მაგრამ შენ გამჭრიახი გოგონა ხარ და მინდა ჩემთან ერთად იმსჯელო. შენ სარდალი იყავი, ქანა?

ქანა. (აპყავს გაიშარება წელში) კი, მე ესარდლობდი ასეულობით მამაც ვაჟკაცს, რომლებიც მოწყვებოდნენ და ჩემი სწამდათ!

ქოშონი. ესე იგი, სარდლობდი. და აი, ერთ დილას, შეტევის წინ, ერთ-ერთ შენს ჯარისკაცს რომ გაეგონა ხმები, რომლებიც მას დაარწმუნებდნენ, რომ იმ კარზე კი არ უნდა მიგეტანათ იერიში, რომელიც შენ აირჩიე, ან სულაც არ არი საჭირო იერიშითა, რას იზამდი?

ქანა. (წამით დაიბნევა, მერე სიცილო აუვარდება) აი, რას ნიშნავს, რომ თქვენ ხუცესი ხართ, ბატონო ეპისკოპოსო. თქვენ ახლოს არასოდეს გინახავთ ჩვენი ჯარისკაცები. ის კი მართალია, რომ ვაჟკაცურად იბრძვიან და უგონოდ თვრებიან, მაგრამ მათ რომ ზემოთ გაიგონონ!..

ქოშონი. ხუმრობა პასუხად არასოდეს არ ითვლება, ქანა... მაგრამ შენ იმ წუთის მიმასუხებ, როცა ყოყმანობდი და არ იცოდი რა გეპასუხა. მაშ, იცოდე, რომ ეკლესია არის არმია ჯერ კიდევ ურწმუნოებითა და ბოროტი ძალებით სავსე დედამიწაზე. იგი ისევე უნდა დამოტრჩილოს ჩვენ უწმინდეს რომის პაპს და მის ეპისკოპოსებს, როგორც ჯარისკაცები უნდა დამოტრჩილებოდნენ შენ და შენს ოფიცერებს. და იმ ჯარისკაცს, რომელიც შეტევის დღეს განცხადებდა, ხმებმა მიჩივის, არ შეეუტოოთო, ყოველ არმიამი, და მათ შორის შენს არმიამიც აიძულებდნენ ხმა ჩაექმოდა. და ამას გაცილებით უფრო სასტიკად მოიმოქმედებდნენ, ვიდრე ჩვენ ემოქმედებთ შენ მიმართ.

ქანა. (მოიკრუნხება, თავს იცავს) მიტრყით მაგრად, თქვენ ამის უფლება გაქვთ, ხოლო მე იმის უფლება მაქვს, რწმენის უარყოფაზე არ დავეთანხმოთ.

ქოშონი. ეცადე სძლიო მედიდურებას, ქანა. შენ ძალიან კარგად გეხმის, რომ ჩვენ, როგორც ადამიანებსა და ეკლესიის მსახურებს, არავითარი საფუძველი არა გვაქვს დავიჭვროთ შენი

მისიის ღვთაებრივი წარმომავლობა. მხოლოდ შენ ერთსა გაქვს სა-
ფუძველი ეს დაიჭერო, ამაში ალბათ შენი დაღუპვის მსურველი
ეშმაკი გეხმარება. საფუძველი აქვს კიდევ მას, ვისაც თავის საჭი-
როებისთვის სურს შენი გაოყენება, თუმცა მათ შორის ყველა-
ზე გონიერებს შენი არასოდეს არ სჯეროდათ. ამის საუკეთესო
დადასტურებაა მათი დამოკიდებულება შენი დატყვევების მიმართ
და შენზე ხელის აღება. შენი არავის არა სწამს, ეხანა, უბრალო
ხალხის გარდა, რომელსაც ყველაფერი სჯერა და ხვალ სულ სხვის
იწამებს. შენ მარტო დმარტო ხარ.

(ესა არ პასუხობს, სულ პაწაწინა მოჩანს მათ შორის) არ გეგონოს, შენი
გაუტეტელი წინააღმდეგობა, ხასიათის სიმტკიცე იმის მომასწავე-
ბელი იყოს, რომ ღმერთი შენს მხარეზეა. ეშმაკიც ჯიუტი და
ჰკვიანია. მანამდე, სანამ აჯანყდებოდა, იგი ყველაზე ჰკვიანი ანგე-
ლოსთავანი იყო.

ე ხ ა ნ ა. (პუტის შემდეგ) მე, ბატონო, ჰკვიანი არა ვარ. შე ისე-
თივე უბრალო სოფლელი გოგო ვარ, როგორიც ყველა. მაგრამ შავს
თუ ვხედავ, არ შემიძლია ვთქვა, რომ ის თეთრია. ეს არის და ეს.
(ისევ პუტა).

მ თ ხ რ ბ ე ლ ი. (მოულოდნელად ამოუდგება ზურგსკანი რა
ჯადოთი მოხიბლე მეფე. რატომ ვანდო მან თავისი ლაშქარი?

ე ხ ა ნ ა. შე უკვე ვილაპარაკე, აქ არავითარი ჯადო არ იყო.

მ თ ხ რ ბ ე ლ ი. მოსაჯადოებლად მანდრაგორა აქამე?

ე ხ ა ნ ა. არ ვიცი რა არის მანდრაგორა.

მ თ ხ რ ბ ე ლ ი. შხამით მოაჯადოვე ან შელოცვით. მაგრამ
შენს საიღუმლოს სახელწოდება აქვს და ჩვენ ამ სახელწოდების
გაგება გვიწევს. რა მიართვი შენს მეფეს შინონში, რომ უკებ გამ-
ბედობა მიეცა? ხომ არ აქვს იმ წამალს ძველებრათული სახელწო-
დება? ეშმაკი ყველა ენაზე ლაპარაკობს, მაგრამ სხვა ენებს ძველ-
ბრაული უბრუნდება.

ე ხ ა ნ ა. (ღმილით) არა, ბატონო, ეს სიტყვა ფრანგულად გა-
მოთქმის და თქვენ სწორედ ახლა ბრძანეთ იგი. გაბედობა, აი,
რა ჩაუხერხე მეფეს.

კ ო შ ო ნ ი. მაგრამ ღმერთი ან ყოველ შემთხვევაში ის ძალი-
ან რომელსაც შენ ღმერთს ეძახი, არ მოწაწილეობდა მაგ საქმეებში.

ე ხ ა ნ ა. (სხვ ვაუწყობს) მე მგონია, ბატონო ეპისკოპოსო, რომ
ღმერთი ყოველთვის მონაწილე იყო ამ საქმის, როცა გოგონა რამ-

ღმერთი გონიერ სიტყვას ამბობს და მას უსმენენ, ეს იმას ნიშნავს,
რომ ღმერთი იქ ახლოს არის. ღმერთი მფლანგველი როდია. სადაც
ერთი გროშის საღირაალი აზრი კმარა, იქ სასწაულებს როდი და-
ხარჯავს.

ლ ა დ ვ ე ნ ი უ. (წაწარად) აი, თქვენო უწმინდესობა, კარგი
და სათანო პასუხი, რომელსაც ჩვენ ვერ ჩავეწყრათ მის წინააღმდეგ
გამოსაყენებლად.

მ თ ხ რ ბ ე ლ ი. (წამოღება, ღვარძლით აღესილი) ენახოთ! მაშ,
შენ არ გჯერა საღვთო წერილის სასწაულები? შენ უარყოფ, რომ
მაცხოვარმა ჩვენმა, იესო ქრისტემ სასწაული მოახდინა ქანაანში
ქორწილზე? შენ უარყოფ, რომ მან ლაზარე აღადგინა?

ე ხ ა ნ ა. არა, ბატონო, უფალმა ჩვენმა ალბათ გააკეთა ყოვე-
ლივე, რაკი ეს ნათქვამია მის წიგნში. მან აქცია წყალი ღვინოდ
ისევ, როგორც მანვე შექმნა წყალიცა და ღვინოც. მან ხელახლა
გააბა ლაზარეს სიცოცხლის ძაფი. მაგრამ სიცოცხლისა და სიკვდი-
ლის მეუფისათვის ეს ისევ ჩვეულებრივი უნდა ყოფილიყო, რო-
გორც ჩემთვის თითისტარის ტრილი.

მ თ ხ რ ბ ე ლ ი. (ღრიალებს) გაიგონეთ, გაიგონეთ, რას ამ-
ბობს. სასწაული არ არისო!

ე ხ ა ნ ა. არა, ბატონო, მე მხოლოდ მგონია, რომ ნამდვილი
სასწაულები ფოკუსები ან თავშესაქცევი ეარჯიში როდია! ასეთებს
ჩემი სოფლის მოედანზეც აჩვენებდნენ ბოშები. ნამდვილი
სასწაულები, ცაში რომ უფალს მოსწონს და სიამოვნების ღმილს
გვრის, ის სასწაულებია, რომელთაც ადამიანები ახდენენ ღვთი-
სგანვე მინიჭებული ჰკუთთა და გაბედულებით.

კ ო შ ო ნ ი. უფიქრდები თუ არა შენს სიტყვებს, ეხანა? შენ
არხეინად გეუბნები, რომ კემშარტი სასწაული უფლისა მიწაზეა
და იგი სხვა არაფერია, თუ არა ადამიანი. ადამიანი, რომელიც
მთლიანად შედგება ცოდვისა, ცთომილებისა, უმეცრებისა და
უღონობისაგან...

ე ხ ა ნ ა. მაგრამ აგრეთვე ძალისა, გამბედაობისა და ნათელგო-
ნიერებისაგან, მაშინაც კი, როცა იგი ყველაზე დავლახავებული
გვიჩვენება. ასეთები მე ოში მინახავს...

ლ ა დ ვ ე ნ ი უ. თქვენო უწმინდესობა, მართალია, ეხანა
უბრალოდ გამოთქვამს თავის აზრს, მაგრამ იგი სწორედ იმას
ამბობს, რასაც გული უკარნახებს, ყოველ შემთხვევაში, მისი აზრი

იმდენად გამოკვეთილი არ არის, რომ ჩვენი დიალექტიკის ფორმით წარმოვიდგინოთ. ჩვენი შეკითხვებით შესაძლებელია იგი ვიპოვოთ იმაზე მეტი გვითხრას, რის თქმაც სურს, ან ის გვითხრას, რაც არა სურს...

კოშონი. ჩვენ შევეცდებით შეძლებისდაგვარად სამართლიანად შევფასოთ უჩერბული გამოთქმები მის პასუხებში, ამოვლავენიუ, მაგრამ ჩვენი მოვალეობაა ბოლომდე მივყავართ მისი დაკითხვა. ესეც არ დავაიწყებდეთ, ჩვენ არც ისე დარწმუნებულნი ვართ, რომ საქმე მართო უნახსთან გვაქვს. მაშასადამე, უნა, შენ ამართლებ ადამიანს. შენ მას თვით ერთ-ერთ უდიდეს სასწაულად და ეგებ ერთადერთ სასწაულადაც.

უანა. დიახ.

მთხრობელი. (გონდაკარგული ყვირის) ეს ღვთის გამობაა. ადამიანი ტალახია, საზოგადოებაა, უხამსი მოჩვენებაა. მას ღმერთს სარეკელზე არ ასვენებს ცხოველური ნდომა...

უანა. დიახ, ბატონო, ადამიანი ცოდავს, იგი ბილწია, შემდეგ უცებ, კაცმა არ იცის რატომ (დაან კი უყვარდა ამ ძალს ცხოვრება და ვისცრომა) გარყვნილების სახლიდან გაოსვლისთანავე მოახტება მის წინ მიმჭროლავ ცხენს, მიაქედებს უცნობი ბავშვის გადასარჩენად და ძვლებდაღმწილი მშვიდად ლევს სულს; იგივე კაცი, რომელსაც ასე განცხრომაში გაატარა ღამე...

მთხრობელი. იგი მხეცივით ცოდვილი, დაწყევლილი კვდება, მღვდლისაგან უხიარებელი.

უანა. არა. იგი კვდება სახეგაბარწყინებული, განწყმენდილი და უფალი მას ღმერთს ელის, რადგან ორჯერ მოიქცა იგი ადამიანურად. როცა ბოროტს სჩადიოდა და როცა სიციეთს შვრებოდა, ხოლო უფალმა იგი სწორედ ამ წინააღმდეგობისათვის შექმნა.

(უანას სიტყვებზე აღშოთების გუგუნია ხუცესებს შორის).

ინკვიზიტორი. (ხელით ანიშნებს, რომ დაწყნარდნენ. უცროდ გამოდგება, მშვიდი ხმით) უანა, მთელი პროცესის მანძილზე მე შენ გაცალე ლაპარაკი, თითქმის არ მომიცია შეკითხვები. მე მინდოდა, რომ შენ გული გადმოგეშალა. ეს დიდხანს გაგრძელდა. მთხრობელს ყველაზე ეშმაკი ეჩვენებოდა, ეპისკოპოსს — წარმატებით თაგბრუდასმული გოგოს მდიდურება, მე კი ველოდი, რომ შენ არჩეინი სიკეთის, შენი კერპი შუბლის იქით სხვა რაღაც გამოჩნ-

დებოდა და აი, გამოჩნდა. მე აქ წმიდა ინკვიზიციას წარმოვადგენ, მე ინკვიზიციის ვიკარი ვარ საფრანგეთში. მისი უწყინდესობა ბატონი ეპისკოპოსი შენ ძალიან ჰუმანურად გელაპარაკებოდა, რომ იგი ინგლისელებთან დაკავშირებული საქმეა, რომელსაც იგი სამართლიანად თვლის და რომ მისი ადამიანური გრძნობები უერთდება გრძნობებს ეკლესიის იმ მსახურისა და მეთაურისა, რომელსაც მინდობილი აქვს დაიცვას ინტერესები წმიდა საყდრისა. პირველად ჩამოვედი ესპანეთიდან. პირველად ვარ აქ წარმოგზავნილი. მე არც ინგლისელების ბანაკი ვიცი, არც არმანიაკების. ჩემთვის სულ ერთია, ვინ იქნება საფრანგეთის მმართველი, შენი მეფე თუ ჰენრი მეექვსე ლანკასტერელი. რაც შეეხება ჩვენი ეკლესიის რიგებში დისციპლინას, რომელიც ყველაზე კეთილი განზრახვით მოქმედ სექტანტებსაც კი სდევნის და ყველას წესიერებისაკენ მოუწოდებს, მე უკვე ვეღარ ვიტყვი, რომ ამ ეკლესიის ბედი ჩემთვის სულ ერთი იყოს. მაგრამ ბოლოს და ბოლოს ეს მეორე-ხარისხოვანი საკითხია, პოლიციის სამუშაოა, რომელსაც წმიდა ინკვიზიცია ეპისკოპოსებს და მღვდლებს ანდობს. წმიდა ინკვიზიცია ვალია, დაიცვას უფრო ამაღლებული და უფრო მიუწვდომელი რამ, ვიდრე ეკლესიის ამქვეყნიური ხელშეუხებლობა. იგი აწარმოებს ფარულ, უხილავ ბრძოლას იმ მტრის წინააღმდეგ, რომლის აღმოჩენა მართო მას ძალუძს და იმ საშიშროების წინააღმდეგ, რომლის საფრთხის შეფასება მართო მას შეუძლია. ზოგჯერ მისი რისხვა თავს ატყდება იმპერატორებს; ზოგჯერ იგი ასეთივე მოქმედებას, ასეთივე სიფხიზლესა და სიმკაცრეს მიმართავს გარეგნულად უწყინარი, მცოვანი სწავლულის ან შორეული მთიანი სოფლის მწყემსი გოგონას წინააღმდეგ. მეუფენი ამქვეყნისანი იცინიან, როცა ხედავენ, რამდენ ღონეს ხარჯავს წმიდა ინკვიზიცია იქ, სადაც მათთვის საკმარისი იქნებოდა თოკის ნაწყვეტი და სერჟანტის ხელმოწერა სიკვდილით დასჯის განაჩენზე. დე იცინიანო, ამბობს ინკვიზიცია. მას შესწევს უნარი გამოიცნოს და ღირსეულად შეაფასოს მტერი, სადაც არ უნდა იყოს იგი. მისი მტერი რქიანი ეშმაკი, ურჩი ბავშვების დასაშინებელი საფრთხი-ბელა როდია, რომელიც ბატონ მთხრობელს ეჩვენება ყველაგან. მისი მტერი, მისი ერთადერთი მტერი, შენ უკვე ახსენე იგი — ადამიანია. აღეჭი, უანა, და მიპასუხე. ახლა მე ვიწყებ შენს დაკითხვას!

ყანა წამოღებება, მობრუნდება მისკენ, ეკითხება, ვითომ გულმოდრინად
შენ ქრისტიანი ხარ?

უ ა ნ ა. დიახ, ბატონო.
ი ნ კ ვ ი ზ ი ტ ო რ ი. შენ მოგნათლეს და სულ პაწაწინას
გზარდინენ შენი სახლის მოსაზღვრე ეკლესიის ჩრდილშიც, მკლესი-
ის ხარების რეკვით ანგარიშობდი ლოცვისა და გარჯის საათს
თქვენს სოფელში გამოგზავნილმა ჩვენმა ემისრებმა ერთი და იგი-
ვე ამბავი მოიტანეს: შენ ძალიან მოწმუნენ გოგონა იყავი. თუმცა
შენ ღარდი არ იცოდი და თამაში და სირბილი გიყვარდა, მაინც
ზოგჯერ იმის მეგობრად, რომ სხვებთან ერთად გერბინა და
გებტუნა, ჩემად შეიარებობდი ხოლმე ეკლესიაში და იქ დიდხანს
იყავი მუხლზე დაჩოქილი, ხელთ ლოცვანიც არ გქონდა, ისე
ფიქრში წასული მისჩერებობდი ფერად სარკმლებს.

უ ა ნ ა. დიახ, ბატონო. მიყვარდა იქ ყოფნა.
ი ნ კ ვ ი ზ ი ტ ო რ ი. შენ პატარა მეგობარი გოგონა გყავდა,
მას ომეტს ეძახდნენ და შენ ის გულით გიყვარდა.

უ ა ნ ა. დიახ, ბატონო.
ი ნ კ ვ ი ზ ი ტ ო რ ი. შენ ის ალბათ ძალიან გიყვარდა, რადგანაც
როცა ეოკულერს წასვლა გადაწყვიტე და იცოდი, რომ უკან აღა-
რასოდეს დაბრუნდებოდი, ყველა მეგობარს ჩამოუარე გამო-
სათხოვრად, იმასთან კი არ მიხვედი.

უ ა ნ ა. დიახ, შემებრალა, არ მინდოდა მას გული ტყენოდა.
ი ნ კ ვ ი ზ ი ტ ო რ ი. აღამიანის არსებობაში ეს სიბრაღე
შენ ბევრის მიმართ გამოიჩინე. შენ უვლიდი ლატაკთა ბავშვებს
და სწულებს, ისე რომ ეს არავის შეეტყო. ზოგჯერ ფეხით გივი-
ლი რამდენიმე ვერსს, რათა ტყეში მცხოვრებები, ქოხში ყველაზე
მარტო მიტოვებული დედაბრისათვის საჭმელი მიეგტანა. ხოლო
გვიან, პირველსავე ომში, დაჭრილების ნახვამ სიბრაღელის ცრემ-
ლი მოგვევარა და ტირილი ავივარდა.

უ ა ნ ა. მე არ შემემლო მეტყობრა, როგორ იღვრებოდა ფრანგე-
ლი სისხლი.

ი ნ კ ვ ი ზ ი ტ ო რ ი. არა მარტო ფრანგული. ორღენთან
შეტაკებამი ერთმა თავზეხელაღებულმა ფრანგმა ორი ინგლისელი
ჩაივლო ტყეში და ერთი მათგანი მოკლა, იმიტომ რომ ნელი მხი-
ჯით მიპყვებოდა. შენ თვალცრემლიანი ჩამოხტი ცხენიდან, ბედ-
ვის თავი მუხლზე დაიდგე, ნუგეშით უმსუბუქებდი სიყვდილს

წუთებს, პირიდან ამომდინარ სისხლს უწმენდი, მოფერებით
ბიჭიკოს ეძახდი და სამოთხეში მოხვედრას აღუთქვამდი.

უ ა ნ ა. თქვენ ესეც იცით, ბატონო?
ი ნ კ ვ ი ზ ი ტ ო რ ი. (წყნარად) წმიდა ინკვიზიციამ ყველა-
ფერი იცის. ყანა, მან კარგად აწონ-დაწონა მთელი შენი აღამიანუ-
რი გულკეთილობა, ვიდრე აქ გამოგზავნიდა შენს გასასამართლე-
ლად.

ლ ა დ ვ ე ნ ი უ. (წამოღება) ბატონო ინკვიზიტორო. მე მოხა-
რული ვარ, რომ აქ დაწვრილებით გაიხსენეთ ის, რაზედაც აქამდე
დუმდნენ. დიახ, ყველაფერი, რაც ყანაზე ვიცით, მისი ბალღობი-
დან მოყოლებული, მოწმობს მხოლოდ სათნოებას, სინაზესა და
ქრისტიანულ გულმოწყალებას.

ი ნ კ ვ ი ზ ი ტ ო რ ი. (შემობრიალდება მისკენ, მოულოდნელად მია-
ვლი) გაჩემდით, ძმაო ლადვენო, ვიმეორებ, ახლა დაკითხვას მე
ვატარებ. გთხოვთ არ დაიფიქროთ, რომ მე აქ წარმოვადგენ წმიდა
ინკვიზიციას, მხოლოდ მას შეუძლია საღვთო სჯულისაგან აღიარე-
ბული ქრისტიანული გულმოწყალება განასხვავოს უგვან, საქაველ
და მღვრიე სასმელისაგან, რომელსაც აღამიანური სიბრაღული
ჰქვიდა... (ოვალს მოაუღებს ყველას), პოი, რა ადვილია, ბატონებო, ჩვენი
გულის მოღობა. საკმაოა, ბრალდებული იყოს კეთილი, მიაშიტი
პატარა გოგონა, რომელიც ფართოდ გახელილი დიდი თვლებით
გიტყერის, და თქვენ უკვე მოღბებით, მზადა ხართ გამაართლოთ
იგი. კარგი დამცველები კი ხართ საწმუნოებისა, მე ვატყობ,
წმიდა ინკვიზიციას ჯერ კიდევ ბევრი საშუაო აქვს, მას ჯერ კი-
დევ დასჭირდება ჩეხოს და ერთხელ კიდევ ჩეხოს. ჩვენ რომ აღარ
ვიქნებით, სხვები გააგრძელებენ ჩეხვას, ტყის შეუბრალებელ გა-
მოსწირვას, რათა ტყე დაიცივთ და გადავარჩინოთ.

ლ ა დ ვ ე ნ ი უ. (პაუზის შემდეგ) მეუფეს ჩვენსას, მაცხოვარს,
სწორედ ასეთი სიყვარულით უყვარდა, ჩემო ბატონო. რქვა მან:
„აღსდგნენ და შეუდგნენ გზასა ჩემსა ყრმანი მცირენი“. მან დაადო
ხელი მემძეს და რქვა: „ვლიდენ მშვიდობით“.

ი ნ კ ვ ი ზ ი ტ ო რ ი. (მეპარე მხით) მე თქვენ გიბრძანებთ გა-
ჩემდეთ, ძმაო ლადვენო, არადა იძულებული გავხდები თქვენთვის
საც მოვიცალო. ჩვენ ვავალებთ ეკლესიაში ქადაგებისას სახარების
ნაწყვეტების კითხვას. ჩვენ მოვითხოვთ მღვდლებისაგან განმარტონ
ეს ნაწყვეტები, მაგრამ განა ოდესმე ვთარგმნეთ სახარება უბრალო

ენაზე? ვანა ყოველ ვიგინდარას ვუვადებთ მას ხელში? ვანა ბო-
როტოქმედემა არ იქნებოდა უბრალო ადამიანებისათვის დაგვეტო-
ნება სახარების ტექსტზე ემსჯელათ და თავისებურად აეხსნათ იგი,
მამინ, როცა მხოლოდ ჩვენა გვაქვს მისი ახსნა-განმარტების უფ-
ლება? (ღაწყნარებულ) თქვენ ახალგაზრდა ხართ, ძმაო ლადვენო,
და ამდენად ვფიქრობ, დიდსულოვანიც, მაგრამ არ გეგონით, რომ
ახალგაზრდობა და დიდსულოვნება დამსახურებად ითვლებოდეს
საწმინდოების დამცველთა თვალში. ეს საყმაწვილო სენია, რომ-
ლისგანაც თქვენ გამოცდილება განგჯურნავთ. სანამ ჩვენს საკრე-
ბულოში მივიღებდით, ჩვენ უფრო თქვენს ასაკზე უნდა გვეფიქრა
და არა თქვენს ცოდნაზე, რომელიც, როგორც ამბობენ, მეტად
ფართო ყოფილა. გამოცდილება მალე გასწავლით, რომ ახალ-
გაზრდობა, დიდსულოვნება და ადამიანური სიბრალული მტრული
ცნებებია. ყოველ შემთხვევაში, მე თქვენ ამას გისურვებთ. ეს კი
იცოდეთ, რომ წინდაუხედაობაა გულუბრყვილო ხალხისათვის მი-
ცემა იმ ტექსტებისა, რომელზედაც თქვენ ლაპარაკობდით, ისინი
იქიდან ადამიანის სიყვარულს შეითვისებენ. მაგრამ ვინც ადამიანს
შეიყვარებს, მას უფალი არ უყვარს.

ლ ა დ ვ ე ნ ი უ. (წყნარად) მაგრამ უფალი ხომ განაკაცდა...

ი ნ კ ვ ი ზ ი ტ ო რ ი. (შებრუნდება კოშონისაკენ, მაცრად) ბატონო
ეპისკოპოსო, მე გთხოვთ, გამოიყენოთ ის უფლება, რომელიც
თქვენ მონიჭებული გაქვთ, როგორც სასამართლოს თავმჯდომარეს
და დღესდღეობით უარი თქვათ თქვენი ახალგაზრდა მსაჯულის
დამსახურზე. მოგვიანებით, თუ ამის საჭიროება იქნება, მე თვითონ
გადაუწყვეტ, რა ზომები უნდა მივიღო მის წინააღმდეგ. (ვერად
მეზობარე ხმით) მის წინააღმდეგაც და ვის წინააღმდეგაც არ უნდა
იყოს! თქვენ იცით, რომ ჩვენთვის არ არსებობს მიუწვდომლად
მაღალი პიროვნება. მე ჩემს თავსაც დავდებ ბრალს, თუ შეცდომას
ჩავეიდენ ნებითა უფლისათა. (საზეიმოდ იწერს პირჯვარს) უფალმა
მიხსნას და დამიფაროს ამისაგან!

(ტრიბუნალს შიშმა დაუარა).

კ ო შ ო ნ ი. (ლაპარაკობს უბრალოდ, ბოდისის ქესტით; ძმა ლადვენოს
მიმართ) მიბრძანდით, ძმაო ლადვენო.

ლ ა დ ვ ე ნ ი უ. (ვიღრე გვედოდეს) მე ვალდებული ვარ და-
გემორჩილოთ, ბატონო ინკვიზიტორო, თქვენ, ისევე, როგორც მის

უწმინდესობას, ბატონ ეპისკოპოსს, გტოვებთ და ველუშვარ. მხო-
ლოდ ჩვენ უფალს იესო ქრისტეს ვევედრებთ, რომ როცა მის
წინაშე მარტონი წარსდგებით, მან მოვაგონოთ თქვენი პაწაწინა
მტრის უმწეობა.

ი ნ კ ვ ი ზ ი ტ ო რ ი. (არაფერს უბასუხებს, და როცა ლადვენო გა-
დის, წყნარად). რაც უფრო პატარაა ჩვენი მტერი, რაც უფრო სუსტია
და ნაზი, წმინდა და უმანკო, მით უფრო საშიშია იგი. (შებრუნდება
ქანსკენ და განავრძობს თავის უღერდლო ხმით) როცა პირველად ხმები
გაიგონე, შენ თხოთმეტი წლისაც არ იყავი. თავდაპირველად მათ
გითხრეს: „იყავ კეთილი და მორჩილი და ხშირ-ხშირად იარე ეკლე-
სიაში...“

ქ ა ნ ა. დიახ, ბატონო.

ი ნ კ ვ ი ზ ი ტ ო რ ი. (ორასროვნად იღიმება) ამ დრომდე შენს
ცხოვრებაში განსაკუთრებული არაფერი მომხდარა. ბატონმა კო-
შონმა უკვე გთხრა, ჩვენი არქივები სასვეა კიუერეს მონხსენებში
იმის თაობაზე, რომ მის სოფელში არის პატარა გოგონა, რომ-
ელსაც ესმის ხმები. ჩვენ არავითარ ნაბიჯს არ ვდგამთ, გოგონა
თავის საყმაწვილო დაავადებებთან ერთად მშვიდად გადაიტანს
მისტეტიზმის კრიზისსაც. უკეთუ კრიზისი უფრო მოგვიანო ასაკ-
შიაც გრძელდება, ქალიშვილი ჩვეულბრძოლად მიდის მონასტერში
და ჩვენ წინამძღვარს ვფრთხილებთ, რათა მან შეუზღუდოს ფიქ-
რისა და ლოცვის დრო და რაც შეიძლება მეტად მოქანცოს მიმივე
სამუშაოთი: დაქანცვა — საუკეთესო წამალია და ყოველივე ეს
ბოლოს და ბოლოს ქრება და მშვიდობიანად იძირება ჭურჭლის ნა-
რტებს წყალში. სხვა შემთხვევებში კრიზისი ხანმოკლეა, ქალიშვილი
თხოვდება და როცა უკვე დედის კალთას ჩაფრენილი მთორე
ბავშვი ჭყვივს, ჩვენ არჩეინად ვართ, რადგან ვიცით, რა ხმებსაც
გაიგონებს იგი მომავალში. შენ კი განავრძობდი ხმების ყურის
გდებას და ერთ მშვენიერ დღეს ხმებმა გითხრეს რალაც გარკვეული,
მაგრამ ციური ხმებისათვის შეუფერებელი.

ქ ა ნ ა. დიახ, მათ მიბრძანეს გადამერჩინა საფრანგეთი და
გამერევა ინგლისელები.

ი ნ კ ვ ი ზ ი ტ ო რ ი. შენს სახლში, სოფლად, ვანა გაწუხებდა
ომი?

ქ ა ნ ა. არა, ჩვენთვის არასოდეს არაფერი არ გადაუწყვეთ.
ერთხელ ინგლისელები ჩვენს სოფელს მოუახლოვდნენ და ჩვენ

აიყარეთ. მეორე დღეს რომ დავბრუნდით, არაფრისთვის ხელი არ
ეხლოთ. ჩვენი სოფლიდან უკვე შორს წასულიყვნენ.

ი ნ კ ვ ი ზ ი ტ ო რ ი. მამაშენი შეძლებული კაცი იყო. შენ
მინდვრად მუშაობა არ გეზარებოდა.

ქ ა ნ ა. დიახ, მე ცხვრის მწყემსვა მიყვარდა. მაგრამ მწყემსი
როდი ვიყავი, როგორც აქ ყველას ჰგონია. (გამიართება წალში და
შაობილი სიამაყით წარმოთქვამს) მე ოჯახის შვილი ვიყავი. მთელ რუანში
ჩენზე უკეთეს მცირავსა და მქსოველ ქალს ვერ იპოვით.

ი ნ კ ვ ი ზ ი ტ ო რ ი. (ელიშვა ამ ბავშვურ პატივმოყვარეობაზე) მა-
შასაღამე, შენ მდიდარი და ბედნიერი ქალიშვილი იყავი. ხოლო
საფრანგეთის ავბედობანი შენ მხოლოდ საღამოობით მონაყოლი
ამბებობ შეიტყე, მაგრამ ერთ მშვენიერ დღეს შენ ივრძენი, რომ
უნდა წასულიყავი.

ქ ა ნ ა. ასე მიბრძანეს ხმებმა.

ი ნ კ ვ ი ზ ი ტ ო რ ი. ერთხელ შენ ივრძენი, რომ უნდა გეტ-
ვირთა შენ ირველივ მყოფთა ჯავრი. და შენ უკვე იცოდი, რომ გზა
შენი იქნებოდა მოკლე და სახელოვანი, მეფის კურთხევის შემდეგ
მოსხვებოდი იქ, სადაც ახლა ხარ, ჩვენ შორის, მომწყვდელი
კოცონთან ახლო, რომელსაც ახლა ბაზრის მოედანთან აღაგზნებენ.
ნუ იცრუებ, ქანა, შენ ეს იცოდი.

ქ ა ნ ა. ხმებმა მითხრეს, რომ შემოპყრობდნენ, მაგრამ მერე
გამათავისუფლებდნენ.

ი ნ კ ვ ი ზ ი ტ ო რ ი. (ღმილით) გათავისუფლება? განა ეს
სიტყვა ციური ხმების შესაფერისია? განა შენ არ გაიფიქრე, რომ
სიტყვა „გათავისუფლება“ შეიძლება ნიშნავდეს რაიმეს ძალიან
იოლსა და ბუნდოვანს. სიკვდილი, რასაკვირველია, ათავისუფლებს.
შენ არც დედას და მამას გაუგონე, არც დაბრკოლებებს შეუშინდი
და გაუღიქვი გზას.

ქ ა ნ ა. დიახ, ბატონო, ასე უნდა მექნა და ასი მამა და ასი
დედაც რომ მყოლოდა, წელებზე ფეხის დაღვამაც რომ დამეპირე-
ბოდა, მაინც წავიდოდი.

ი ნ კ ვ ი ზ ი ტ ო რ ი. იმისათვის, რომ მოხმარებოდი შენს
ძმებს, კაცებს, წმინდა კაცურ საქმეში — დაეცვათ ის მიწა-წყალი,
რომელზედაც დიხადნენ და რომელიც მათი ფიქრით მათვე მართ-
ვნის.

ქ ა ნ ა. არ შეიძლებოდა უფლის ნებით ეძარცვათ, ებოცათ და

ემატონათ ინგლისელებს ჩვენს ქვეყანაში. როცა ისინი ზღვის გაღმა
წაეთრევიან, თავიანთ სახლში, ისინიც ღვთის შვილები იქნებიან
და მე არ წავალ მათთან საჩხუბრად.

მ თ ხ რ ო ბ ე ლ ი. პატივმოყვარეობა! მედიღურება! ნუთუ ვერ
ხვდები, რომ გერჩიენა დედის გვერდით საკერავსა და საქსოვს
ჯდომოდ?

ქ ა ნ ა. მე სხვა საქმე მქონდა, ბატონო, საოჯახო საქმეს კი
რომელი ქალიც ვინდათ, ის გააკეთებს.

ი ნ კ ვ ი ზ ი ტ ო რ ი. რაკი ზეცასთან, ასე ვთქვათ, უშუალო
კავშირი გქონდა, შენ უნდა გცოდნოდა, რომ იქ, მაღლა, შენს ლო-
ცვას განსაკუთრებით უსმენდნენ. შენ თავში არ მოგივიდა შე-
ნისთანა გოგოსათვის უფრო შესაფერისი აზრი — შენი სიცოცხლე
ლოცვასა და სინანულში გაგეტარებინა და ამით მიველწია ინგლი-
სელებს განდევნისათვის.

ქ ა ნ ა. უფალს ენება, რომ ჯერ ებრძოლათ. ბატონო! ლოცვა
უკვე დამატება იქნებოდა. მე ვარჩიე ამესხნა შარლისათვის, თუ
როგორ უნდა დასხმოდა თავს მტერს. ეს უფრო იოლი იყო. მან
დამიჭერა, სახელოვანმა დიუნუამაც დამიჭერა, ლა ირმაც, ქსენტ-
რაიმაც, ჩემმა გააფთრებულმა ვეფხვებმაც დამიჭერეს. ო, ჩვენ
ერთად ბევრი კარგი ბრძოლა გადავიხადეთ. რა კარგად ვგაძნობდით
თავს გარიერთაუზე კეთილი მეგობრების გვერდით, მხარდამხარ!

მ თ ხ რ ო ბ ე ლ ი. (შწაჲდ) იმისთვის, რომ ხალხი გეუღიბათ,
ქანა? განა უფალმა კაცის კვლა გვიბრძანა? (ქანა არ უპასუხებს).

კ ო შ ო ნ ი. (წანაჲდ) გეხალისებოდა ბრძოლა, ქანა?

ქ ა ნ ა. (უბრალოდ) კი, ეს ერთი იმ ცოდეთაგანია, რომლებიც
უფალმა უნდა მომიტევოს. საღამოს, ომის შემდეგ, მკვდრებით
დაფარულ ბრძოლის ველს რომ გაეცქეროდი ხოლმე, იმ უბედურე-
ბის საცოდაობით ვტიროდი.

მ თ ხ რ ო ბ ე ლ ი. და მეორე დღეს ომს ხელახლა იწყებდი.

ქ ა ნ ა. ღმერთს ასე ეწადა, ვიღრე საფრანგეთში თუნდაც ერთი
ინგლისელი ჰქანებდა. განა ეს აგრე ძნელი გასაგებია? ჯერ საქმე
უნდა გაეთვლებოდა. თქვენ სწავულები ხართ და მეტი სმეტად
ბევრს ფიქრობთ. თქვენ უკვე აღარ გესმით ჩემი ყველაზე რეკვენი
ჯარისკაცისათვის გასაგები ამბები. ხომ ასეა, ლა ირ? (ვაუთოდან
უეცრად გამოჩნდება ლა ირი, თორაბკარში ჩაქვილი ბუმბერაზი, მხიარული,
შიშისმოგვრელი).

ლა ი რ ი. ეგრება, მაშა, ქალბატონო ჟანა! (ყველაფერი სიბნელეში
ოდირება. მარტო ლა ირია განათებული. შორს გაისმის ფლიტების მსუბუქი
შესოკა. ჟანა წელი ნაბიჯით უახლოვდება, თითქოს თვალს არ უჩერებდეს, ხელით
უჭება).

ქ ა ნ ა. (ჩერჩვლით) ლა ირ...

ლა ი რ ი. (იმეორებს ვაზეპირებულ ხუმრობას) როგორაა საქმე,
ქალბატონო ჟანა, დილის ლოცვის მოვრჩით, ახლა პირტობის თანა-
ხმად, ცოტა ომი არ გავეაჩალოთ?

ქ ა ნ ა. (ცხვევა) ძვირფასო, ლა ირ! ჩემო ბღენძო ლა ირ! მამ,
ეს შენა ხარ? რა კარგი სუნი ავდის!

ლა ი რ ი. (შეწუხებული) ცოტა ხახვი და წითელი ღვინო გაბე-
ლი. სულ ეს არი ჩემი საუზმე, მამატიე, ქალბატონო ჟანა, ვიცი
გეზარებათ. მაგრამ დილაადრიან ვილოცე, რომ უფალს ღვინის
სუნი არ მისვლოდა, როცა ვევედრებოდი... ძაან ახლო ნუ მთ-
ღიხართ, ღვინის სუნი წაგაქცევთ...

ქ ა ნ ა. რას ამბობ, საამო სუნი ავდის...

ლა ი რ ი. ნუ დამცინით, ქალბატონო ჟანა. თქვენ ყოველ-
თვის ამბობთ, რომ წესიერ ქრისტიანს ამისთანა სუნისა უნდა
რცხვეწოდეს. ინგლისელებს რომ ქარის მხრიდან მოვეპაროთ, მა-
შინვე ღვინის სუნი გეცმით და შენ გამო თავდასხმა ჩაიშლებო.
ერთი თავი ხახვი და ცოტაც წითელი ღვინო... სულ ეს არი... რაც
მართალია, მართალია... ღვინოში კი წყალი არ გამირევია.

ქ ა ნ ა. (მოეხუტება) კეთილო ლა ირ, მე სულელი ვიყავი, არ
მესმოდა, ხომ იცო, როგორიც არიან გოგოები... მათ არასოდეს არა-
ფერი უნახავთ, მაგრამ თავისი აზრი ყველაფერზე მზადა აქვთ. იმათ
არ გაეკებათ. ისე ლაყობენ. მე ახლა უკვე შევიგნე: შენ კარგი
სუნა ავდის, ლა ირ; შენ ნადირის სუნი ავდის, ადამიანის სუნი.

ლა ი რ ი. (მოკრძალებულად) რას იზამ, ომია! მეთაური კიორე
როდია, ან კარის აზნაური. ოფლიანდება ჩვენი ძმა. ჰოდა, როგორ
გინდა ომში დაიბანო? ეონც იბანს, ის რა ვაყვაცია. ხახვზე აღარა-
ფერს ვამბობ. რასაკვირველია, შემძვლო სხეებისგან ნივრისანი ძე-
ვით მესაუზნა. იმას უფრო ასატანი სუნი აქვს. მაგრამ, კაცმა რომ
თქვას, არც ხახვის ჭამაა დიდი ცოდვა.

ქ ა ნ ა. (ღიმილით) არა, ლა ირ.

ლა ი რ ი. რა ვიცი, თქვენი გადაწყვეტილება...

ქ ა ნ ა. სადაც სიმართლეა, იქ ცოდვა არ არის, ლა ირ, მე სუ-

ლელი ვიყავი, არ მესმოდა და ძალიან გაწვალებული. ჩემო დათუნია,
რა კარგი სუნი ავდის — ცხელი ოფლის, უმი ხახვის და წითელი
ღვინის. ეს ხომ კარგი, უწყინარი, ადამიანური სუნია, ჩემო გაბე-
რილო დათვო, შენ მტერს ხოცავ, იგინები და ქალების ვარდა არა-
ფერზე ფიქრობ...

ლა ი რ ი. (უსაზღვროდ გაკვირებული) მე? ჩემზე ამბობ?

ქ ა ნ ა. დიახ, შენ. ვითომ გიკვირს, მოზვერო, მაშა აბრამის
ბატკანივით თავს ნუ იკატუნებ.

ლა ი რ ი. ნუთუ, ქალბატონო ჟანა? თქვენ მაინც ასე ფიქ-
რობთ? მიუხედავად ძალუბრიანი ცხოვრებისა, სამოთხეში მოხვედ-
რის პატარა იმედი კილევ მაქვს, თუ ყოველდღე ვილოცებ. ჩვენ
ხომ ასე შევეთანხმდით?

ქ ა ნ ა. შენ იქ მიგელიან, ლა ირ. მე ახლა ვიცი, რომ სამოთხე
უფლისა საესეა შენნაირი მხეცეებით.

ლა ი რ ი. მართლა? გულახდილად რომ ვითხრა, სამოთხე-
შიც მძაყებთან ყოფნა სჯობს. მე ცოტა ყოველთვის მაწუხებდა
იმის ფიქრი, რომ სამოთხეში წმინდანებთან და ეპისკოპოსებთან
ყოფნა მომწყინდებოდა. იმათ უნდა ელაპარაკო...

ქ ა ნ ა. (მეგობრულად უტყაფუნებს) გაბერილო შტერო! საესე ტო-
მარავ! ყეყეჩო! არ იცი, რომ სამოთხე სულელებით არის საესე?
შესაძლოა ასე ინება უფალმა, სამოთხეში მარტო სულელები
მოხვდნენ, დანარჩენებს, თავიანთი ბინძური თავების კარნახით
იმდენი ცოდვა აქვთ ჩადენილი, რომ დიდხანს მოუწევთ კართან
ყურყურტი. შენი ძმაცაცები კი სამოთხეში ატარებენ დროს.

ლა ი რ ი. (შეწუხებული) ვითუ ჩემს ძმებიკებთანაც მომწყინ-
დეს, ბაიუშვივით თუ სულ წყნარად ვიქენით. ცოტა ჩხუბის ნება
არ გვექნება?

ქ ა ნ ა. თუ გინდა, მთელ ღღესაც იჩხუბებთ.

ლა ი რ ი. (მოწიწებით) მარტო მაშინ, როცა უფალი ვერ
დაგვინახავს.

ქ ა ნ ა. იგი ხომ მუდამ გვხვდავს, შე შტერო, იგი ყველაფერს
ხედავს. თქვენი შემხედვარე უფალი ბევრს იცინებს და ზოგჯერ
წაგაქეზებთ კილევაც ასე: „აბა, ეცი, ლა ირ, მისცხე ქსენტრის
ნეკნებში. დაუზილე გვერდები, არვენე, რა ვაყვაცია ხარ!“

ლა ი რ ი. ასე უბრალოდ, ჩვენებურად?

ქ ა ნ ა. ჰო, მაგრამ, რასაკვირველია, სულ ასე ხეპრულად არა.

ლა ი რ ი. (აღტაცებულ) ჰოი, მაგისი დე...

ქ ა ნ ა. (უცებ პრაქტება, ყვირის) ლა ი რ!

ლა ი რ ი. ბოდიშო!

ქ ა ნ ა. (ტლმოზლად) თუ გინებას არ მოიშლი, კინწისკვრით გამოგადუნებს სამოთხიდან უფალი.

ლა ი რ ი. ეს მე სიხარულისაგან წამოვიძახებ, უფლის სა- მაღლობლად.

ქ ა ნ ა. უფალი გაგიგებს, მაგრამ ამის მეტად აღარ წამოგცდეს, თორემ ჩემთან ვეჭენება საქმე. დღესდღეობით გვეყოფა ლაყბობა... ახლა კი, ძმობილო, ცხენებზე შეესხდე! წარმოიდგინე, ვითომ ცხენებზე სხვებან და ირწვიან ერთიმეორის მხარდამხარ, ვითომ შიპუნებენ რა კარგია, ლა ი რ, დილაადრიან ამხანაგის მხარდამხარ ცხენის ბუნება — ირგვლივ ცვრიან ბალახის სურნელი დგას. ომი! იქნებ სულაც ამისათვის ომობენ, რომ ცვრიანი ბალახის ნამდვილი სურნელი იგრძნონ განთიადზე, როცა ცხენდაცხენ მიჰქრიან, მეგობრის მხარდამხარ.

ლა ი რ ი. არიან ისეთებიც, დილას ფეხით გასეირნება რომ ურჩევენიათ.

ქ ა ნ ა. ჰო, მაგრამ მათ არ იციან ნამდვილი სურნელი განთიადისა, ნამდვილი სითბო მხარდამხარ მიმქროლავი ამხანაგისა... ღმერთმა რომ ეს განვაცდევინოს, ამისათვის საქირთა, გზის ბოლოში სიყვედილის ლანდი ფარფატებდეს.

(მაუზა, განაგრძობენ პენებას და ცხენებზე რწყვას).

ლა ი რ ი. ერთიც ვნახოთ და გადავეყაროთ ინგლისელებს, რომელთაც ჩვენსავით უყვართ დილის სურნელი?

ქ ა ნ ა. (გახალსებული) ქორივით ზედ დავეცემით! რა იყო, ხომ არ შედრკია?

ლა ი რ ი. ვინა, მე?

ქ ა ნ ა. ვებდღენათ, ძმობილო, და ზურგზე ბოლი ავადინოთ. ჩვენ აქ სხვა საქმე არა გვაქვს რა!

(მაუზა).

ლა ი რ ი. მაგრამ თუ ასეა, ქალბატონო ქანა, თუ თქვენ სი- მართლეს მეუბნებოდით, ისინი, ვისაც ჩვენ საიჭიოს გავისტუმრებთ, პირდაპირ სამოთხეში მოხვდებიანო, ინგლისელებზე სულელები ხომ ქვეყნად არავინ არის.

ქ ა ნ ა. რასაკვირველია, სამოთხეში მოხვდებიან, აბა, შენ რა გეგონა? (უცრად დაიყვირებს) შეჩერდი! (ორივე ჩერდება) გაიხედე, იქ სამი ინგლისელია, მათ ჩვენ დაგვინახეს, გაბრძანა.. არა, უკანვე მობრუნდნენ, დაგვინახეს, რომ მარტო ორნი ვართ. ცხენებს აქეთ მოაქუნებენ. ხომ არ გეშინია, ლა ი რ? ჩემი იმედი მაინცდამაინც ნუ გეჭენება, მე გოვთ ვარ, ხმალიც კი არა მაქვს. რას იზამ, შეებრძო- ლები?

ლა ი რ ი. (გაძირობს ხმალს და გახარებული დაიქუხებს) შევებრძოლე- ბი და მერე როგორ, დედას ვუტყვარებ (გამოვარდება წინ, ყვირის ცისკენ თვალაყრილობი) მე არაფერი მითქვამს, უფალი, არაფერი! ნუ მიაქ- ცევს ყურადღებას... (შეიჭრება მოსამართლეთა ჯგუფში, მარჯვნივ და მარცხნივ. ხმლით ლეწვის ყველაფერს, ბრძოლით მიიწვს წინ და ქრება სცენის სიღრ- მეში).

ქ ა ნ ა. (დაოქილი) მის არაფერი უთქვამს, უფალი! არაფერი უთ- ქვამს. იგი ბურცივით კარგია და კეთილი. იგი ისეთივე კარგია, რო- გორც ქსენტრეი. იგი ისეთივე კარგია, როგორც ჩემი ყოველი ჯა- რისკაცია, რომლებიც კლავენ, ძალას ხმარობენ, ძარცვავენ და ილან- ძდებიან. იგი ისეთივე კარგია, როგორც მგლები, რომლებიც თქვენ შექმენით უმანკობად. მე პასუხს ვაგებ ყოველივე მათგანის მიგვი- რად (ისევ დაეცა ლოცვად).

(მოსამართლენი შეგროვდნენ. ქანას ირგვლივ შუქი აინთო).

ქ ა ნ ა. (თავს აწევს, დაინახავს მათ და როგორც სიზმრისაგან გამოფხიზ- ლებული შეპყვირებს) ლა ი რ, ქსენტრეი, ვერ ხომ საბოლოო სიტყვა არ გვითქვამს. აი ნახეთ, ისინი მოკლულენ. თან სამისიოდე ვაჟკაცს მო- იყვანენ და გამათავისუფლებენ.

კ ო შ ო ნ ი. (წყნარად) ისინი იყვნენ, ქანა. რუანის კარამდე მო- ვიდნენ, შეიტყვეს, რამდენი ინგლისელია და უკანვე გაბრუნდნენ.

ქ ა ნ ა. (ღაბნული) აბა, გაბრუნდნენ? უომრად? (განაგრძობს პაუზის შეზღვევ) ისინი მამველი ჯარისათვის გაბრუნდნენ, რა თქმა უნდა, მე ხომ თვითონ სულ ვარიგებდი, არასოდეს არ უნდა შეუტოოთ და- უფიქრებლად, როგორც ეზენკურთანთქო.

კ ო შ ო ნ ი. ისინი სამხრეთისაკენ გაბრუნდნენ შუადლისას, ლუ- არის სამხრეთით, სადაც ომით დაქანცული შარლი თავის არმიას შლის და ცდილობს დადოს ხელშეკრულება, რათა საფრანგეთის პა-

შეგიძლიათ — მომკლათ წამებით, რაცა გსურთ ის მათქმევეინით, ოღონდ იმას კი ვერ მაიძულებთ, რომ „პო“ ვთქვა“. (ყვირის) პოლა, ბატონებო, ჩვენ, რა საშუალებითაც იქნება, უნდა ვისწავლოთ, რადაც არ უნდა დაუჭდეს კაცობრიობას, უნდა ისწავლოს ის, თუ როგორ უნდა ათქმევეინო აღამიანს „პო“. რაგინდ გაბატონებულიც არ უნდა იყოს იდეა, რაგინდ არ უნდა შემუსროს მან მოწინააღმდეგენი, სანამ იარსებებს თუნდაც ერთი აღამიანი, რომელიც მას არ დაემორჩილება, იდეა მიინც საფრთხეში იქნება. ამიტომ მე მოვითხოვ მოვევეთოთ უანა ეკლესიისაგან და საერო ხელისუფლებას გადავცეთ. იმის მოთხოვნით, რომ სასჯელად შეუფარდონ სიკვდილი ან სხეულის დასახიჩრება. (მობოტუნდება უანასკენ) ეს არ იქნება შენი სრული დამარცხება, უანა, მაგრამ მეტს თუ ვერაფერს მოგიხერხებთ. ვაგაჟუმებთ მიინც. ჭერჭერობით კი ჩვენ ამაზე უკეთესი სხვა ვერაფერი მოვიგონეთ. (საერო ღუმელში ჯდება).

კოშონი. (წყნარად) ბატონმა ინკვიზიტორმა პირველმა მოითხოვა ეკლესიისაგან შენი განკვეთა და სიკვდილით დასჯა. უანა, ვმომბოტ, რომ ბატონი მთხრობელიც ამასვე მოითხოვს. ყოველი ჩვენგანი თავის აზრს გამოთქვამს, გადაწყვეტილება კი მე უნდა მივიღო. ჩვენი ეკლესია, რომლისთვისაც ერთი გზააბნეული ცხვარი ყველადანარჩენზე ძვირფასია, სანამ მოიკვეთავს და შორს გადაავდებს თავისი სხეულის იმ დამბალ ნაწილს, რასაც შენ წარმოადგენ, უკანასკნელად შეეცდება ჩაგაგონოს. (ანიშნებს ხელთ, წინ გამოდის ქალაიკი) იცნობ თუ არა ამ კაცს, უანა? (უანა შემოტრიალდება და ცივი ჟრუანტულს დაუშობს) ეს ქალაქ რუანის მთავარი ქალათია. შენ ამ ქალათის ხელთ მიგცემენ, თუ არ მოისურვებ გვანდო შენი სული, რათა ჩვენ ვიხსნათ იგი. კოცონი მზად არის, ოსტატო?

ქალათი. მზად არის, თქვენო უწმინდესობა. იგი ჩვეულებრივზე მაღალია. მიბრძანეს ქალიშვილი ყოველი მხრიდან კარგად უნდა ჩანდესო, სამწუხაროდ, მისთვის ეს ცუდია, ვერ დავემარებო, რადგან ძალზე მაღლა იქნება.

კოშონი. დახმარებას შენ რას ეძიხ, ოსტატო?

ქალათი. თქვენო უწმინდესობა, ეს ჩვენი ხელობის ერთ-ერთი ხერხია, რომელსაც ჩვენ მაშინ მივმართავთ, თუ მსხვერპლის წინააღმდეგ რაიმე საგანგებო მითითება არა გვაქვს. აღის პირველი ავარდნისთანავე, უკნიდან ავდივარ, ვითომ ფიჩხის დასამატებლად და კვამლის საფარველქვეშ დამნაშავეს ხელით ვახრჩობ. ამის შემდეგ

ეცესლზე უკვე მკვდარი სხეულია იწვის და წამება იმდენად საშინელი აღარ არის. მაგრამ დღეს კოცონის ისე მაღლა გამართვა მიბრძანეს, ქალიშვილი ისე მაღლა იქნება, რომ მე ვერ შევძლებ იქ ასვლას. (დასტანს სრულიად ჩვეულებრივად) ისე რომ თვითონაც მიხელებით, წამება დიდხანს გასტანს.

კოშონი. გაიგონე, უანა?

უანა. (წყნარად) დიახ.

კოშონი. უკანასკნელად გიწვდი ხელს შენი დედის — ეკლესიის დიდ ხელს გადასარჩენად. ეკლესიისა, რომელსაც სურს დაგაბრუნოს თავის სამწყსოში, მაგრამ შენ დრო ცოტალა გაქვს. გეგმის ხმაური? ეს ბრბო არის, დილიდან რომ გიციდის, დილიდან მოვიდნენ, კარგი აღვილებს დასაკავებლად. ისინი შინიდან წამოღებულ საკმელს შეეცქვიან, ბავშვებს ტუქსავენ, ერთიმეორეს ეხუმრებიან და ჯარისკაცებს ეკითხებიან: მალე დაიწყება თუ არაო. ისინი ბოროტები არიან არიან. ასევე მოვიდოდნენ და აღტაცებით მოგეპოლებოდნენ რუანი რომ აველო, მაგრამ ჩარხი სხვაგვარად დატრიალდა. და აი, ისინი მოვიდნენ იმის სანახავად, თუ როგორ დაგვკავებენ შენ. ამ ხალხის ცხოვრებაში განსაკუთრებული არასოდეს არაფერი ხდება და მათთვის არ არსებობს არავითარი სხვა სანახაობა, გარდა დიდი აღამიანების ტრიუმფისა და სიკვდილისა. უნდა შეუწოდო მათ, ისინი მთელი სიცოცხლე იტანჯებიან. მათ ამ ბატარა გართობის უფლება აქვთ.

უანა. მე მათ შევუნდობ, აგრთვე თქვენც, თქვენო უწმინდესობა.

მთხრობელი. (წამოხტება ყვირლით) მედიდურება! პოი, უსაზღვრო მედიდურება! მისი უწმინდესობა მამაშვილურად გელაპარაკება, ცდილობს იხსნას შენი საბრალო, დაკარგული სული და შენ გყოფნის თავხედობა მას უთხრა, შეგინდობო?

უანა. მისი უწმინდესობა დაყვავებით მელაპარაკება, თუმცა არ ვიცი რატომ: ჩემს გადასარჩენად თუ დასამარცხებლად? მაგრამ რაკი იძულებული იქნება ბოლოს და ბოლოს დამწვას, მე მას შევუნდობ.

კოშონი. შეეცადე, უანა, გაიგო, რომ შენს სიჯიუტეში არის რაღაც უაზრობა. შენ ხომ მორწმუნე ხარ. უფალი, რომელსაც შენ ახსენებ, ჩვენი ღმერთიცაა. სწორედ მან მოგვიწოდა ჩვენი ეკლესიის დამაარსებლის, პეტრე მოციქულის ბრძანებით გიხელმძღვანე-

ლოთ შენ. უფალს თავისი ქმნილებსათვის როდი უთქვამს, შენ პირ-
დაპირ მე მომმართო. მან ბრძანა: „შენ კლდე ხარ, ამ კლდეზე მე
დავაფუძნებ ტაძარსა ჩემსა. და მსახურნი მისნი იქნებიან მწყემსნი,
თქვენნი“. განა ჩვენ უღირს მწყემსებად გვთვლი, უნა?

უანა. (წყნარად) არა.

კოშონი. მაშ, რატომ ისე არ იქცევი, როგორც უფალი გვა-
ვალდებს? რატომ არ გინდა ცთომილება შენი ანდო ეკლესიას, რო-
გორც ამას სოფლად სწადიოდი შენს ბავშვობაში? შენ ხომ სარწმუ-
ნოება არ გამოვიცვლია?

უანა. (უცებ აყირბება შეშოფობული) მე მინდა მივენდო ეკლესიას!
მე მინდა წმიდა ზიარება! მაგრამ ამაზე უარს მეუბნებიან.

კოშონი. ჩვენ ზიარების ნებას დავრთავთ, აღსარებისა და
მონანიების შემდეგ. შენ მხოლოდ „ჰო“ გვითხარი. ჩვენ ყველამ ვი-
ცით, რომ შენ გულადი ხარ, მაგრამ შენი სხეული ჯერ კიდევ ნაზია,
შენ ალბათ გეშინია სიკვდილისა?

უანა. კი, გეშინია, მაგრამ მერე რა?

კოშონი. მე შენი პატივისმცემელი ვარ, უნა, და ასეთ შიშს
საკმარისად ვერ ჩავთვლი იმის უარყოფისათვის, რაც შენ ჩავიდინა.
შენ მოგწევს სხვაგვარი. უფრო ღრმა შიშის გამოცდა. შენ საუკუ-
ნო სატანჯელში იგდებ თავს ცთომილების, მედიდურებისა და ჯიუ-
ტობის გამო. ის ხმები, რომელიც შენ გესმოდა, ღვთიურად რომ ყო-
ფილიყო, შენ არაფერს არ დაკარგავ, თუ იმავე ღვთის მსახურებს
დაემორჩილები. ვთქვით, ჩვენ არ დავიჯერეთ ხმებზე ნაამბობი, მა-
თი ნაპრქანები. მაგრამ თუ დაუფრთხვობ, რომ ღმერთი მართლა გე-
ლაპარაკებოდა მთავარანგელოზისა და წმინდანების პირით და ჩვენ
მანც მოგისაჩუქრებ სასკელი. მაშინ ჩვენ ჩავიდინთ უმეტრებით, თე-
დაჯერებითა და მედიდურებით ნაკარანჯევ საშინელ ცოდვას და ეს
კოდე გაგვტანჯავს საუკუნო ცხოვრებაში. ჩვენ ვებედავთ ვიცისროთ
მასუხისმგებლობა შენი გულისათვის, უნა, შენ კი არაფერს არ კარ-
გავ. შენ მხოლოდ უბრალოდ გვითხარი: „ჩემს თავს განდობთ
თქვენ“. უბრალოდ „ჰო“ თქვი და შენ კპოვებ თავისუფლებას, შენ
განწმენდილი იქნები და თვიდან აიცილებ ყოველგვარ საფრთხეს.

უანა. (უეცრად, დაღლილ) რატომ მტანჯავთ ასეთი გულკეთი-
ლობით. თქვენო უწმინდესობავ? ამას მირჩევენია, მცემით.

კოშონი. (ღიმილით) მე რომ შენ გცემო, ამით კარგ გამართლე-
ბას მიეცემდი შენს ამპარტავნობას, რომელსაც სურს მოგკლას. უფ-

ალმა შენ შეგქმნა ჭკუითა და კეთილგონიერებით აღსავსე. ამიტომ
მინდა დავაჯერო და დავიყოლიო. მე ვიცი, რომ შენ გულჩვილი ხარ
და ამიტომ ხეწნითაც კი მოგმართე. მე ხნეირი კაცი ვარ, უნა, ამ-
ქვეყნისაგან ბევრს აღარაფერს ველი. როგორც ყოველი აქ დამსწ-
რეთავანი, მეც ბევრს გვალავი ეკლესიის დასაცავად. კმარა, დავი-
ლალე. მე არ მინდა ჩემი სიკვდილის წინ პატარა გოგოს მოკვლა,
მაგრამ შენც უნდა მომხმარო, რომ ეს არ ჩავიდინო.

უანა. (დახვეული შეპყურებს. პუზის შემდეგ) მაინც რა უნდა გიბა-
სუხოთ?

კოშონი. (უახლოვდება) უბირველეს ყოვლისა, უნდა შეიგნო,
რომ არავისთვის სარგებელი აღარ მოაქვს იმის მტკიცებას, თითქოს
შენ ღვთის გამოგზავნილი იყავი. მაგის მტკიცება მარტო ჯალათსა
და ინგლისელებს ეხმარება. თვით შენმა მეფემაც კი, როგორც პო-
ლიტიკოსმა, იმ წერილებში, რომლებიც ჩვენ წავიკითხეთ, განაცხა-
და, რომ იგი სრულიადაც არ თვლის თავს უფლისაგან დავალებუ-
ლად, რომლის იარაღიც ვითომდა შენ იყავი.

(ღრტივთა. უანა მიბრუნდება შარსისაკენ).

შარლი. (სრულიად უბრალოდ) აბა, ჩემს ადგილზე შენი თავი წარ-
მოიდგინე, უნა. თუ ჩემი მეფედ კურთხევა უსასწაულოდ არ
მოხდებოდა, ამას თავისი გამართლება ექნებოდა. გამოვიდოდა, რომ
მე მამაჩემის უწილი არა ვარ და ჩემთვის გვირგვინის დასადგმელად
საჭირო იყო სისწაული. ჩემი წინაპრების მეფედ კურთხევა ყოველ-
გვარი სასწაულის დაუხმარებლად ხდებოდა. ღვთის შეწევნა კარგია,
მაგრამ კანონიერი მემკვიდრის გამეფებას ეს დახმარება საუკუნის
ხდის. და კიდევ უფრო საეჭვო ხდება, როცა უფლის დახმარება შე-
წყდება. პარიზთან მომხდარი უბედურების შემდეგ ჩვენ სულ გვა-
მარტყებენ. შენ კომპიენის ტყეში შეგიაყრეს. ახლა განაჩენს შე-
თითხნინან, ჯალოქრად, ღვთის მგობობად, ეშმაკის მოციქულად გა-
მოგაცხადებენ: ამას უკვე წინ აღარაფერი დაუდგება. ამიტომ ვამ-
ჯობნიებ გამოვაცხადო, რომ შენ არასოდეს არავისი მოციქული არ
ყოფილხარ. ამით იმას დავამტკიცებ, რომ ღმერთი არც მომხმარებია
და არც მიუუტოვებია. ბრძოლებს იმიტომ ვიგებდი, რომ დროეზი-
თი ღონეზე ვიყავი, ახლა ისევ დაესუსტდი და მტერი მომერია. პო-
ლიტიკაში ასე ხდება, ხომ გესმის?

უანა. (წყნარად) დიახ, მესმის.

კიშინი. მისთვის ვარ, რომ ბოლოს და ბოლოს ვიხი-
ბედე მკვლის, კითხვები ეძიებოდ და ვიხილ ამ
დავინა მე შენ სამ მოვარ კითხვას დავიკამ, სამხელ მისთვის
ქორ და ვეღარ ვადავრებები. შენც რომელსაც სიკვდილი მოვი-
ლის და სჯეს, რომელსაც უნდა მოვკლავ შენ.

განა. (ყურად ახერხებს) შენთვის და ქმართ, შევედებ თუ
არ შევინ ვაქვამს.

კიშინი. ბრველი კითხვა ვეღარც მისწავლავთ, თუ
შენ ამზე, ქორ მისთვის, დასაძინებ კითხვები თავისთავად ვი-
დავკვამს თანზე ვერაფრებში და ვრველი სიტყვა აქონდათ
ქვინი თუ არ სიღვა ხარისხებში რომის წნობა ეკლესიაში, სჯეს
უწილად სამს — რომის სამ და მის ეპისკოპოსებს, რათა მათ შე-
დგინონ სიბრძნეა შენი და ვაქანასათლომ, ვინახოს, თუ
არ სიღვა და ვეღარც და აძობლომ თუ არა გულსით
წინაშე დასიძვებს! სჯესთინი ბრველი ქორ აქვა.

განა. მისი შენვე ვაქვამს სიბრძნე და სიღვა მისი ქო-
მეში.

სიკვდილი. ვიღაც ვეღარც ვაქვამს სიბრძნე
სიბრძნე, განა.

განა. მისთვის მე არ მიხერ სიბრძნე მისთვის ამის სი-
წინადადებდა, რაც სჯეს სიბრძნე მისთვის. მე ახილავს არ ვიღაც
სჯეს მისთვის ვაქვამს, რაც სიბრძნე მოვკვამს მის სი-
ბრძნე მისთვის.

სიკვდილი. მისთვის მისთვის თქვენ ვაქვამს
სიტყვა, აქვამს მისთვის ვიღაც სიბრძნე მის განსიძვრება.

კიშინი. ბრველი კითხვა ვაქვამს, განა? განა არ სი-
ღვა ამ ქორის სიბრძნე განა შენ რომ ვეღარც? უნდა ვაქვამ
რომის სჯეს ვაქვამს რათა შენ დასიძვრებ, შენც მე ვაქვამს
შეხილა ვაქვამს სიბრძნე, რომ შენ მისთვის სიბ-
რძნეს ვაქვამს ვაქვამს მის ვაქვამს ვაქვამს, აქვამს ვაქვამს
და შენ ვაქვამს და ვაქვამს რათა ვაქვამს ვაქვამს შენს ვაქვამს
სიბრძნე ვაქვამს ვაქვამს რათა ვაქვამს ვაქვამს ვაქვამს
და ვაქვამს მის ვაქვამს ვაქვამს სიბრძნეს ვაქვამს ვაქვამს
ამ ვაქვამს ვაქვამს ვაქვამს, რომელიც შეხილა მისთვის ამის
და ვაქვამს სჯეს შენს ვაქვამს ვაქვამს ვაქვამს, ვაქვამს
სიბრძნე სიბრძნე და ვაქვამს განა ამ ვაქვამს, განა

დავინა, რაც შენი გულსთვის უნდა მომკვლავო? მის შენი ვე-
ღარც სჯეს შენ ვაქვამს, ვეღარც შენს სიბრძნე, ვაქვამს ვაქვამ-
გინი დასიძვრებ, თანე და არ აქვამს შორის ტანვით დასიძვრებ, სჯეს
შენ მის ვაქვამს ვაქვამს ვაქვამს, ავი სჯეს მისთვის შენს ვაქვამს
სიბრძნე სიბრძნეს და ვაქვამს მისთვის მისთვის და შენ
კი ვაქვამს.

განა. მისი შენვე ვაქვამს, ვაქვამს მისთვის, თქვე-
ნი უწილად სიბრძნე მე არ მიხერ, რომ ვეღარც ეს სჯეს მისთვის
რომ არა ვაქვამს ვაქვამს ვაქვამს, რათა მისთვის ვაქვამს
სიბრძნე.

კიშინი. ვეღარც თუ არა წნობა კითხვით ვაქვამს
დასიძვრებ და ვაქვამს მისთვის ვაქვამს, ვეღარც სიბრძნე
თავს ვაქვამს და ვაქვამს მისთვის.

განა. მისთვის ვაქვამს ვაქვამს სჯეს ვაქვამს სიბრძნეს
არის თანს ვაქვამს და სჯეს თანს ვაქვამს მის სიბრძნეს.

კიშინი. რათა მისთვის ბოლოს ვაქვამს, ვაქვამს სიბრ-
ძნე ვაქვამს ვაქვამს თუ არა, რომ ახილავს, იბრძნე სიბრ-
ძნე არ თანს!

განა. კი მისთვის ვაქვამს ვაქვამს სიბრძნე სიბრძნე მის
სიბრძნე.

კიშინი. სიბრძნე სიბრძნე მისთვის სიბრძნე ვაქვამს
სიბრძნე, განა შენ სიბრძნე ვაქვამს ვაქვამს ვაქვამს მის ვაქვამს
და ვაქვამს ვაქვამს სიბრძნე თანს ვაქვამს მის ვაქვამს
დასიძვრებ, შენს სიბრძნე ვაქვამს ვაქვამს, შენს სიბრძნე
დასიძვრებ, შენი რაღაც ვაქვამს ვაქვამს, შენი სიბრძნე
დასიძვრებ, მისთვის სიბრძნე სიბრძნე, აქვამს მისთვის
და თუ ვაქვამს თან ვაქვამს ვაქვამს, ეს თან სიბრძნე თან
შენს ვაქვამს მისთვის ვაქვამს ვაქვამს, ვაქვამს მისთვის
დასიძვრებ და ვაქვამს ვაქვამს, ვაქვამს თან ვაქვამს
დასიძვრებ არ თანს სიბრძნე!

განა. სიბრძნე კი მისთვის ვაქვამს, რომ არა ვაქვამს
შორის, სიბრძნე ვაქვამს, თუ სიბრძნე სიბრძნე სიბრძნე, შე-
ვაქვამს მისთვის ვაქვამს ვაქვამს, თქვენ მე არა ვაქვამს.

განა. სიბრძნე თუ სიბრძნე, კი.

კიშინი. ვაქვამს თუ არა, რომ არა ვაქვამს ვაქვამს.
II განა.

ული წესისა და მოკრძალების საწინააღმდეგო, შენთვის შეუფერებელ მამაკაცის ტანსაცმელს?

ჟანა. (დაქანული ამ კითხვით) თქვენ ამას მეთუჯერ მეკითხებით. ტანსაცმელს არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს. მე ხმებმა მიბრძანეს, რომ ეს ტანსაცმელი ჩამეცვა.

მთხრობელი. (ყვირის) ეშმაკმა გიბრძანა! ეშმაკის მეტი ვინ ჩაგავიგნებდა ქალიშვილს, რომ ზრდილობაზე ზელი აგელო?

ჟანა. ჰქუამ და გონებამ ასე მიყარანახა, ბატონო.

მთხრობელი. (ბოროტად იცინის) ჰქუა-გონებამ? შენ ყველაფერს ჰქუას აბრალებ. გოგო რომ შარვალს ჩაიცვამს, იქ ჰქუა და გონება სადღა არის?

ჟანა. აბა, რა მექნა, ბატონო? ჯარისკაცებთან ერთად დავაჰენებდი ცხენს. იმისათვის, რომ მათ დავეწყუებინათ ჩემი ქალიშვილობა. იმისათვის რომ მათ ჩეულებრივ ჯარისკაცად მივეჩინე, ტანზეც ისე უნდა მცმოდა. როგორც მათ ეცვათ.

მთხრობელი. ვერაფერი პასუხია. უმანკო გოგონას ჯარისკაცებთან არაფერი ესაქმებოდა.

კოშონი. დავუშვათ, რომ ეს ტანსაცმელი ომში საჭირო იყო. მას შემდეგ, რაც ჩვენს ხელთა ხარ და აღარ ომობ, რატომ არ იცვამ შენი სქესის შესაფერის ტანსაცმელს?

ჟანა. არ შემიძლია.

კოშონი. რატომ?

ჟანა. (პაუზის პერე წითლდება) ეკლესიის საპატიმროში რომ ვიყო, დავთანხმდებოდი.

მთხრობელი. აი, ხომ ხედავთ, თქვენო უწმინდესობავე, როგორ ეშმაკობს. ნამდვილად დავცინის. რატომ მაინცდამაინც ეკლესიის საპატიმროში დავეთანხმდებოდი და იმ ციხეში, სადაც ხარ არ გვეთანხმები? მე, მგალითად, ეს ვერ გამიგია, მინდა კი რომ გავიგო.

ჟანა. (სევდიანი ლოშილით) ეს ადვილი გასაგებია, ბატონო, ამის დიდი მეცნიერება არ უნდა!

მთხრობელი. (მოთმინებად აჯარჯული) ესე იგი, ეს ადვილი გასაგებები ყოფილა და მე კი ვერ გამიგია! მაშასადამე, გამოდის, რომ მე ბრიყვი ვარ? დაიხსომეთ, ბატონო, დაიხსომეთ, იგი შეუურაცხყოფის მაყენებს სამსახურებრივი მოვალეობის აღსრულებისას. მას თავი მოაქვს თავისი ურცხვობით, სატრაბახოდ აქვს უსირცხვილობა და

მასში პოულობს უგვან სიამოვნებას. თუ საკითხის არსში დაემორჩილება ეკლესიას, რასაც იგი თითქმის აბირებს მისი უწმინდესობის — ეპისკოპოსის კიდევ ერთი ცდის შედეგად. ამ შემთხვევაში მე. შესაძლოა, იძულებული ვაგხდე მოუხსნა მას ერესის ბრალდება. მე ვხედავ, რომ ზოგიერთს უნდა მისი გადარჩენა სასჯელისაგან, მაგრამ რამდენიც არ უნდა მელაპარაკონ, სანამ იგი არ მოიშორებს ეშმაკის სამოსელს, უგვანობისა და მანკიერების მოკაზმულობას, მანამდე მე კვლავ ბრალს დავდებ მას ჯადოქრობაში. თუ საჭირო იქნება ბაზელის სინოდს მივმართავ! აი, ჩვენ წინაშე ეშმაკია. მე ვგრძნობ, რომ ეშმაკი აქ არის. ის უმეგრებს მხარს ბრალდებულს, ჩაგონებს ურჩობასა და ჯიუტობას და აიძულებს არ გაიხადოს კაცური ტანსაცმელი.

ჟანა. ვადამიყვანეთ ეკლესიის საპატიმროში და იქ გამოვიცვლი ამ ტანსაცმელს.

მთხრობელი. შენ უფლება არა გაქვს ეკლესიას ევაკრო, ჟანა, მისმა უწმინდესობამ ეს უკვე გითხრა. ასე იქნება, თუ ისე, მაგ ტანსაცმელს გაიხდი, არა და ჯადოქრად გამოგაცხადებენ და დაგწვავენ.

კოშონი. თუკი პრინციპულად თანახმა ხარ, ამ საპრობილეში რატომ არ გამოიცილი ტანსაცმელს?

ჟანა. (გაწითლებული ზურხულებს) მე ხომ იქ მარტო არა ვარ.

მთხრობელი. (ყვირის) მერე რა, რომ მარტო არა ხარ?

ჟანა. ჩემს საკანში დღე და ღამე ორი ინგლისელი ჯარისკაცია.

მთხრობელი. მერე რაო?

(პაუზა. ჟანა წითლდება და არ უპასუხებს)

გვიპასუხებ ბოლოს და ბოლოს, თუ არა? სხვა მიზეზი ვერაფერი მოიგონე? ეშმაკი უფრო გამჭრაჩხი მეგონა. აქ კი თავი მაინცდამაინც ვერ გამოიჩინა. ვაუბი, გოგონავე, და წითლდები, არა?

კოშონი. (წყნარად) უნდა გვიპასუხო, ჟანა, მე მეგონა, ვავიგე, ვავიგე, მაგრამ საჭიროა შენ ეს თქვა.

ჟანა. (მცირე ყოყმანის შემდეგ) ციხეში გრძელი ღამეებია. მე ბოროკილები მაღვებს. ეცდილობ არ დამეძინოს, მაგრამ ზოგჯერ დაღლილობა მერევა...

(ჩუმდება, კიდევ უფრო გაწითლებული).

მთხრობელი. (კიდევ უფრო გონებაშეკრული) მერე რა? მერე რა, რომ ღამეები გრძელია, ბორკილები გაღვეს და გეძინებ? ეანა. (წყნარად) ამ ტანსაცმელში თავს უკეთ ვიცავ...
კოშონი. (უფრო დაგუბული ხმით) სასამართლოს დაწყების დღიდან ასე გიხდება თავის დაცვა?

ეანა. ყოველ ღამე, იმ დღიდან, რაც ტყვედ ჩავვარდი, თქვენო უწმინდესობავ. ყოველ საღამოს, როგორც კი უძანვე მგზავნი, ყველაფერი თავიდან იწყება, უკვე მივიჩვიე უძილობას, ამიტომ დიდი დროებით, როცა ისევ თქვენთან მოვყავართ, ზოგჯერ უადგილო პასუხებს გაძღვეთ ხოლმე. რომ იცოდეთ, ღამეები რა გრძელია! ჯარისკაცები კი ღონიერები და ეშმაკები არიან. სულ ჩხუბი მაქვს მათთან, მაგრამ კაბა რომ მეცვას...

კოშონი. რატომ არ დაუძახებ სამშველად ოფიცრებს!
ეანა. (პაუზის შემდეგ ყრულ) ჯარისკაცებმა მითხრეს, რომ მათ ჩამოატჩობენ, თუ მშველელს დაუძახებ.

ვარკიკი. (კოშონს) ეს სახიზრობაა. საფრანგეთის არმიის კიდევ ჰო, მაგრამ ინგლისის არმიის ეს როგორ შეიძლება! მე თვითონ მოვუვლი ამ საქმეს.

კოშონი. (დაიკვირება) დაბრუნდი შენი აღმზრდელი ეკლესიის წიაღში, ეანა, დათანხმდი, ისევ ჩაიცვი ქალურად და მაშინ ეკლესია დაგიცავს. სიტყვას გაძღვე, ჩხუბი აღარ დაგპირდება თვე დასცავად.

ეანა. თუ ასეა, თანახმა ვარ.
კოშონი. (ღრმად ამოიხრუნეს) კეთილი, გმადლობ, ეანა, რომ დამეხმარე. ერთი წუთით დაგეპვდი, ვაითუ ვერ ვისხნა-თქო. ახლა წაგიკითხვენ უარყოფის აქტს. იგი მზად არის და შენი ხელისმწერის მეტი აღარაფერია საჭირო.

ეანა. მე წერა არ ვიცი.
კოშონი. არა უშავს, ჯვარს დაუსვამ. ბატონო ინკვიზიტორო, ნება მომეცით მოვიხმო ძმა ლადვენიუ, რათა წაიკითხოს აქტი, რომლის შედგენაც მე მას ვთხოვე. რაკი ეანა კვლავ დაგებრუნდა, ჩვენ ყველამ ერთად უნდა გამოვიტანოთ განაჩენი. (დაიხრება მისკენ) თქვენ დავაყოფილებული უნდა იყოთ, აღამიანმა თქვა „ჰო“.

ინკვიზიტორი. (თხელ ბუჩუბზე დიმილის ლანდით) მე დასასრულს ვუძღვი.

კოშონი. (მიდის სენის სიღრმეში და უყვირს ვუშაგებს) მოიხმეთ ძმა ლადვენიუ.

მთხრობელი. (მიდის ინკვიზიტორთან) ნუთუ დართავთ ნებას, ბატონო ინკვიზიტორო, რომ მსგავსი რამ მოხდეს?

ინკვიზიტორი. (ხელს შლის) რაკი მან „ჰო“ თქვა...
მთხრობელი. ბატონი ეპისკოპოსო ამ გოგონასადმი ჩემთვის გაუგებარ შეწყნარებას იჩინდა მთელი პროცესის განმავლობაში. სარწმუნო წყაროდან ვიცი, რომ ეპისკოპოსი ინგლისის სუფრით იკვებება. ნუთუ ფრანგული სუფრა მეტ საცეებს აძლევს? აი, საყთხავი ეს არის.

ინკვიზიტორი. (ღმილით) მე კი ამ კითხვას არ ვსვამ, ბატონო მთხრობელო, აქ საქმე საცეები როდია, ეს გაცილებით მნიშვნელოვანია. (აიწყდება თავის მოსაუბრე და იჩოქებს მუხულებზე) ჰოი, უფალო, თქვენ ინებეთ რამეთუ უქანსკენლ წუთს აღამიანს ამ ქალიშვილში დამეიტრებინა თავი და დაცემულიყო. თქვენ დაუშვით, რომ ამჟერად მას ეთქვა „ჰო“. მაგრამ ადევ დროს, რად დართეთ ნება, რომ აღამიანის გულში, რომელსაც დაეღლებული ჰქონდა მისი გასამართლება, ხანგრძლივი ცხოვრებითა და კომპრომისებით მოქანცული აღამიანის გულში სიბრაალული ჩასახულიყო? ნუთუ არასდროს არ ინებებთ, უფალო, რომ ეს ქვეყანა აღამიანურის უქანსკენელი ნიშნაწყლისაგან გათავისუფლდეს და ჩვენ საშუალება მოგვეცეს ხელშეუშლელად მოვმართოთ იგი შენდა საღიღებლად? (შემოვიდა ძმა ლადვენიუ).

კოშონი. ძმაო ლადვენიუ, ეანა გადარჩენილია. იგი თანახმაა დაბრუნდეს ჩვენი მშობელი ეკლესიის წიაღში. წაუკითხე აქტი უარყოფისა და იგი მოაწერს ხელს.

ლადვენიუ. გმადლობ, ეანა, მე სულ შენთვის ვლოცულობდი. (ყოხულობს) „მე ეანა, ჩვეულებრივად ქალწულად წოდებული, ვადიარებ: ვცოდავი მედიღრობით, სიჯიუტითა და ბოროტი განზრახულებით, როდესაც ვამტკიცებდი, რომ ანგელოზებისა და წმინდანების სახით გამომეტხნადა უფალი. ვინანიებ, რომ დავარღვიე წესი, ჩავიცივი სამარცხვინო და ჩემი სქესისათვის შეუფერებელი, ჩვენი წმიდა ეკლესიის წესით დაუშვებელი ტანსაცმელი და ქაღალტრობით ვაიძულებდი აღამიანებს ეხოცათ ერთმანეთი. მე ვემიჯნები ამ ცოდვებს და ვწყევლი მათ. წმიდა სახარებას ვფიცავ, აღარ ვატარო ეს სარწმუნოებისაგან გამდგარის სამოსელი და აღარასოდეს

ბელთ არ ავიღო იარაღი. ვაცხადებ, რომ მთლიანად დემოჩრჩილები წმიდა ეკლესიას და ჩვენს წმიდა მამას, რომის პაპს და მის ეპისკოპოსებს, რათა მათ განსაჯონ ცოდვანი და ცთომილებანი ჩემნი. ვიმედრებე წმიდა ეკლესიას მიმიღოს თავის წიაღში და ვაცხადებ, რომ მზავა ვარ დავემორჩილო მის მიერ გამოტანილ განაჩენს. დასტურად ამისა ხელს ვაწერ ჩემი სახელით ამ აქტს, რომელსაც გავუცინა. **ჟანა. (როგორც სრულიად დაბნეული პატარა გოგო) რა უნდა და ვესვა, წიგ თუ ჯვარი? მე ხომ წერა არ ვიცი.**

ლაღვენიუ. მე მოკვიდებ ხელზე ხელს და მოგაწერინებ ცხმათს ხელსმოწერაში).

კოშონი. მორჩა და გათავდა, ჟანა. ხარობს დედაშენი, რამეთუ შენ დაუბრუნდი მას. ხომ იცი, რომ გზაბნეული ერთი ცხვარი-სათეს უფრო ზრუნავდა იგი, ვიდრე დანარჩენი თთხმოცდაცხრამეტისათვის. სული შენი დასწლია და სხეული შენი ჯალათს არ მივცემა. ვუღწყალებით მოგისავეთ პატიმრობა, რათა დარჩენილი დღენი შენი ცხენში დაჰყო. ცოდვება მოსაზანიებლად, სჭამო პური სიმწონისა და სვა წყალი მშფოთვარებისა, რამეთუ მარტობაში შეძლო მოინახებე. ამიერიდან შენ აღარ გემუქრება ეკლესიისაგან განკვეთა. შენ შეგიძლია მშვიდობით წახვიდე. (ხელით ვარდასახავს ჯვარს) გაიყვანეთ! (რარსკაცებს მიჰყავთ ჟანა. ყველანი დგებიან და ჭკუჭკუჭულად დამჯიბნი დაჰმობენ. მიუღებთ ჩვეულებრივი კრების შემდეგი ატმოსფერო).

ვარვიკი. (შიდს, თან ვარდს ყნოსავს) ძალიან კარგია, თქვენო უწმინდესობაჲ, ძალიან კარგი! რაღაც ერთი წუთით ვერ გავგუქოეთ, თუ რა უცნაური სიცივე გაიძულვდათ, რაღაც უნდა დაგვადამოღოთ გადაგვრჩინათ ეს გოგონა. მე უკვე ვეკვობდი, თავისი ხელმწიფის დაღატს, ხომ არ ფიქრობსთჲო.

კოშონი. რომელი ხელმწიფის, თქვენო ბრწყინვალეობაჲ? **ვარვიკი.** (სობა უფრო მკაცრად) მე ვთქვი თავისი ხელმწიფის-მეთოქ. ვფიქრობ, რომ თქვენ სელმწიფე ერთი გყავთ. მე იმის შიშით ვმწონდა, რომ თქვენ გამო მისი უდიდებულესობის ხარჯი არ ანაზღაურდებოდა. მაგრამ შემდეგ ვიფიქრე, ჩვენთვის სრულიად საკმარისია მისგან უარყოფა, რათა შარლის ამ არარაობას სახელი გამოუტეხოთ. ამას ის უპირატესობაჲ აქვს, რომ ჩვენ გვათავისუფლებს ყველა იმ შედეგებისაგან, რაც მოწამებრივ სიკვდილს მოჰყვებოდა. ახლა ადამიანები ისე სანტიმენტალურნი არიან, რომ ძნელია რაიმე გაითუალისწინო. კოცონი და ეს გაუტეხელი, ცეცხლში გახვეული

გოგონა ერთგვარად ფრანგული სულის ზეიმადაც გამოჩნდებოდა. უარყოფაში კი არის რაღაც უწინეობა. საერთოდ, ეს ძალიან კარგია... (განათება იცვლება, მოქმედი პირი არ ჩანან. სურამში გუშავს ცხისყენ მთავს ჟანა, შინონის სცენის ყველა პერსონაჲი გამოდის და ეხაზე ელოდება).

აგნესა. (უხალხოება) ჟანა, ძვირფასო ჟანა, თქვენ ვერ წარმოიდგენთ, როგორ გავგებარა თქვენმა ვაღარჩენამ. მე თქვენ გრლოცავთ.

დედოფალი იოლანდა. სრულებით არ ღირდა სიკვდილი, ჟანა. ცხოვრებაში რასაც აკეთებ, ყველაფერი გონიერული უნდა იყოს. ჩემი საქციელი სხვადასხვაგვარად შეუძლიათ შეაფასონ, მაგრამ მე არასოდეს არაფერი არ გამიკეთებია უმირნოდ.

აგნესა. პო, მაგრამ ეს მეტისმეტად უპკუობაა. მე ძალიან მიყვარს პოლიტიკური პროცესები და შარლს ყოველთვის ვიხივ ხოლმე, ჩემთვის საყრდელი გამაზადებინოს. ძალიან საინტერესოა იმის ცქე-რია, როგორ ცდილობს კაცო თავის გადაჩენას. ამჭერად, მართალია გითხრა, არავითარი სიამოვნება არ მიმიღია. სულ იმას ვფიქრობდი, რა სულელური არიან-მეთქი! პატარა გოგონა თავს სასიკვდილოდ სდებდა და მერე რისი გულისათვის! (შარლის ხელს ეპოტინება) ხომ იცით, ჟანა, სიციცხლე რა მშვენიერია!

შარლი. როცა ჩემი გულისათვის კინაღამ ყველაფერი გააფუქეთ, რა თქმა უნდა. გუნებაში მემამ, მაგრამ არ ვიცოდი, როგორ მიმეხედვარებინე, რომ სწორად არ იქცეოდი. ჯერ ერთი, ამ ბებერი მელისი, არქიეპისკოპოსის რჩევით წინასწარ მივიღე ზომები და ჩემს ქალაქებში დაგვზავნე თქვენი მამხილებელი წერილები. მაგრამ მთავარი ისაა, რომ სულ ვერ ვიტან, როცა ვინმეს ვუყვარვარ და ჩემი გულისათვის ვინმე თავს წირავს. ეს ადამიანს ავადმუშავებს და მე კი ვალდებულემა გასაგონად მეზარება.

ჟანა. (არავის არ უყურებს, ისე ისწენს მათ დაჰმობას და, თითქოს ვერავის ამჩნევს, უცებ წყნარი ხმით) მოუარეთ შარლს, ღმერთმა ქნას, იგი მუდამ ღონეზე და ვეკაცურად იყოს.

აგნესა. მაგას რა ლაპარაკი უნდა, სულელო. მეც იგივე მსურს, რაც შენ. ხომ არ გგონია, რომ ჩემთვის დიდად სასახელოა სულ მუდამ დაჯანბნილი მეფის საყვარლობა? აი, ნახათ, რომ მე ჩემს პატარა შარლს დიდ ხელმწიფედ ვაგებდი, მაგრამ ამის მისაღწევად მე კოცონზე ასვლა როდი დამპირდებია... (ხმაღლა დასძენს) ეს რა და-

სატრამპეტილია, უანა, მაგრამ რაკი ღმერთმა კაცი და ქალი გააჩინა, რას იზამ, მე ლოგინში იმაზე ნაკლები როლი გამიკეთებინებია მისთვის, რასაც თქვენ ომებში აკეთებინებდით.

უანა. (ჩურჩულოთ) საბრალო შარლი.

აღნესა. საბრალო რით არი? როგორც ყოველი ეგოისტი, ისიც ძალიან ბედნიერია და როცა იქნება დიდი ხელშეწყვეტ გახდება.

ღელღელალი იოლანდა. ამაზე ჩვენ ვიზრუნებთ, უანა, ოღონდ თქვენგან განსხვავებული საშუალებებით, მაგრამ თქვენსავით ენერჯიულად.

აღნესა. (მოთითებს უცეროს დეოფალზე) მარტო ჩვენ კი არა, მისი პატარა უდიდებულესობაც, ასე არ არის? აგერ, მეორე ვაჟი შესძინა მეფეს. ამის მეტი სხვა არაფრის უნარი აქვს, მაგრამ ამას კი საუკეთესოდ აკეთებს. ახლა ორი ვაჟიდან ერთი კიდევ რომ მოკვდება, ჩვენ არჩევინად ვართ: ტახტს მემკვიდრე ჰყავს. აი, როგორ დალაგებულად სტოვებ, უანა, საღვანგეთის სამეფო კარს.

შარლი. (აღვიწივს) აი, ხედავთ? ვერ ვიტან ამ ციხის ჰაერს. საშინელი ნესტია. ნახვამდის, უანა, ნუ გეშინია, ზოგჯერ მოგინახულებთ ციხეში.

უანა. ნახვამდის, შარლი.

შარლი. (გაღიზიანებულად) ნახვამდის, ნახვამდის! ყოველ შემთხვევაში მეფის კარზე თუ კიდევ დაბრუნდებით, თქვენც სხეულით ათქვენო უდიდებულესობა... უნდა მიწოდოთ. მეფედ კურთხევის შემდეგ ამას განსაკუთრებულ ყურადღებას ვაქცევ. თვითონ ლა ტრემუიცი კი ასე მომშარბავს ხოლმე. ეს დიდი გამარჯვებაა.

(გაღის პატარა ნაბიჯებით, ტანსაცმლის შრილით).

უანა. (ჩურჩულებს) მშვიდობით, თქვენო უდიდებულესობავ. მხობარული ვარ, რომ ეს წოდება მაინც დაგიმკვიდრეთ. (აგრაქლებს თავის გესს).

(გუშუაგი ტაბურეტამდე მიაცილებს, ისევ იცვლება განათება და უანა ახლა მარტოა ციხეში).

უანა. ჰოი, ბატონო ჩემო, წმიდა მიქელგამბრიელო! ჰოი, ქალბატონებო, წმიდა ეკატერინე და მარგარიტა. თქვენ მე უკვე აღარ მელაპარაკებთ?... რატომ მიმატოვეთ მარტოდმარტო იმ დღიდან, როცა ინგლისელებმა შემიპარეს? თქვენ ჩემთან იყავით, როცა გამარჯვებას ვეზილობდი, მაგრამ ახლა, მწუხარებაში, უფრო საჭირო ხართ ჩემთვის. ვიცი, ადვილია სულ ღვთის იმედით ყოფნა. პირვე-

ლად უფალმა ხელი იმიტომ ჩამკიდა, რომ მაშინ ჯერ კიდევ პატარა ვიყავი. დრო რომ გავიდა, უკვე დიდად ჩამთვალა. მაგრამ ჯერ არც ისე დიდი ვარ. უფალო, როგორ მიჭირდა ებისკოპოსის ნათქვამის გაგება. ბოროტ კანონიკთან კამათი ისე არ გამძნელებია, მისი გაბრაზება მინდოდა და კრიჰაში ვუდექი. მაგრამ ებისკოპოსი ისე დაეყავებოდა მელაპარაკებოდა, ზოგჯერ მეჩვენებოდა, რომ მართალი იყო. რასაკვირვებელია, თქვენ ასე გეჩვენათ, უფალო! მეერ ვერ ტანჯვისაც შემეშინდა, როცა იმ კაცმა თქვა, რომ მაღლა კერ ამოვიდოდა და ვერ დამახრჩობდა, თქვენ ხომ ნამდვილად გსურდათ, რომ მეცოცხლა? (პაუზა, თვალი ცისკენ აღაპრო, თითქოს პასუს ელოდეს) კეთილი. ამ კითხვასზე მე უნდა გავცე პასუხი. (პაუზა) იქნებ, მართლაც ამაყი ვიყავი და სხვა არაფერი? ბოლოს და ბოლოს, იქნებ მე მოვიგონე ყველაფერი? ალბათ, კარგი უნდა იყოს მოსვენებული ცხოვრება, როცა არავითარი მოვალეობა არ გავისრავა და ერთადერთი საზრუნავი გაგაჩნია, როგორმე წუთისოფელი ბოლომდე გაათრიო. (პაუზა, ჩურჩულოთ) ეს ამბები ჩემს ძალ-ღონეს აღემტება... (ქეთონიო ეშხობა სკამზე).

(ჩქარი ნაბიჯით მოდის ვარჯიცი. მას გუშუაგი მოუძლოდა, რომელიც მაშინვე ტოვებს).

გარვიკი. (ჩერდება და გაოცებული უცქირის უანას) თქვენ ტირით?

უანა. (გამბარება წაღში) არა, თქვენო ბრწყინვალეება.

გარვიკი. მოსალოცად მოვედი. საერთოდ სასამართლო კარგად დამთავრდა. სწორედ ახლა ვეუბნებოდი კოშონს — ბედნიერი ვარ, რომ კოცონზე დაწვას გადაჩრით. თქვენდამი ჩემი პირადი სიმბათიაც რომ დავივიწყოთ, დაწვა თავისთავად საშინელი სატანჯველი იქნებოდა. ტანჯვა კი მუდამ უაზრობაა და სიმახინჯე. მე ვფიქრობ, ჩვენთვის ყველასათვის უმჯობესია, რომ წამება ავცდათ. გულწრფელად გილოცავთ. უბრალო წარმოშობის მიუხედავად თქვენ მეტად კეთილშობილი რეფლექსები გაქვთ. ჩენტლმენი მუდამ მზად უნდა იყოს საჭიროების შემთხვევაში თავისი ღირსების ან მეფის გულისათვის თავი გასწიროს. სულ არაფრისათვის თავს სასიკვდილოდ სწირავენ მხოლოდ დაბალი წარმოშობის ადამიანები, დიდი სიამოვნებით ვადევნებდი თვალს, როგორ გაათამაშეთ ის ინკვიზიტორი. ბნელი პროცენება ჩანს! არავინ ქვეყნად ისე არ მძულს, როგორც ეს ინტელიგენტები. რა საინიზარი ცხოველები არიან ეს

სტულადმდნარი ადამიანები! მართლა ქალწული ხართ?

ქ ა ნ ა. დიახ.

ვ ა რ ვ ი კ ი. ქალი, რა თქმა უნდა, სულ სხვაგვარად ილაპარაკებდა. ჩემი საცოლვე უბნო ქალიშვილია ინგლისში. ისიც სულ ასე მსჯელობს, ბიჭოვით. ისიც თქვენსავით კერპია და არავის არ უჩერებს. ინდოელები ამბობენ, ქალწულს წყალზე გავლა შეუძლიათ. (ციხის) მაგრამ ვნახოთ, როგორ შეძლებს იგი ამას, როცა ლდი ვარჯიეი გახდება. ქალწულობა სრულიად განსაკუთრებული მდგომარეობაა. ჩვენ მას ვაღმერთებთ, მაგრამ საუბედუროდ, როგორც კი ქალწულს დავინახავთ, მაშინვე გვიჩნდა იგი ქალად ვაქციოთ და ამავე დროს ისიც ვვსურს, რომ სასწაული ვაგრძელებს. ჩვენ გიყვები ვართ ეს ომი რომ დამთავრდება, და მე იმედი მაქვს, რომ ეს მალე იქნება (ხომ იცით თქვენი პატარა შარლი ახლა უკვე მთლად ნოკაუტრირებულია), დიახ, ეს ომი რომ დამთავრდება, ინგლისში დავბრუნდები და ამ სიყვებს ჩავიდნენ. ვარჯიეების ციხე-ქალაქი საცხოვრებლად მშვენიერია. არც ძალიან დიდია, არც ძალიან პირქუში, მაგრამ ლამაზი კი ძალიანაა. იქ მე საუბეთესო ცხენები მოვაყვინე. ჩემმა საცოლემ საუცხოოდ იცის ცხენზე ჯდომა, მთლად თქვენსავით არა, მაგრამ მაინც საუცხოოდ. ჩემს ციხე-ქალაქში იგი ბედნიერი იქნება. მეღობვებზე ვინადირებთ, ლამაზ დღესასწაულებს მოვაწყობთ... ვნახობ, რომ ესოდენ ბევრი უსიამოვნო ვარემოება ნებას არ მძლევეს იქ მოგვიპატიოთ. (უხარხული პაუზა და ამთავრებს) სულ ეს არის. მე მსურდა თეატონის ამ ხანმოკლე ვიზიტით თქვენთან მოსვლა... აი, ისე, როგორც მატჩის შემდეგ იციან ერთმანეთის ხელის ჩამორთმევა. ვიმედოვნებ, რომ თავი არ შეგაწყინეთ. ჩემი ჭარისკაცები ახლა წესიერად იქცევიან?

ქ ა ნ ა. დიახ.

ვ ა რ ვ ი კ ი. თქვენ ალბათ ეკლესიის საბატიმროში გადაიყვანენ. იმ მცირე დროის განმავლობაში, რასაც თქვენ აქ დაჰყოფთ, უმნიშვნელო თავებობაც რომ შეამჩნიოთ ჩემს ჭარისკაცებს, მაშინვე მაქცნობთ და ნაძირალს საჩრთებელა არ აცდებთ. ჩვენ, რასაკვირველია, ქენტლმენების არმია არასოდეს არ გუყოლია, მაგრამ წესიერება უნდა დავიცვათ. (თავს უკრავს) ქალბატონო... (მიდის ვასასვლელსაკენ).

ქ ა ნ ა. (ციხის) თქვენო ბრწყინვალეობა!

ვ ა რ ვ ი კ ი. (შემობრუნდება) დიახ?

ქ ა ნ ა. (არ უუბრებს, ისე ყითხება) როგორც ჩანს, აჯობებდა რომ დავეწვი.

ვ ა რ ვ ი კ ი. მე უკვე გითხარით, რომ ჩემი მთავრობისათვის უარყოფის აქტი დაწვეს უთანაბრდება.

ქ ა ნ ა. მაგრამ ჩემთვის?

ვ ა რ ვ ი კ ი. ეს მხოლოდ უსარგებლო წამება იქნებოდა. რალაც ძალზე მახინჯი. არა, ნამდვილად არ აჯობებდა, მე თქვენ ვარწმუნებთ. ეს ცოტა არ იყოს ვულგარული იქნებოდა, მდამბური სიმრეყვე — გინდა თუ არა მოიკლა თავი, რათა ყველას გამოშვებულ უყვირო შეურაცხყოფელი სიტყვები კოცონიდან.

ქ ა ნ ა. (წყნარად, თითქოს თავისთვის) ჰო, მაგრამ მე ხომ უბრალო ხალხის შვილი ვარ. მე ხომ უტკუო ვარ. მე არც ცხოვრება მაქვს, ბატონო, თქვენსავით ლამაზი. მე თქვენებრ იოლად, გამართულად როდი ვცხოვრობ. იმებში, ნადირობასა და ლამაზ საცოლესთან დროსტარებაში როდი ვკლავ დროს. რალა დარჩება ჩემგან, მე თუ ქანა აღარ ვიქნები?

ვ ა რ ვ ი კ ი. უნდა ითქვას, ისინი კაი დღეს არ დაგაყენებენ, განსაკუთრებით დასაწყისში, მაგრამ ხომ იცით, დრო გავა, ყველაფერი მოწესრიგდება.

ქ ა ნ ა. (ჩუჩხულით) მაგრამ მე არ მინდა, რომ ყველაფერი მოწესრიგდეს. მე არაფრად მინდა ასეთი სიცოცხლე... (წამოღება, მთავრებულით შორს იყურება) წარმოგიდგენიათ, ქანა ისეთ სიცოცხლეს თხოულობდეს, რომელშიაც ყველაფერი მოწესრიგებული იქნება, ქანა თავისუფალი იყოს და იქნებ საფრანგეთის კარზე მცირე პენსიაც ჰქონდეს?

ვ ა რ ვ ი კ ი. (გაბრაზებული) მე თქვენ გუუბნებთ, რომ ნახევარწლიწადში აღარავითარი საფრანგეთის კარი აღარ იქნება.

ქ ა ნ ა. (არ იცის იტირის თუ იციანს) ქანა ყველაფერს შეუბრძოდა... დასქელდა... კი სიმა-ჰამას მიეჩვიო... თქვენ წარმოგიდგენიათ ქანა — ძვირფასი ქულით მორთული, კობტა ტანისამოსით მოკაზმული, თავის პატარა ძალზე ან ფეხდაფეხ ლანდივით ადევნებულ ქმარზე მზრუნველი ქანა?... და ვინ იცის, ეგებ გათხოვილი ქანაც?..

ვ ა რ ვ ი კ ი. რატომაც არა? ყველაფერს დასასრული აქვს. მე თვითონ ცოლის შერთვას ვაპირებ.

ქ ა ნ ა. (ვეცლის, შეცვლილი ხმით) მაგრამ მე დასასრული არ მინდა, ყოველ შემთხვევაში ამგვარი დასასრული. მე ბედნიერი დაბოლო-

ეზა არ მინდა, (გაიმართება, ყვირის) უფალო ჩემო, წმიდაო მიქელგაბრიელო, წმიდაო მარგარიტა, წმიდაო ეკატერინე. თქვენ ახლა დუმხართ, მაგრამ მე მხოლოდ იმ დღეს დავიბადე, როცა თქვენ გამოვლანარაკეთ. მე იმ დღეს გავცოცხლდი, როცა ცხენზე ამხდრებულმა და ხელში ხმალდაბლუჯულმა თქვენი დავალება შევასრულე. აი, ეს იყო ყანა. მხოლოდ ეს! და არა ის, მონასტერში რომ დასქედებოდა, გადამკრთალდებოდა და სისულელების ყებულობაში ენად გაცივრივებოდა, ან ციხიდან გათავისუფლებული სადმე თბილ ადგილას მოეწყობებოდა და ცხოვრებას შეეგუებოდა. თქვენ ხმას არ მცემთ, მეუფენო, ეს ხუცესები კი ერთად შეყაყანებოდნენ და კითხვებით მანებენდნენ. მაგრამ წმიდა მიქელგაბრიელის პირით თქვენ ერთხელ გამომიცხადეთ, როცა ჩვენ ველმეართ, ეს იმას ნიშნავს, რომ ნლობას გიცხადებთ და შენ განდობთ გადაწყვეტილების მიღებასო. (თოქის უცაპ გაზარდა) რაკი ასეა, მეუფენო, მე ვღებულობ გადაწყვეტილებას. მე თქვენთან ებრუნდები იმავე ყანად, როგორც ვიყავი და როგორც საუკუნოდ დავრჩები. დაუძახე შენს ჯარისკაცებს, ვარგვი, სანქანოდ დაუძახე. მე უკანვე მიმაქვს უარყოფა! უარს ვამბობ ქალურ ტანსაცმელზე, მათ კიდევ გამოადგებათ გამართული კოცონი, მათ კიდევ ელით ზეიმი!

ვარკვი. (სიანწულით) გთხოვთ, საჭირო არ არის ეგ უგუნურება. მე თქვენ გითხარით, რომ სრულიად დაკმაყოფილებული ვარ და წიმიების ყურებას ვერ ვიტან. მე თქვენი სიკვდილის ცქერა არ შემიძლია.

უანა. გამბედაობა უნდა მოიკრიბოთ. მაგ სანახაობის ცქერა არ აკლებათ, (ღაინახა, როგორ გაფიქრდა, მხრებში ხელს ჩაავლებს) შენ მარინკ კაი კაცი ხარ, შენი ჯენტლმენური სიფათის მიუხედავად, მაგრამ აქ ველარაფერს ვერ გააწყობ. მე და შენ ერთი ჯიშისანი არა ვართ! (მოულოდნელად ლოყაზე ხელს მოუთათუნებს, ყვირით გამოდის) ჯარისკაცებო! ჯარისკაცებო! ჰეი, ინგლისელებო, უკანვე დამბირუნეთ ვაჟური ტანსაცმელი და შარავალს რომ ჩავეცემა, ხუცესები მოისმეთ. (გაღის).

ვარკვი. (მარტოდ დარჩენილი ლოყას იქმენდს და ჩურჩულით) რა უადგილოა ეს ამბავი... და რა ეულგარული... არა, ფრანგებთან არ ღირს საქმის დაქერა. (უცებ გაისმის ყვირილი).

- სიკვდილი ჩადოქარს!
- დაწვით ურწმუნო!

- სიკვდილი!
- სიკვდილი!
- სიკვდილი!

(ყველა მოქმედი პირი ხელს ავლებს ფიხს; ყვირიან, მოითხოვენ სიკვდილით დასჯას. ორი ინგლისელი ჯარისკაცის დახმარებით ქალათი მოათრებს ყანას. მათ უკან მიჰყვებათ გაფიქრებული ლადვენით.

ყველაფერი სწრაფად და ტლანქად ხდება, როგორც მკვლელობის დროს. მნიშვნელობა არა აქვს ვისი დახმარებით, ეგებ მთხრობელის დახმარებითაც, ქალათი კოცონს მართავს სცენაზე მდგარი სკამებისაგან. ყანას აიძულებენ შედგეს ზედ და მიამაგენ წარწერიან ბოძზე).

(ბრბო ყვირის).

- ძელზე კუდიანი!
- ძელზე!
- თავი გადახორჩეთ ჯარისკაცების კახპას!
- ძელზე!
- ძელზე!
- დაწვით!

ვარკვი. (აღშფოთებით) რა უგუნურებაა! რა უგუნურებაა! რა პირად გვინდა მთელი ეს წარმოდგენა!

უანა. (ყვირის კოცონზე) ჯვარი! შემობრალეთ, მომეცით ჯვარი! მთხრობელი. არავითარი ჯვარი ჩადოქარს!

უანა. გვედრებით, მომეცით ჯვარი!

კოშონი. (ლაღვენის) ლადვენით, ჩქარა! გაიქციე ეკლესიაში. (ლაღვენით გარბის).

მთხრობელი. (ინკვიზიტორს) ეს უკანონობაა, რატომ პროტესტს არ აცხადებთ, ბატონო ინკვიზიტორო?

ინკვიზიტორი. (გაფიქრებული უცქერის ყანას) ჯვრით იქნება თუ უჯვროდ, სულ ერთია, ოღონდ ჩქარა ჩაჩუმდეს! ხედავთ, ბრძოლაში გვიჩვევს კოცონიდან! ნუთუ ვერასოდეს ვერ უნდა ვძლიოთ! უანა. (ყვირის) ჯვარი, მომეცით ჯვარი!

(ინგლისელი ჯარისკაცი იღებს ორ ჯოხს, გადაჟვარედინებს და უწვდის).

ჯარისკაცი. დაიჭი, შეილო! ეს მღვდლები ყველაში ამოვიღენ. ბოლოს და ბოლოს მასაც ისეთივე უფლება აქვს ჯვრის მოთხოვნისა, როგორც ყველა სხვას.

მთხრობელი. (ცემა ჯარისკაცს) იგი ღვთის მგობობელია, მე შენ გიკრძალავ.

ჯარისკაცი. (ხელს კრავს) წადი, შენი...

უნაღეს ჯარის სახელ გამოყენილ ჟიხებს, ეანა მუღში ისუტებს და კო-

მთხრობელი. (მოვარდება ვარჯის) თქვენო აღმატებულებამ,
ეს ჯარისკაცი უნდა შეიპყროთ და დასჯოთ, როგორც ღვთის უარ-
მყოფელი. მე მოვითხოვ, რომ იგი ასლავე შეიპყროთ!

ვარჯიკი. გული ნუ გამიწყალეთ. ასეთი ჯარისკაცი მე რეაისი
მყავს. ყველა ერთიმეორეზე ღვთის უარყოფელია. ისინი ჩემი ჯა-
რისკაცები არიან, ბატონო ჩემო. და მე მათთან ერთად ვივარდობ.

ინკვიზიტორი. (ჯალათს) აბა, ჩქარა დაანთე, კვამლმა ისე
დაფაროს, რომ აღარ ჩანდეს. (ვარჯის) უნდა ვიჩქაროთ, ბატონო, თო-
ღმა ხელი წუთის შემდეგ ყველა მის მხარეზე იქნება!

ვარჯიკი. ვშშშშ, რომ უკვე ყველანი მის მხარეზე არიან.
(მოჩვენს დაღვინო ჯარით).

მთხრობელი. (ვაპოვის) არ მისცე ჯვარი, ძმავო ლადენიუ!
კოშონი. დაესხენით. კანონიკო, მე თქვენ გიბრძანებთ!

მთხრობელი. მე თქვენ რომის უმაღლეს სისამართლოში
გინივლებთ!

კოშონი. თქვენ შეგიძლიათ თუნდაც ეშმაკთან მიივილოთ.
მაგრამ აქ მე ვიძლევი განკარგულებებს.

(ყოველივე ზემა სწრაფად, დესხესით, იმპროვიზირებულად და სმარტებო-
ნოდ, როგორც პოლიციის თავდასხმისას).

ინკვიზიტორი. (ნერვიოზად, მიზრბის, ხან ერთთან, ხან მეორეს-
თან) დავაჩქაროთ! დავაჩქაროთ!

ლადვენიუ. (ხელს კოშონზე) გამაგრდი, ეანა! ჩვენ ყველანი
შენთვის ვლოცულობთ!

ეანა. გმადლობთ. ძმობილო, ჩადი, თორემ ალი მოგწვდება
და გატრუსავს.

ინკვიზიტორი. (ველია იძიებს, უყვირის ჯალათს) რას შერებო
შენ მანა. კოდეც დიდხანს მოუნდებო?

ჯალათი. (სამოხის) მზად არის ბატონო, აინთო, ორიოდე წუ-
თი და ალი მისწვდება!

ინკვიზიტორი. (შეუბნის ოპერით) მადლობა დმერთს!
კოშონი. (ყვირილით იჩივებს) უფალო, მომიტევე!

(მოდო ანუშებს, ყველანი იჩივებს) და იწყებენ სულთანს, ერთადერთ
მთაბრუნებელს დასახელებულს. კოშონი უყვირის მთხრობელს)

მთხრობელი. კანონიკო!
(მთაბრუნებელი ოფისს მოაქვებს) იქნებოდას მსახური გახმული მხეცოვით და
იჩივებს).

ინკვიზიტორი. (ვერ ბედებს შეზღუდას, ეკითხება გვერდით მდგარ
ლადვენოს, რომელიც ჯარის უწყდის ეანას) იგი პირდაპირ იხედება?

ლადვენიუ. დიახ, ბატონო!

ინკვიზიტორი. ისევე ისე მტკიცედ?

ლადვენიუ. დიახ, ბატონო!

ინკვიზიტორი. (მულნატყენი) და მის ბაგვებზე ღიმილია აღ-
ბეჭდილი?

ლადვენიუ. დიახ, ბატონო!

ინკვიზიტორი. (გულაბეხილი თავს ხრის, ყრუ ხმით) ვერა-
სოდეს ვერ შევძლებთ მის დამარცხებას!

ეანა. (იწყებს ოცნებას, ჩურჩულებს) ჰოი, რუანო, რუანო! ნუთუ
შენ იქნები ჩემი უკანასკნელი თავშესაფარი? (ყენსის) ო, იესო!

აგნესა. (უთხუში ღვას შარლთან და დედოფალთან ერთად) საბრა-
ლო, პატარა ეანა! რა უგუჟურებაა! წარმოგიდგენიათ. იგი უკვე იტ-
ანჯება.

შარლი. (შუბლს იწმენდს და თავს არიდებს) ეს მართლაც უსი-
ამოვნო წუთებია!

(სულთანას ლოცვის ხმა ყველაფერს ფარავს. უცერად სცენის სიღრმი-
დან ქლოშინით შემოვარდება ბოდრიკური, გზადაგზა ყველას ეყახება და წინ
ისე მოიწვეს).

ბოდრიკური. (ყვირის) შეჩერდით, შესწყვიტეთ!
(ყველანი წამოხტენ, დაბნეულობის წუთი. ყვირილი ბრბოლად)

— რაო?

— რა შესწყვიტეთ?

— რას ამბობს?

— ნამდვილად გიცია!

ბოდრიკური. უჰ! კარგ დროს მოვეუსწარი! (უყვირის კოშონს)
ამით გათავება არ შეიძლება, თქვენო უწმინდესობავ, ჯერ სომ მე-
ფის კურთხევა არ გავკეთამაშა! სომ შევეთანხმდით, რომ ყველაფე-
რი უნდა გავკეთამაშა! ეს უსამართლობაა! ეანას მეფის კურთხევის
უფლება აქვს. ეს სომ მის თავგადასავალში შედის!

კოშონი. (შეშფოთებული) სწორია! კინაღამ უსამართლობა ჩა-
ვიდინეთ.

შარლი. აი, სომ ხედაეთ! დარწმუნებული ვიყავი, რომ ჩემს
მეფედ კურთხევას დაიციყებდნენ. ჩემი მეფედ კურთხევა აღარა-
ვის ასსოვს, მერე რა ძვირად დამიყდა!

ეარჯიკი. (შეშფოთებული) გეყოფათ! გეყოფათ! ახლა კიდევ

ეარჯიკი. (შეშფოთებული) გეყოფათ! გეყოფათ! ახლა კიდევ

ეარჯიკი. (შეშფოთებული) გეყოფათ! გეყოფათ! ახლა კიდევ

მეფედ კურთხევა მომთხოვეთ. ეს ხომ ნამდვილად ცუდი გემოვნების გამომჟღავნება იქნება. თქვენო უწმინდესობავ, ჩემი დანაშაულები მაგ ცერემონიაზე უღირსი საქციელი იქნებოდა, მე მივდივარ. ჩემთვის ჟანა დამწვარია და ყველაფერი გათავებულია. მისი უღებულესობის მთავრობის მიზანი მიღწეულია (გადის).

კოცონი. (უყვირის ჯალათს) ჰეი, ჯალათო, მოაშორე ცეცხლ შეხსენი ჟანას თოკი. ახლავე მოუტანონ ხმალი და დროშა!

(ყველანი სიხარულით შლიან კოცონს, აშორებენ ფიჩხის კონებს. შარლი, რომელსაც მეფედ საკურთხებლად კანმავენ, ავანსცენაზე გამოდის).

შარლი. ეს კაცი მართალია. ჟანას თავგადასავალს ჭეშმარიტად არ ექნება დასასრული. მის თავგადასავალს უკუნითი უკუნი სამდე გადასცემენ ერთიმეორეს, ხოლო ჩვენს სახელებს კი დაივიწყებენ. რუანში შემწყვდეული პატარა არსების სიკვდილი დაბოლოება არ ვარგა. ჟანას თავგადასავლის ნამდვილი დაბოლოება სასიხარულოა! ეს რეიმსში დიდებით ამალღებული ჟანაა! იგი ცაში აფრენილი ტოროლაა! ჟანას თავგადასავალი არის თავგადასავალი ბედნიერი დაბოლოებით!

ბოდრიკური. (კმაყოფილი ეხმარება დანარჩენებს კოცონის დაშლაში) კიდევ კარგი, რომ დროზე მოვუსწარი... ამ შტერებს ჟანა დარკის დაწვა უნდოდათ! არა. ეს როგორ იფიქრეს!

მამა. (რომელიც სხვებთან ერთად კოცონს შლის, ჟანას მამა გაინძვრი და ცხვირიდან თითები გამოიღე! მაგალითი აიღე დისგან შეხედე, რა პატივს ცემენ! ასეთი ქალიშვილი მამის სიამაყეა! მე სუ ვამბობდი, ამ გოგოს დიდი მომავალი ექნება-თქო...

(სცენის სიღრმეში, კოცონის ადგილას, ფიცრებისაგან უცებ აღმართეს კურთხეველი. გაისმის ზარების რეკვა და ორლანის მუსიკა. ეწყობა კორტეჟი. შარლი მოუძღვის, ცოტა უკან ჟანა, შემდეგ დედოფლები, ლა ტრემუი და ა. პროცესია საკურთხევლისაკენ მიემართება. ყველანი იჩოქებენ. მართო ჟანა რა ბა ფეხზე. წელში გამართული უყურებს ზეცას, როგორც ეს სურათებშია გამოსახული, არქიეპისკოპოსი გვირგვინს ადგამს შარლს... ორლანის საზეიმო მუსიკა ზარების რეკვა, საარტილერიო სალუტი, მტრედების აფრენა და ეგებ სინათლე ეფექტებიც ქმნიან ეკლესიის ვიტრაჟების ილუზიას და სახეს უცვლიან დეკორაციას.

ბეჯით მოსწავლეთა წიგნებიდან გადმოსულ ამ ჩვენებაზე ნელ-ნელა ეშვება ფარდა).